

СТРАТЕГИЈА

МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА за период **2005 -2010.** године

МИНИСТАР

др СЛОБОДАН ВУКСАНОВИЋ

Београд, мај 2005. године

САДРЖАЈ

УВОД	3
1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	4
1.1 Шири оквир полазних основа.....	4
1.1.1 <i>Законска регулатива</i>	4
1.1.2 <i>Стратегије и декларације</i>	6
1.1.3 <i>Надлежност Министарства просвете и спорта</i>	8
1.1.4 <i>Унутрашња организација Министарства просвете и спорта</i>	9
1.2 Ужи оквир полазних основа	10
1.2.1 <i>Мисија Министарства просвете и спорта</i>	11
1.2.2 <i>Циљеви Министарства просвете и спорта</i>	12
1.2.3 <i>Приоритети Министарства просвете и спорта</i>	14
2. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА Министарства просвете и спорта	18
3. АКТИВНОСТИ	20
4. ПРИЛОЗИ	22
4.1 <i>Стратегија Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу</i>	23
4.2 <i>Стратегија Сектора за предшколско и основно образовање и васпитање</i>	49
4.3 <i>Стратегија Сектора за средње образовање</i>	70
4.4 <i>Стратегија Сектора за више и високо образовање</i>	93
4.5 <i>Стратегија Сектора за ученички и студентски стандард</i>	100
4.6 <i>Стратегија Сектора за финансијске послове</i>	110
4.7 <i>Стратегија Одељења за управни надзор</i>	119
ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА	123

УВОД

Образовање и право на образовање јесте основно људско право, загарантовано основним законима државе, и то:

- *Уставна повеља Србије и Црне Горе* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 1/03),
- *Устав Републике Србије* («Службени гласник Републике Србије», број 1/90),
- *Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 6/03).

Образовање је важан сегмент сваког друштва и од њега се очекује да допринесе:

- културном, економском, технолошком и укупном друштвеном развоју,
- развоју мира и стабилности у држави,
- развоју добрих међунационалних и међудржавних односа.

Последња деценија XX века наговестила је правац кретања друштва и привреде наступајућег, трећег миленијума. Тај правац означен је као *глобализација друштвеног, привредног и политичког деловања*.

У условима које креира процес глобализације, као и у свету брзих и честих технолошко-информационих промена, образовање добија значајну улогу. Његов задатак је да младе припреми за свет учесталих промена и да их оспособи да у таквом свету пронађу своје место. Да би ефикасно одговорило на промене у свету и потребе младих особа, потребно је да се:

- образовање као систем отвори и оспособи за брзо и ефикасно прилагођавање променама,
- осигура простор за стално побољшавање и усавршавање,
- створе механизми за правовремено и квалитетно реаговање на настале потребе,
- оствари функционална интеграција новина у кохерентан и ефикасан систем.

Из овога произлази да је савременом друштву потребан систем образовања који ће бити:

- функционалан,
- прилагодљив за промене и потребе друштва и појединца,
- ефикасан,
- квалитетан.

Образовање је жив и сложен систем који има своју диманику, у коме су сви елементи међусобно повезани и који зависе од утицаја друштвеног окружења.

Овакав начин посматрања образовања добар је предуслов за остваривање главног стратешког циља **КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВЕ**. Квалитетно образовање за све је стратешки циљ скоро свих држава света и заснован је на *Општој декларацији о људским правима* и *Конвенцији о*

правима детета. Ово право подразумева да свако дете, млада и одрасла особа има право на образовање ради задовољавања основних потреба за знањем. У Републици Србији ово право је регулисано чланом 4. став 2. *Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања* («Службени гласник РС», број 58/04 и 62/04).

О развоју система образовања и о реализацији главног стратешког циља ***Квалитетно образовање за све*** брине Министарство просвете и спорта, као део Владе Републике Србије. У овом документу представљен је правац деловања овог Министарства у предстојећих пет година. Дефинисани правац деловања односи се на:

- обезбеђивање услова за остваривање главног стратешког циља – ***Квалитетно образовање за све***. **Национални просветни савет** на основу члана 12. *Закона о изменама и допунама Закона основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС", бр. 58/04 и 62/04) утврђује правце развоја и унапређивања квалитета образовања.
- развијање сарадње са међународним институцијама које се баве образовањем и укључивање сектора за образовање Републике Србије у међународне токове;
- реформу система финансирања сектора за образовање;
- популаризацију спорта у и ван система образовања.

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

Полазне основе Министарства просвете и спорта могу се дефинисати кроз шири и ужи оквир деловања.

1.1 Шири оквир за деловање Министарства просвете и спорта дефинисан је кроз:

- законску регулативу,
- стратегије и декларације,
- надлежност Министарства просвете и спорта,
- унутрашњу организацију Министарства просвете и спорта.

1.1.1 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

У обављању послова који произлазе из дефинисане надлежности, Министарство просвете и спорта Републике Србије ослања се на решења која проистичу из следећих закона:

- *Уставна повеља Србије и Црне Горе* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 1/03),
- *Устав Републике Србије* («Службени гласник Републике Србије», број 1/90),
- *Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 6/03),
- *Закон о заштити права и слобода националних мањина* («Службени лист СРЈ», број 11/02),
- *Закон о утврђивању надлежности аутономне покрајине* («Службени гласник РС», број 6/02),
- *Закон о министарствима* („Службени гласник РС“, број 19/04 и 84/04),

- *Закон о државној управи* („Службени гласник РС, број 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99),
- *Закон о радним односима у државним органима* („Службени гласник РС, број 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02),
- *Уредбе о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе* („Службени гласник РС, број 78/04),
- *Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања* («Службени гласник РС», број 58/04 и 62/04),
- *Закон о основној школи* («Службени гласник РС», број 50/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 66/94) и *Закон о изменама и допунама Закона о основној школи* («Службени гласник РС», број 22/02),
- *Закон о средњој школи* («Службени гласник РС», број 50/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 24/96) и *Закон о изменама и допунама Закона о основној школи* («Службени гласник РС», број 23/02),
- *Закон о универзитету* из 2002.
- *Закон о вишој школи*,
- *Закон о уџбеницима и другим наставним средствима* («Службени гласник РС», број 29/93).

Поред наведених закона који представљају основ законске регулативе, рад Министарства просвете и спорта Републике Србије заснива се на посебним законима и подзаконским актима којима се регулише предшколско, основно, средње, више и високо образовање, ученички и студентски стандард и спорт.

За стабилно деловање Министарства просвете и спорта у времену промена које носи транзиција неопходно је постојање стабилног законодавног и политичког оквира у коме се промене одвијају. Ради правовременог одговора на промене Министарство просвете и спорта је приступило припреми нових законских решења ради усаглашавања са решењима у *Закону о основама система образовања и васпитања* и међународне заједнице.

У поступку припреме су следећи закони:

- **Предлог Закона о високом образовању** (у скупштинској процедури),
- *Закон о уџбеницима и другим наставним средствима* (у форми преднацрта закона),
- *Закон о предшколском васпитању и образовању* (припремљен је у форми преднацрта закона),
- *Закони о ученичком и студентском стандарду* (припремљен је у форми преднацрта закона),
- *Закон о студентском организовању* (радна група је припремила текст ради израде преднацрта закона),
- *Закон о спорту* (у форми нацрта закона и посебно су значајне одредбе које се односе на школски спорт).

У оквиру својих надлежности, у предстојећем периоду, Министарство просвете и спорта покренуће поступак за израду нових закона и подзаконских докумената.

1.1.2 СТРАТЕГИЈЕ и ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Делатност Министарства просвете и спорта заснива се и на стратегијама и декларацијама као што су:

1. Национални план акције за децу,
2. Стратегија за смањење сиромаштва,
3. Стратегија за унапређивање образовања Рома,
4. Развој политике и стратегије стручног образовања у Србији – нацрт,
5. Европски оквир за побољшање стручног образовања и оспособљавања,
6. Миленијумски циљеви развоја,
7. Стратешки циљеви образовања и обуке до 2010. године у земљама Европске уније,
8. Болоњска декларација.

Национални план акције за децу је стратешки документ Владе Републике Србије у коме се утврђује општа политика земље према деци за период до 2015. године. Министарство просвете и спорта има задатак да развије Национални план акције за децу, прати његово остваривање и периодично проверава квалитет постигнутог у циљу даљег унапређивања активности. Документ је повезан са радом Савета за права детета при Министарству рада, запошљавања и социјалне политике које је уједно и координатор ових активности.

Стратегија за смањење сиромаштва у Србији је национални документ базиран на анализи основних узрока, карактеристика и профила сиромаштва у Србији. Целовит план активности треба да постепено омогући стварање услова да свако обезбеди егзистенцију себи и својој породици. У процесу обезбеђивања егзистенције и смањење сиромаштва значајно место припада образовању. То се може илустровати стањем по коме је 69% сиромашних у Србији са основном и незавршеном средњом школом. Отуда проистиче неопходност повећања ефикасности образовног сектора, посебно наглашеног кроз делатност Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу.

Стратегија за унапређивање образовања Рома ослања се на анализу постојећег стања у образовању Рома, на постојећа законска решења и на међународне стандарде и документа. За израду ове стратегије важан документ је и „Декларација декаде Рома (2005-2015)“ потписана 2. фебруара 2005. године у Софији. Циљеви програма Декаде Рома су смањивање неприхватљивих разлика између Рома и осталог дела друштва, сузбијање дискриминације кроз израду и имплементацију националних акционих планова у областима образовања, становања, здравства и запошљавања и уз пружање подршке учешћу и укључивању националних ромских заједница у остваривању циљева Декаде. Стратегија за унапређивање образовања Рома дефинише основне правце деловања у овој области, време и начин имплементације.

Развој политике и стратегије стручног образовања у Србији – нацрт, документ који даје целовиту слику даљег развоја стручног образовања и

оспособљавања. Препоруке које овај документ доноси засноване су на започетим активностима модернизације и усавршавања стручног образовања и оспособљавања које су покренули и реализовали Влада Републике Србије и Програм реформе стручног образовања у следећим областима – законодавна активност, институционални развој, развој људских ресурса, прикупљање информација са тржишта рада, модернизација наставног програма (огледи), организација наставног процеса, модернизација управљања на школском нивоу.

Европски оквир за побољшање стручног образовања и оспособљавања, документ који је припремио Савет Европе ради бољег повезивања образовања, запошљавања, социјалне политике, информациона и комуникациона технологија и истраживање.

Миленијумски циљеви образовања јесу циљеви развоја које су утврдиле Уједињене нације у свом документу «Миленијумска декларација», јула 2004. године. Влада Републике Србије обавезала се да ће реализовати ове циљеве. Циљ 29. односи се на образовање и гласи: *Остварити универзално основно образовање, односно обезбедити да сва деца похађају основно образовање и да се број писмених повећа до 2015. године.* Израда документа је у завршној фази.

Стратешки циљеви образовања и обуке до 2010. године у земљама Европске уније је документ који је усвојен 2001. године и којим се промовише:

Унапређивање квалитета и ефикасности система образовања и обуке у Европској унији, у светлу нових захтева које поставља друштво знања и измењених модела учења и наставе.

Болоњска декларација је документ којим су земље потписнице преузеле обавезу да сопствени систем високог образовања усагласе са одредбама декларације до краја 2010. године. Циљ Болоњске декларације је стварање кохерентне и конкурентне целине на територији Европе. Из дефинисаног циља проистиче низ подциљева и акција међу којима су и следеће:

- *Заједничке референце* за све курсеве на универзитетима земаља потписница декларације. То значи усаглашавање и хармонизацију планова и програма сродних факултета;
- *Кредитни систем* значи увођење система који подразумева да градиво које се изучава током академске године може бити исказано бројем наставних часова, вежби и бројем сакупљених кредита. Свака академска година вредела би „60 кредита“;
- *Постојање два нивоа студија* што подразумева постојање додипломских студија у трајању од шест семестара и постдипломских студија у трајању од четири семестра;
- *Оцењивање квалитета предавања и курсева*;
- *Признавање диплома*;
- *Социјално осигурање студената*;
- *Мобилност студената* и уклањање препрека на путу мобилности;
- *Могућност похађања једног семестра у једној а другог семестра у другој држави.*

Република Србија је 2003. године потписала Болоњску декларацију и тако преузела обавезу усклађивања система високог образовања са системима држава потписница декларације.

1.1.3 НАДЛЕЖНОСТ МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Надлежност Министарства просвете и спорта, као сектора у Влади Републике Србије, утврђена је чланом 15. *Закона о министарствима* („Службени гласник РС“, број 19/04 и 84/04). Овим чланом прописано је да Министарство просвете и спорта обавља послове државне управе који се односе на:

- истраживање, планирање и развој предшколског, основног, средњег, вишег и високог образовања и ученичког и студентског стандарда;
- допунско образовање деце домаћих држављана у иностранству;
- управни надзор у предшколском, основном, средњем, вишем и високом образовању ученичком и студентском стандарду;
- стручно-педагошки надзор у предшколском, основном, средњем, вишем и високом образовању ученичком и студентском стандарду;
- надзор над стручним радом у вишем образовању;
- организацију, вредновање рада и надзор над стручним усавршавањем запослених у просвети;
- нострификацију и еквиваленцију јавних исправа стечених у иностранству;
- унапређивање друштвене бриге о обдареним ученицима и студентима;
- унапређивање друштвене бриге о ученицима и студентима са сметњама у развоју;
- омладину, као и друге послове одређене законом.

Члан 27. *Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања* («Службени гласник РС», број 58/04 и 62/04) такође дефинише **надлежност** Министарства просвете и спорта у области образовања. Надлежности су да:

- 1) планира и прати развој образовања и васпитања;
- 2) врши надзор над радом установа и завода;
- 3) планира, координира и организује програме сталног стручног усавршавања запослених у установама;
- 4) врши проверу резултата остварености прописаних циљева и задатака образовања на републичком нивоу;
- 5) остварује међународну сарадњу на плану развоја система образовања и васпитања, анализу и преношење страних искустава европских програма и достигнућа, као и послове усаглашавања са европским образовним системима;
- 6) води базу података о образовању и васпитању;
- 7) води регистар и издаје дозволе за рад наставника, васпитача и стручних сарадника.

УПРАВА ЗА СПОРТ, као орган управе у саставу Министарства просвете и спорта, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на:

- спорт и физичку културу;

- остваривање права страних спортиста и спортских организација и савеза у Републици Србији;
- други послови одређени законом.

1.1.4 УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Унутрашња организација у Министарству просвете и спорта регулисана је **ПРАВИЛНИКОМ о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству просвете и спорта.**

Правилник је донео министар просвете и спорта уз сагласност Владе Републике Србије а на основу решења која проистичу из *Закона о државној управи* („Службени гласник РС, број 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99), *Закона о радним односима у државним органима* („Службени гласник РС, број 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02) и *Уредбе о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе* („Службени гласник РС, број 78/04).

За послове из делокруга Министарства просвете и спорта, **ПРАВИЛНИКОМ** је систематизовано 266 радних места и 485 извршилаца. Радна места и извршиоци су распоређени у унутрашњим јединицама Министарства просвете и спорта, а оне су дефинисане чланом 2. наведеног **ПРАВИЛНИКА**.

„Организација Министарства

Члан 2.

У Министарству се образују следеће основне унутрашње јединице:

1. Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу;
2. Сектор за предшколско и основно образовање и васпитање;
3. Сектор за средње образовање;
4. Сектор за високо и више образовање;
5. Сектор за ученички и студентски стандард и инвестиције;
6. Сектор за финансијске послове.

У Министарству се као посебне унутрашње јединице образују Секретаријат Министарства и Кабинет министра.

У Министарству се образују уже унутрашње јединице изван састава сектора и Секретаријата.

Одређене послове из делокруга Министарства обављају самостални извршиоци изван свих унутрашњих јединица.

Ван седишта Министарства за подручја округа образују се одељења изван састава сектора и Секретаријата – школске управе.

Управа за спорт је орган управе у саставу Министарства.“

Члан 10. **ПРАВИЛНИКА** дефинише уже унутрашње јединице изван састава сектора и Секретаријата и то су:

1. Школске управе (уподобљене одељењу);
2. Одељење за управни надзор;

3. Одељење интерне контроле;
4. Одсек за информатичке и документационе послове и статистику.“

Члан 11. прописује образовање школских управа и њихов територијални распоред.

„Школске управе образују се за обављање послова одељења Министарства са седиштем у:

1. Зрењанину (за округе: Северно-банатски, Средње-банатски и Јужно-банатски);
2. Сомбору (за округе: Северно-бачки и Западно-бачки);
3. Новом Саду (за округе: Јужнобачки и Сремски);
4. Ваљеву (за округе: Мачвански и Колубарски);
5. Пожаревцу (за округе: Браничевски и Подунавски);
6. Крагујевцу (за округе: Шумадијски и Поморавски);
7. Зајечару (за округе: Зајечарски и Борски);
8. Ужицу (за округ: Златиборски);
9. Краљеву (за округе: Рашки и Расински);
10. Чачку (за округ: Моравички);
11. Нишу (за округе: Нишавски, Топлички и Пиротски);
12. Лесковцу (за округе: Јабланички и Пчињски);
13. Београду (за подручје града Београда);
14. Косовској Митровици (за округе: Пећки, Призренски, Косовско-Митровачки и Косовски);
15. Ранилугу (за округ: Косовско-Поморавски).“

Члан 12. *ПРАВИЛНИКА* прописује:

„У **Управи за спорт** образују се следеће основне унутрашње јединице, које се уподобљавају сектору:

1. Центар за развој спорта;
2. Центар за правне и финансијске послове.“

У свом деловању, запослени у Министарству просвете и спорта, оствариваће континуирану сарадњу са:

- другим министарствима, како на републичком тако и на савезном нивоу;
- институцијама и организацијама од посебног значаја за рад овог Министарства;
- Националним просветним саветом;
- заводима, односно центрима у оквиру завода;
- високошколским институцијама;
- стручним друштвима, националним саветима националних мањина, итд.

На међународном плану, наставиће и развијаће сарадњу са међународним организацијама, институцијама, комисијама, саветима, као и финансијским организацијама, агенцијама, донаторима, итд.

1.2 Ужи оквир за деловање Министарства просвете и спорта дефинисан је кроз:

- Мисију Министарства просвете и спорта,
- Циљеве Министарства просвете и спорта,

- Приоритете Министарства просвете и спорта.

1.2.1 МИСИЈА МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Мисија Министарства просвете и спорта јесте:

Планирање развоја образовања у свим његовим сегментима кроз:

- континуирано сагледавање стања,
- дефинисање приоритета,
- предлагање активности, програма и пројеката за решавања приоритета,
- мерење достигнутих ефеката.

Побољшање квалитета образовања, које треба да:

- прати савремене токове образовања у земљама Европске уније,
- негује препознатљива национална обележја и традицију.

Подизање стандарда ученика и студената у установама ученичког и студентског стандарда кроз:

- побољшање услова смештаја и исхране, живота и рада ученика и студената (веће приближавање стандардима ЕУ),
- повећање броја и месечних износа ученичких и студентских стипендија и кредита.

Спровођење промена у области спорта, на начин који ће бити:

- плански,
- рационалан,
- одлучан.

Резултати многобројних пројеката, тестирања и такмичења ученика на националном и међународном нивоу су показатељи на основу који Министарство просвете и спорта усмерава своју мисију и приоритете.

Неки од тих пројеката и програма су:

ПИСА пројекат (Programme for International Student Assessment) је програм међународне евалуације ученичких постигнућа на завршетку општег образовања. Основни циљ програма јесте процена различитих аспеката припремљености ученика за наставак школовања и одговарајуће реаговање у свакодневним професионалним и животним ситуацијама. Испитује се „писменост“ ученика у три домена: читање, математика, природне науке. Програм се реализује у трогодишњим интервалима под покровитељством ОЕЦД-а. Овај пројекат нам пружа јасну и целовиту слику о функционалности нашег система образовања.

Пројекат TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) је пројекат који испитује међународна образовна постигнућа у математици и природним наукама.

Пројекат националног тестирања – има за циљ проверу нивоа знања, вештина, умења ученика одређеног узраста. Током 2003. године извршено је тестирање ученика трећег разреда на нивоу Републике Србије.

Тестирање и анализу резултата је припремио и реализовао Завод за вредновање квалитета у образовању, уз подршку Министарства просвете и спорта, а анализу овог тестирања припремио је исти Завод.

Европски Савет је усвојио препоруку о Европској сарадњи у области евалуације квалитета у школском образовању. Том препоруком позивају се земље чланице да организују екстерну евалуацију.

Поред ових пројеката, Министарство просвете и спорта Републике Србије покренуло је и друге пројекте као што су:

- израда стандарда знања,
- осигурање квалитета установа кроз развојно планирање и интерну и екстерну евалуацију, уз помоћ индикатора квалитета,
- пројекат "двојезична настава" у основној и средњој школи...

1.2.2 ЦИЉЕВИ МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Почетком новог миленијума и века дефинисани су основни правци у области образовања. Дефинисани правци означени су као реорганизација и модернизација образовања ради :

- унапређивања квалитета образовања,
- унапређивања система финансирања образовања и управљања у систему образовања,
- активнијег учешћа свих интересних група у образовању,
- уважавања етничких, културних и језичких различитости и потреба у образовању,
- подизања нивоа професионализма и ефикасности у образовању.

Реорганизација система подразумева и његову **модернизацију**.

Реорганизован и модернизован систем образовања треба да допринесе бржем:

- економском опоравку земље,
- развоју демократије,
- интегрисању државе у међународне токове.

Полазећи од дефинисаних праваца **основни – општи ЦИЉЕВИ** Министарства просвете и спорта јесу:

- **Дефинисање стратешких праваца за развој образовања и спорта**, који треба да буду
 - развојно усмеравани,
 - стално побољшавани и усавршавани,
 - ослоњени на најбоља решења у постојећем систему, уз уважавања добрих искустава и традиционалних вредности.
- **Обезбеђивање услова за остваривање стратешких праваца,**
- **Обезбеђивање услова за континуирану међународну просветну сарадњу.**

ЗАДАЦИ Министарства просвете и спорта који су проистекли из дефинисаних циљева, а које би требало реализовати до 2010. године јесу:

-**Повећање квалитета** система образовања и оспособљавања у складу са захтевима друштва заснованог на знању и променама образаца учења;

-**Обезбеђивање услова** за остваривање стратешких праваца који су засновани на принципима доступности, једнакости, праведности, доживотног учења;

***Отварање образовања и оспособљавања** према међународној заједници кроз програме образовања и оспособљавања који се примењују у земљама Европске уније.

Специфични циљеви су:

1. Планирање развоја и модернизације образовања у складу са:

- потребама појединаца, група са специфичним потребама и друштва у целини,
- националним специфичностима и искуствима,
- европским образовним стандардима

2. Децентрализација и демократизација образовања

3. Обезбеђивање доступности квалитетног образовања за све

4. Развој и унапређивање сарадње са међународним просветним институцијама

5. Организовани развој спорта

1. Планирање развоја и унапређивање система образовања кроз модернизацију подразумева да Министарство просвете и спорта у складу са својим надлежностима планира и покреће иницијативу за израду стратешких докумената којима треба да се обезбеди модернизација система образовања и спорта.

У периоду који је дефинисан, Министарство просвете и спорта иницираће израду докумената:

- Стратегија предшколског васпитања и образовања,
- Стратегија основног образовања и васпитања,
- Стратегија образовања деце у иностранству,
- Стратегија учења страних језика,
- Стратегија за омладину,
- Стратегија образовања одраслих,
- Стратегија образовања деце са сметњама у развоју.

Такође, у оквиру своје надлежности, покренуће дефинисање:

- Нове структуре образовног система која ће омогућити побољшавање раног развоја деце и продужавање обавезног образовања;
- Нових наставних планова и програма на свим нивоима образовања који ће бити:
 - усмерени на дете/ученика,
 - у складу са потребама локалне заједнице и друштва у целини,
 - у складу са интересима и интересовањима појединаца и интересних група, са потребама тржишта рада и социјалних партнера,
 - интердисциплинарни и мултидисциплинарни;
- Начина укључивања програма образовања за демократију и грађанско друштво у програме образовања;
- Отворених и флексибилних наставних програма који ће допринети развијању знања, вештина, способности и ставова;

- Нове политике издавања уџбеника која ће омогућити либерализацију тржишта уџбеника;
- Начина примене стандарда квалитета савремених уџбеника у поступку оцењивања и одобравања уџбеника и других наставних средстава;
- Описмењавања и стручног усавршавања одраслих особа;
- Доживотног учења и учења на даљину.

2. Децентрализација и демократизација образовања

подразумева:

- Развијање аутономије образовних институција;
- Уважавање економских и друштвених потреба у образовању;
- Укључивање представника интересних група у процес одлучивања у образовању;
- Осигурање и праћење квалитета образовања и његових резултата;
- Професионализацију кадрова у образовању;
- Неговање атмосфере толеранције и конструктивне комуникације;
- Децентрализован, економичан и ефикасан систем управљања;
- Децентрализован, економичан и ефикасан систем финансирања;
- Професионалну и личну одговорност у процесима одлучивања

3. Обезбеђивање доступности квалитетног образовања за све са

посебним нагласком на :

- Децу са сметњама у развоју;
- Децу са посебним способностима;
- Децу припаднике националних мањина;
- Децу маргинализованих друштвених група и средина.

4. Развој и унапређивање сарадње са међународним

просветним и спортским институцијама оствариваће се кроз:

- Развој билатералне и мултилатералне сарадње;
- Координацију међународних донација и кредита усмерених на развој система образовања;
- Афирмацију и подстицање међународне сарадње у спорту.

5. Организовани развој спорта оствариће се кроз:

- Увођење спортског васпитања за све категорије становништва као предуслов повећаног обухвата бављења спортом и рекреацијом;
- Наставне програме и школски спорт као полазне основе за организовани развој спорта;
- Афирмацију и подстицање стручног рада у спорту.

1.2.3 ПРИОРИТЕТИ МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Уважавајући

- искуства реформе образовања започете 2001. године,
- процену садашњег стања у образовању,
- финансијске могућности – степен издвајања средстава за образовање,

Министарство просвете и спорта Републике Србије, као своје приоритете дефинише:

- квалитетно образовање за све,
- образовање за демократију и грађанско друштво,
- стабилно функционисање система образовања,
- рационализација и регионализација мреже школа и високошколских установа,
- инвестирање у објекте (школе, факултете, домове ученика и студената, спортске дворане) и опрему,
- сарадња са социјалним партнерима и заинтересованима за сектор образовања и спорт,
- интеграција сектора образовања и спорта у европске токове;
- покретање поступака за израду нових закона и подзаконских докумената.

КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВЕ – је основни приоритет Министарства просвете и спорта Републике Србије.

Сваки грађанин Републике Србије без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, узраст, физичку и психичку конституцију, социјално и културно порекло, имовно стање, политичко опредељење или друго лично својство има право на квалитетно образовање. Ово право дефинисано је чланом 4. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, („Службени гласник РС“, број 58/04 и 62/04) а проистекло је из решења која су дефинисана у државним документима и то:

- Уставна повеља Србије и Црне Горе («Службени лист Србије и Црне Горе», број 1/03),
- Устав Републике Србије («Службени гласник Републике Србије», број 1/90),
- Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама («Службени лист Србије и Црне Горе», број 6/03),
- Закон о заштити права и слобода националних мањина («Службени лист СРЈ», број 11/02).

У остваривању приоритета Министарство просвете и спорта придржаваће се следећих принципа:

Доступност квалитетног образовања и васпитања свим корисницима процеса образовања и на свим нивоима.

Једнакост - подразумева образовање и васпитање под једнаким условима и у економско недовољно развијеним подручјима, као и у социјално и културно мање подстицајним срединама. Једнакост подразумева образовање које уважава и поштује све учеснике у овом процесу, промовише солидарност, правичност и праведност, уважава и поштује личности и лична својства, узрастне и развојне карактеристике ученика, поштује и негује основна људска, индивидуална и дечија права. Праведност је појам који је близак појму једнакости. *Праведност дефинисана у домену образовања подразумева окружење у коме особе имају могућност избора у складу са својим развојним потенцијалима, способностима и талентима, а не на основу образовних стереотипа, очекивања средине и дискриминације.* (European Commission, 2002).

Отвореност система образовања и васпитања у односу на:

- све кориснике процеса и њихове различите образовне потребе,
- педагошке и организационе иновације,
- социјалне партнере, интересне групе на националном и локалном нивоу,
- нове облике организовања и управљања.

Појмови блиски принципу отворености јесу флексибилност, развојност, транспарентност, демократичност.

Партнерство са свим појединцима и групама које су од посебног интереса за образовање, као и са заинтересованим појединцима и групама. Манифестује се на свим нивоима (државни, регионални, локални), у различитим доменима (планирање и организација образовног процеса, креирање планова и програма....), у управљању образовним институцијама, у реализацији различитих улога и одговорности појединих партнера.

Поред наведених принципа, у циљу спровођења дефинисаних приоритета, Министарство просвете и спорта **наставља** са процесима који су започети и који су засновани на принципима:

- *Децентрализације, демократизације и деполитизације образовања.* Овај принцип подразумева:
 - самосталност образовних установа и појединаца у процесима као што су професионално и одговорно управљање, одлучивање, креирање наставног процеса (програма, модула.....), креирање уписне политике, мреже школа.....
 - професионалну одговорност учесника у образовним процесима,
 - успостављање децентрализованог, ефикасног и на демократским начелима заснованог систем финансирања,
 - успостављање принципа децентрализације, демократизације и деполитизације у области спорта.
- *Образовање за потребе информационог, технолошког, глобалног друштва.* За савремени свет елементарна писменост подразумева језичку, математичку, медијску и информатичку писменост. То значи да ученицима, кроз систем образовања треба обезбедити стицање медијске и информатичке писмености.
- *Образовање као доживотни процес.* Савремено друштво карактерише убрзан развој знања, информационих и других технологија и система и као тако императивно изискује континуирани процес учења и усавршавања, односно индивидуално планиран процес доживотног образовања и усавршавања.

За обезбеђивање квалитетног образовања за све на свим нивоима, неопходно је наставити следеће процесе:

Професионализацију наставног кадра. Динамичност модерног друштва захтева од наставника да буду отворени према променама које друштво носи са собом, према новим начинима и методама рада, према новим научним сазнањима. Због тога је неопходно наставити развијање наставничких компетенција, политику сталног стручног усавршавања наставника и реформу наставничких факултета.

Осигурање квалитета подразумева:

- континуирано и системско праћење остварености резултата образовног процеса,

- повећану свесност и укљученост свих корисника заинтересованих појединаца и група у живот и рад школе, као и других образовних институција,

- већу личну одговорност запослених у образовању,
- јачање нагласка на образовни процес и његове резултате,
- континуирано стручно усавршавање,
- тимски рад и бригу о квалитету читаве институције.

Предуслов за осигурање квалитета образовања јесте аутономија школа и других образовних институција и професионализација наставног кадра, развијање културе евалуације и самоевалуације.

***Модернизација система финансирања.**

***Нова политика издавања уџбеника** подразумева либерализацију тржишта уџбеника и других наставних средстава, квалитетне уџбенике и наставна средства засноване на стандардима квалитета, нов начин одобравања уџбеника и наставних средстава....

***Укључивање у европске програме образовања.** Реализују се следећи програми: *СЕЕПУС*, *ТЕМПУС/CARDS*, *СОКРАТЕС*, *ЕРАЗМУС*, *ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ*, програм *УЈЕДИЊЕНИХ СВЕТСКИХ КОЛЕЦА*.

2. МЕЂУНАРОДНА САРАДЊА

Међународна сарадња у сектору образовања одвија се у следећим оквирима:

- међудржавни билатерални програми сарадње и европски образован програми,
- донације,
- кредити.

Циљеви међународне сарадње су:

- Унапређивање образовања кроз програме културно-просветне сарадње,
- Укључивање у европске програме у образовању у циљу остваривања отворености система образовања,
- Обезбеђивање донација и кредита.

Међудржавни уговори - споразуми, програми и протоколи сарадње - потписани су са више од 50 земаља света. У процедури се годишње нађе око 15 споразума, програма, протокола, платформи и нацрта, од којих се око половина потписује у нашој земљи а половина у иностранству. Потписани су нови споразуми о сарадњи са В. Британијом, Шпанијом, протоколи са Аустријом и Немачком (као и посебан протокол о сарадњи са Баварском) и меморандум о просветној сарадњи са Кином. Тренутно се у процедури налазе налази нацрти нових споразума са Бугарском, Грчком, Мађарском, Чешком, БиХ и Републиком Корејом, као и нацрти програма просветно-културне сарадње са Итглијом, Грчком, Румунијом, Мексиком, Индијом, Израелом, Шпанијом, Хрватском, Македонијом.

Предлог: Потребно је интензивирати сарадњу са западноевропским земљама како би се потписали билатерални програми (а тиме и омогућила или проширила постојећа размена студената, професора, повећао број лектората, успоставила директна међууниверзитетска сарадња). Недавно су потписани протоколи сарадње са Немачком и Аустријом; а постоји интересовање и за потписивање билатералног програма са Француском. Наши студенти су такође веома заинтересовани и за скандинавске земље.

Обавезе наше земље (тј. Министарства просвете и спорта) које су проистекле из међудржавних уговора о сарадњи огледају се у следећим активностима.

- *Обезбеђивање рада катедри српског језика на страним универзитетима*, слање лектора, гостујућих професора и предавача, опремање лектората литературом и другим материјалом. Тренутно је ангажовано 60 лектора српског језика у иностранству;
- *Обезбеђивање рада лектора страних језика*, гостујућих професора/предавача на универзитетима у Србији. Ангажовано је 55 лектора/предавача страних језика;
- *Реципрочну размену стипендија* за редовне, магистарске студије, постдипломска и докторска усавршавања (упућивање наших студената на стране универзитете и прихват страних стипендиста на усавршавање на универзитетима у Србији - око 300 годишње укупно).

- *Стипендирање припадника српске мањине* из суседних, земаља ЕУ и прекоморских земаља (њих око 10 годишње);
- *Прихват група студената* из разних земаља света (десетак група годишње на по месец дана);
- *Летње течајеве* за наше професоре и студенте страних језика у иностранству (око 200 њих одлази на усавршавање) и *летње течајеве српског језика* за стране студенте у Центру за српски као страни језик на Филолошком факултету (око 150 студената годишње);
- *Укључивање и обезбеђивање учешћа у програмима као што су:*
 - СЕЕРУС
 - ТЕМПУС/CARDS
 - СОКРАТЕС
 - ЕРАЗМУС
 - ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ
 - ЕВРОПСКИ ЦЕНТАР ЗА МОДЕРНЕ ЈЕЗИКЕ (ECLM) И YOUTH
 - УЈЕДИЊЕНИ СВЕТСКИ КОЛЕЦИ
 - САРАДЊА СА ОБРАЗОВНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА

ДОНАЦИЈЕ И КРЕДИТИ

Имајући у виду лошу материјалну ситуацију у земљи, као и све захтеве које реформа образовања на свим нивоима поставља пред све учеснике у образовном процесу, потребно је наставити и интензивирати рад у области донација и кредита у образовању. Поред обезбеђивања финансијске подршке потребно је:

- успоставити бољу сарадњу са водећим светским и европским институцијама у образовању,
- јачати сарадњу са земљама у региону, суседним земљама и земљама у транзицији и користити њихова искуства,
- укључити домаћу просветну и стручну јавност у токове образовања у Европи и региону.

3. АКТИВНОСТИ за период 2005-2010. година

На основу *полазних основа* за стратегију Министарства просвете и спорта за период 2005-2010. година свака унутрашња јединица реализоваће активности из домена своје надлежности. Координација активности обављаће се на нивоу Кабинета министра. Добро координисаном интерном и екстерном комуникацијом све активности ће бити доступне свим учесницима и корисницима образовања.

Неке од многобројних планираних активности у назначеном периоду су и следеће:

- Унапређивање образовања за демократију и грађанско друштво;
- Унапређивање образовања Рома у Србији;
- Унапређивање образовања деце и ученика припадника националних мањина у Србији;
- Осигурање квалитета образовања кроз развојно планирање и самовредновање школа;
- Унапређивање образовања деце и ученика са сметњама у развоју и одраслих;
- Унапређивање образовања кроз програме међународне културно-просветне сарадње;
- Успостављање и развој система сталног стручног усавршавања и професионалног развоја запослених у образовним институцијама;
- Даља модернизација концепта стручног усавршавања наставника у стручним школама;
- Припреме и покретања огледа;
- Идентификовање, праћење и подршка деци и ученицима са посебним способностима;
- Анализе постојећих уџбеника и израда предлога за побољшање квалитета;
- Анализе наставних планова и програма страних школа у Београду;
- Повећање обухвата деце предшколским васпитањем и образовањем;
- Анализа постојећег стања у гимназијама и дефинисање оквира за даљи стратешки развој гимназија;
- Планирање и покретање нових образовних профила у стручном образовању и оспособљавању;
- Даље иновирање образовних профила;
- Учешће у раду на реформи студијских програма који уважавају националне потребе и захтеве тржишта;
- Увођење Болоњског процеса;
- Увођење Европског система преноса бодова (ECTS) као мере радног оптерећења студената;
- Обезбеђивање осигурање квалитета кроз хармонизацију система високог образовања са европским тенденцијама, посебно у области осигурања квалитета, и то увођењем механизма вредновања који ће осигурати висок ниво квалитета наставе, научно истраживачког и уметничког рада, као и укупног исхода образовног процеса;
- Признавање квалификација у складу са Лисабонском конвенцијом;
- Промовисање мобилности студената и наставника;
- Подржавање развоја струковних студија које обезбеђују вештине и способности прилагођене захтевима тржишта;
- Укључивање студената као партнера у процес високог образовања;

- Конципирање мреже установа и прилагођавање ове мреже мрежи школа и факултета;
- Побољшање квалитета смештаја и исхране ученика и студената у складу са утврђеним нормативима;
- Подизање стандарда смештаја и исхране корисника услуга у установама ученичког и студентског стандарда;
- Стављање ученичких и студентских кредита и стипендија у функцију подстицања квалитета и ефикасности учења и студирања уз уважавање социјалног статуса корисника;
- Подржавање и развијање културно-спортских активности и васпитног рада у целини;
- Подржавање програма примарне превенције болести зависности;
- Побољшање система инспекцијског надзора;
- Израда процедуре инспекцијског надзора;
- Професионализација Одељења за инспекцијски надзор;
- Припремање нових законских и подзаконских решења.

4. ПРИЛОЗИ

4.1

**СЕКТОР ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА И МЕЂУНАРОДНУ
ПРОСВЕТНУ САРАДЊУ**

**СТРАТЕГИЈА
СЕКТОРА ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА И
МЕЂУНАРОДНУ ПРОСВЕТНУ САРАДЊУ**
за период **2005 -2010.** године

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Весна Фила

Београд, април 2005. године

УВОД

Образовање и право на образовање је основно људско право. Дефинисано је у основним државним документима, као што су *Уставна повеља Србије и Црне Горе* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 1/03), *Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама* («Службени лист Србије и Црне Горе», број 6/03) и *Устав Републике Србије* («Службени гласник Републике Србије», број 1/90).

Образовање треба да допринесе:

- културном, економском, технолошком и укупном друштвеном развоју,
- развоју мира и стабилности у држави,
- развоју добрих међудржавних и међунационалних односа.

Последња деценија XX века наговестила је правац кретања друштва и привреде наступајућег, првог века трећег миленијума. Тај правац означен је као *глобализација друштвеног, привредног и политичког деловања*.

У условима које креира процес глобализације, као и у свету брзих и честих технолошко-информационих промена, образовање добија значајну улогу. У новим условима образовање има задатак да младе припреми за свет учесталих промена и да их оспособи да у таквом свету пронађу своје место. Да би ефикасно одговорило на промене у свету и потребе младих особа потребно је да се:

- образовање као систем отвори и оспособи за брзо и ефикасно прилагођавање променама,
- осигура простор за стално побољшавање и усавршавање,
- створе механизми за правовремено и квалитетно реаговање на настале потребе,
- оствари функционална интеграција новина у кохерентан и ефикасан систем.

Из овога произилази да је савременом друштву потребан систем образовања који ће бити:

- функционалан
- прилагодљив на промене и потребе друштва и појединца
- ефикасан
- квалитетан.

Образовање је жив и сложен систем који има своју динамику, у коме су сви елементи међусобно повезани и који зависе од утицаја друштвеног окружења.

Овакав начин посматрања образовања је добар предуслов за остваривање главног стратешког циља **КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ ЗА СВЕ**. Квалитетно образовање за све је стратешки циљ скоро свих држава света и заснован је на *Општој декларацији о људским правима* и *Конвенцији о правима детета*. Ово право подразумева да свако дете, млада и одрасла особа

има право на образовање ради задовољавања основних потреба за знањем. У Републици Србији ово право је регулисано чланом 4. став 2. *Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања* («Службени гласник РС», број 58/04 и 62/04).

1. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

У дефинисању полазних основа за израду стратегије Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу полазишта су:

1.1. ПОСТОЈЕЋИ КОНТЕКСТ

У области образовања, нови миленијум и век, започео је одређењем Министарства просвете и спорта Републике Србије за реконструкцијом система образовања ради:

- унапређивања квалитета образовања,
- унапређивања финансирања образовања и управљања у систему образовања,
- активнијег учешћа свих интересних група у образовању,
- уважавања етничких, културних и језичких различитости и потреба у образовању,
- подизања нивоа професионализма и ефикасности у образовању.

У процесу реконструкције Министарство просвете и спорта определило се за образовни систем који ће бити:

- - развојно усмераван,
- - стално побољшаван и усавршаван,
- - ослоњен на најбоља решења у постојећем систему уз уважавања добрих искустава и традиционалних вредности.

Улога главног носиоца у реализацији ових одређења припала је Сектору за развој образовања и међународну просветну сарадњу. Током протеклог периода (2001- почетак 2005), Сектор је радио на пословима:

- израде стратегије реформе предшколског, основног и средњег образовања;
- израде наставног плана за први образовни циклус;
- израде наставног програма за први, други и трећи разред основног образовања и васпитања;
- укључивања просветне и шире јавности у расправу о свим кључним елементима реформе, (организовањем конференција, округлих столова, консултација);
- развоја система сталног стручног усавршавања запослених у васпитно-образовним установама и у Министарству просвете и спорта ;
- планирања, конципирања и реализације бројних програма стручног усавршавања запослених у образовању;
- мобилизације донатора за подршку у кључним елементима реформе;
- укључивања у међународне пројекте (СЕЕРУС, TEMPUS/CARDS, СОКРАТЕС, ЕРАЗМУС, ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ, ЕВРОПСКИ ЦЕНТАР ЗА МОДЕРНЕ ЈЕЗИКЕ (ECLM) И YOUTH, ПИСА, ТИМС...);

- остваривања сарадње са међународним организацијама и образовним институцијама (Уједињени светски колеџи, јапанска фондација, Британски савет...);
- анализе стања у образовању у сарадњи са међународним организацијама (Светска банка, УНИЦЕФ, ОЕЦД);
- израде показатеља квалитета рада школа за све кључне области живота и рада школе;
- увођења и праћења огледа на свим нивоима образовног система;
- демократизације образовања – посебно увођењем *Грађанског васпитања* као изборног предмета и укључивањем у програм Савета Европе за образовање за демократско грађанско друштво;
- унапређивања наставе историје и укључивања *Европске димензије у наставу историје*;
- децентрализације образовања оснаживањем школа за јачање аутономије кроз програм школског развојног планирања;
- припреме стратегије за образовање Рома;
- обезбеђивања механизма за контролу квалитета образовања;
- организовања превентивних и интервентних програма за безбедност и психолошку подршку ученицима (пројекат *Школски полицајац* и пројекат *Крин*);
- припреме и огледи у оквиру нове издавачке политике за уџбенике и друга наставна средства.

У оквиру рада Сектора објављене су бројне публикације и брошуре за запослене у васпитно-образовним установама и ширу просветну јавност. Запослени у Сектору су радили на припремању *Закона о основама система образовања и васпитања* као и предлагању подзаконске регулативе из области образовања и васпитања

1.2. ПРИОРИТЕТИ МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА

Стратегија Министарства просвете и спорта Републике Србије за период 2005 – 2010. има за полазну основу следеће оквире:

- искуства реформе образовања започете 2001;
- процена садашњег стања у образовању;
- финансијске могућности – степен издвајања средстава за образовање.

На основу датог оквира, дефинисани су следећи приоритети у постизању квалитетног образовања за све:

- сарадња у европским образовним програмима у циљу укључивања земље у европске образовне токове, односно у ЕУ;
- децентрализација образовања (јачање одговорности региона и образовних установа);
- унапређивање институционалног образовања са посебним нагласком на осигурање квалитета образовања;
- развој система сталног стручног усавршавања запослених у образовању и осигурање квалитета образовања;
- остваривање сталне и широке међународне сарадње;
- јачање материјалне базе образовања.

1.3 ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања («Службени гласник РС», бр.62/03, 64/03, 58/04и 62/04), чланом 27. тачкама 1. 3. 4. и 5. дефинише послове Сектора. Послови се односе на:

- планирање и праћење развоја образовања и васпитања,
- планирање, координацију и организацију програма сталног стручног усавршавања запослених у просветним институцијама,
- проверавање резултата остварености прописаних циљева и задатака образовања,
- остваривање међународне сарадње на плану развоја система образовања и васпитања,
- усаглашавање система образовања са европским системима образовања.

1.4 РЕОРГАНИЗАЦИЈА МИНИСТАРСТВА

Реорганизација Министарства просвете и спорта, проистекла из нове систематизације радних места, пред Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу поставља следеће задатке:

- истраживање општих питања и утврђивања опште политике образовања и васпитања;
- планирање и развој образовања и васпитања у складу са усвојеним међународним конвенцијама и другим документима и сачињавање извештаја;
- анализирање стања у области образовања, демографских промена и кретања у производним и другим делатностима и пројектовање резултата у систем и политику образовања;
- праћење и усавршавање образовања на језицима националних мањина;
- праћење и координацију послова у вези са наставним плановима и програмима, програмима огледа, уџбеницима, стручним усавршавањем и обезбеђивање квалитета образовања;
- подржавање развојних иницијатива на регионалном, локалном и школском нивоу;
- обезбеђивање, координација и праћење реализације донација;
- анализирање и предлагање мера за опремање и модернизацију образовно-васпитног рада;
- координација рада са другим секторима и њиховим одељењима по свим наведеним питањима.

У свом деловању запослени у Сектору ће остваривати континуирану сарадњу са другим секторима и организационим јединицама у Министарству просвете и спорта, затим са Националним просветним саветом и заводима, односно центрима у оквиру завода, високошколским институцијама, стручним друштвима итд. На међународном плану, Сектор ће сарађивати са међународним организацијама, институцијама, комисијама, саветима, као и финансијским организацијама, агенцијама, донаторима, итд.

2. МИСИЈА СЕКТОРА

Мисија Сектора је развој образовања у свим његовим сегментима, кроз континуирано сагледавање стања, дефинисање приоритета, предлагање активности, програма и пројеката за решавања приоритета и мерење достигнутих ефеката.

Сектор своју делатност базира на прихваћеним стратегијама као што су:

1. Национални план акције за децу,
2. Стратегија за смањење сиромаштва,
3. Миленијумски циљеви развоја,
4. Стратешки циљеви образовања и обуке до 2010. године у земљама Европске уније.

Национални план акције за децу је стратешки документ Владе Републике Србије, у коме се утврђује општа политика земље према деци, за период до 2015. године. Министарство просвете и спорта има задатак да развије Национални план акције за децу, прати његово остваривање и периодично проверава квалитет постигнутог у циљу даљег унапређивања активности. Документ је повезан са радом Савета за права детета при Министарству рада, запошљавања и социјалне политике, које је уједно и координатор ових активности.

Стратегија за смањење сиромаштва у Србији је национални документ, базиран на анализи основних узрока, карактеристика и профила сиромаштва у Србији. Целовит план активности, постепено треба да омогући стварање услова да свако обезбеди егзистенцију себи и својој породици. У процесу обезбеђивања егзистенције и смањење сиромаштва, значајно место припада образовању. То се може илустровати стањем по коме је 69% сиромашних у Србији са основном и незавршеном средњом школом. Отуда проистиче неопходност повећања ефикасности образовног сектора, посебно наглашеног кроз делатност Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу.

Миленијумски циљеви образовања су циљеви развоја које су утврдиле Уједињене нације у свом документу «Миленијумска декларација», јула 2004. године. Влада Републике Србије обавезала се да ће реализовати ове циљеве. Циљ 29. односи се на образовање и гласи: *Остварити универзално основно образовање, односно обезбедити да сва деца похађају основно образовање и да се број писмених повећа до 2015. године.* Израда документа је у завршној фази.

Стратешки циљеви образовања и обуке до 2010. године у земљама Европске уније је документ који је усвојен 2001. године и којим се промовише:

Унапређивање квалитета и ефикасности система образовања и обуке у Европској унији, у светлу нових захтева које поставља друштво знања и измењених модела учења и наставе.

Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу, односно Министарство просвете и спорта, реализује пројекте и програме који воде ка ефикаснијем систему образовања (укључивање у ПИСА пројекат, национална тестирања ученика и израда стандарда знања, осигурање квалитета установа кроз развојно планирање и интерну и екстерну евалуацију, уз помоћ индикатора квалитета).

У предстојећем периоду, од Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу очекује се да учествује у припреми следећих *стратешких докумената*:

- *Стратегија развоја предшколског образовања и васпитања,*
- *Стратегија развоја специјалних школа и развијање инклузивног модела у редовним школама,*
- *Стратегија развоја специјализованих школа за посебно надарену децу,*
- *Стратегија за доживотно учење,*
- *Стратегија наставе страног језика која треба да буде у духу плуралингвизма и да осигура развој постојећих лингвистичких компетенција и проширење постојећег језичког репертоара,*
- *Стратегија образовања деце у допунским школама у иностранству.*

3.ЦИЉЕВИ СЕКТОРА

ОСНОВНИ – ОПШТИ ЦИЉ Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу је *дефинисање стратешких праваца за развој образовања и међународну просветну сарадњу и обезбеђивање услова за остваривање стратешких праваца.*

Специфични циљеви су:

- **Развој и модернизација образовања у складу са:**
потребама појединаца, група са специфичним потребама и друштва, националним специфичностима и искуствима, европским образовним стандардима
- **Децентрализација и демократизација образовања**
- **Обезбеђивање доступности квалитетног образовања за све**
- **Развој и унапређивање сарадње са међународним просветним институцијама**

1.Развој и унапређивање система образовања кроз модернизацију подразумева:

- Нову структуру образовног система која ће омогућити побољшавање раног развоја деце и продужавање обавезног образовања;
- Нове наставне планове и програме који ће омогућити образовним установама креирање школског програма у складу са потребама локалне заједнице;
- Унапређивање програма образовања за демократију и грађанско друштво;
- Укључивање програма образовања за демократију и грађанско друштво у програме образовања;

- Отворене и флексибилне наставне програме који ће допринети развијању знања, вештина, способности и ставова;
- Нову политику издавања уџбеника која ће омогућити либерализацију тржишта уџбеника;
- Савремене уџбенике који ће у језичком и дидактичком погледу бити усклађени са могућностима и потребама ученика;
- Описмењавање и стручно усавршавање одраслих особа;
- Доживотно учење и учење на даљину.

2. Децентрализација и демократизација образовања подразумева:

- Развијање аутономије образовних институција;
- Уважавање економских и друштвених потреба у образовању;
- Укључивање представника интересних група у процес одлучивања у образовању;
- Осигурање и праћење квалитета образовања и његових резултата;
- Професионализацију кадрова у образовању;
- Неговање атмосфере толеранције и конструктивне комуникације;
- Децентрализован, економичан и ефикасан систем управљања;
- Професионалну и личну одговорност у процесима одлучивања.

3. Обезбеђивање доступности квалитетног образовања за све, са посебним нагласком на :

- децу са сметњама у развоју,
- децу са посебним способностима,
- децу припаднике националних мањина,
- децу маргинализованих друштвених група и средина.

4. Развој и унапређивање сарадње са међународним просветним институцијама оствариваће се кроз:

- Развој међудржавне, билатералне просветне сарадње;
- Координацију међународних донација и кредита усмерених на развој система образовања..

4. ЗАДАЦИ СЕКТОРА

На основу дефинисаних циљева Сектора за развој образовања и међународну просветну сарадњу конкретизовани су следећи задаци:

- Планирање и развој образовања и васпитања у складу са међународним конвенцијама и међународним и домаћим документима;
- Развој система образовања који ће ефикасно одговорити на локалне и глобалне образовне, друштвене и економске потребе;
- Планирање и праћење функционисања образовања припадника националних мањина, као и развој ромске деце у систему образовања;
- Планирање и праћење функционисања система образовања и оспособљавања деце, ученика и одраслих са сметњама у развоју;
- Планирање и укључивање деце и ученика са сметњама у развоју у редован систем образовања;

- Идентификовање, праћење и подршку деци и ученицима са посебним способностима;
- Учествовање у припреми плана и програма предшколског и основног образовања и васпитања;
- Учествовање у припреми плана и програма предшколског и основног образовања у допунским школама у иностранству;
- Учествовање у припреми програма за образовање деце у српској дијаспори (Срба у расејању), као и пружање стручне помоћи и подршке школама у српским самоуправама;
- Учествовање у припреми плана и програма општег, уметничког и стручног образовања;
- Учествовање у припреми програма опште, уметничке и стручне матуре, завршног испита, специјалистичког и мајсторског испита;
- Учествовање у припреми подзаконских аката којима се прописује врста образовања наставника, васпитача и стручних сарадника, простор, опрема и наставна средства...;
- Развој система сталног стручног усавршавања наставника, васпитача, стручних сарадника, директора и свих запослених у просветним институцијама;
- Осигурања и развоја квалитета образовања;
- Анализе стања у појединачним сегментима система образовања, као и анализа општег стања у систему;
- Припремање и покретање огледа;
- Анализе постојећих уџбеника и израда предлога за побољшање квалитета уџбеника и наставног материјала;
- Анализе наставних планова и програма страних школа у Београду;

У остваривању циљева и задатака Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу континуирано ће сарађивати са:

- свим секторима и одељењима Министарства просвете и спорта;
- другим министарствима у Влади Републике Србије;
- Националним просветним саветом;
- Заводом за унапређивање образовања и васпитања;
- Заводом за вредновање квалитета образовања и васпитања;
- међународним институцијама, организацијама, агенцијама.

5. АКТИВНОСТИ СЕКТОРА ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА И МЕЂУНАРОДНУ ПРОСВЕТНУ САРАДЊУ:

Област: унапређивање образовања за демократију и грађанско друштво	Ниво					Носилац	Подаци/ Доступност и потребе	Временски рок
	П Ш	О Ш	С Ш	В Ш				
Израда нацрта националног оквира образовања за демократију и грађанско друштво а) нацрт оквира за ОДГД б) база података о актерима у области ОДГД	*	*	*	*		Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Документа Савета Европе из области ОДГД и стручно мишљење јавности	Од јануара 2005. до јануара 2006.
Усклађивање постојећих програма грађанског васпитања за ОШ и СШ са Националним оквиром ОДГД		*	*			Сектор за развој образовања међун.у просветну сарадњу	усвојен национални оквир за ОДГД	2006
Развој програма и приручника за грађанско васпитање за четврти и пети разред основне школе и четврти разред средње школе		*	*			Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	програми и приручници за предходне разреде и нацрт Оквира	мај 2005
Увођење изборног предмета Пројекат грађанин у седми разред основне школе		*				Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	развијен програм и реализована обука наставника	април, 2005
Организовање и координисање семинара обуке наставника за извођење наставе предмета грађанско васпитање:		*	*			Сектор за развој образовања и међународну	а) развијен и програми и б)	2005 и даље

						просветну сарадњу	ажурирана база података о претходној обуци наставника ГВ	
Заједнички пројекат Савета Европе и Европске комисије за Србију и Црну Гору «Образовање за демократију и људска права»		*	*	*		Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Координација са Саветом Европе и постојање Нацрта оквира за ОДГД	мај, 2005
Учешће у Мрежи националних координатора у пројекту Савета Европе (СЕ) а) Ширење информација СЕ на националном нивоу о образовању за демократију /људским правима (ОДГД/ЉП) б) Континуирано обавештавање СЕ и Мреже о релевантним информацијама на националном нивоу						Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу		Континуирано

Област: Унапређивање образовања Рома у Србији	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Времени рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
Формирање Центра за унапређивање образовања Рома и дефинисање његовог статуса (улоге и надлежности)	*	*	*	*	*	НПС МПС НСРНМ ЗУО	Преглед стручњака који себаве образовање м Рома	У плану
Израда базе података са свим релевантним информацијама о корисницима (број деце и младих, образовни статус)	*	*	*	*	*	МПС НСРНМ	подаци МПС; НСРНМ; Локалне управе; ромски НВО	а) 2005 б) 2006-2015

Израда базе података са свим релевантним информацијама о ресурсима (капацитети, програмски и људски ресурси)	*	*	*	*	*	МПС	подаци МПС и Центра за стручно усавршавање; обр. институције; НВО	а) 2005 б) 2006-2015
Сарадње са осталим важним телима и организацијама које се баве образовањем Рома	*	*	*	*	+	НСРНМ, стручна друштва, НВО, ЦСР, НСЗ	Преглед организација које се баве образовањем Рома	2005-2015
Израда прописа/инструмената и успостављање механизма надзора за обезбеђивање: а) Равноправне заступљености деце до 6 г. у целодневним предшколским програмима б) Обавезне једногодишње припреме за школу в) Проширивања обавезне припреме за школу на 2 године г) Доследно спровођење законских мера за обавезно школовање (уписивање и редовно похађање)	*	*	*	*	*	МПС	Документа ЗУО	а) 2006 б) 2005 в) 2007 г) 2008
Упис у школу Ромске деце а) Израда система (критеријума и инструмената) за ваљану процену готовости за полазак у школу б) Израда привремених прописа за упис, до успостављања система ваљане процене готовости за полазак у школу		*				МПС	Искуства земаља у региону	а) 2006 б) 2005
Израда прописа којим се регулишу критеријуми и процедуре Мера афирмативне акције		*	*	*		МПС		2005
Увођење асистената ромске националности(РА) у настави: а) Измена релевантних закона – увођење радног места РА б) Израда привремених прописа којим се до измене закона регулише запошљавање РА	*	*				МПС	-Искуства земаља у региону -Текући пројекти	а) 2005 б) 2005
Израда и усвајање привременог прописа (до успостављања ваљаног		*				МПС		2005

начина процене готовости за школу) за преиспитивање статуса деце која су погрешно разврстана у специјалне школе (критеријуми и процедуре преиспитивања, начин пребацивања у редовне школе)								
Израда прописа који ће регулисати процес израде специфичних образовних програма са образовним потребама ромске деце	*	*				МПС, НПС		б) 2005- 2006
Израда релевантних прописа (критеријуми и процедуре) за Сертификацију васпитача и наставника обучених за рад за ромском децом	*	*	*			МПС		2005-2015
Измена начина финансирања - финансирање по ученику са посебном формулом за ромску децу из породица корисника социјалне заштите		*	*			МПС		2005-2006
Обезбеђивање појачаног надзора над образовним установама које Роми похађају а) Израда препорука за школске управе б) Обука стручних кадрова за процесе интеграције в) Развијање и успостављање механизма г) Спровођење надзора	*	*	*	*	*	службе инспекције и осигурања квалитета	Преглед образовних установа које похађају Роми	а) 2005 а/б) 2005-2006 2006-20015

Планирање посебних активности за укључивање и унапређивање квалитета образовања ромске деце у	*	*	*			МПС образов не	Преглед установа које	2005 2005-
Развијање специфичних образовних програма усклађених са образовним потребама ромске деце а) Израда концепције (policy paper) за развој специфичних образовних програма (анализа постојеће праксе, дефинисање предлога и сугестија укључујући критеријуме и процедуру за акредитацију програм) б) Израда специфичних образовних програма ускађених са критеријумима в) Спровести поступак акредитације програма (или васпитно-образовних активности/радионица) сваке године г) Израдити и допуњавати каталог програма (васпитно-образовних активности/радионица)						МПС, МПС, НПС	Дошаћуња Ромска земљи и региону Списак програма реализован их у региону и у земљи	2015 а) 2005 б) 2005 - 2006 в) 2005 - 2015 г) 2005 - 2015 д) 2005 - 2015
Развијање програма за предмет Ромски језик са елементима ромске културе						МПС, МЉМП		2005 - 2006
Обука постојећег васпитачког и наставног кадра а) за имплементацију специфичних образовних програма усклађених са образовним потребама ромске деце, б) за израду нових, в) за усавршавање постојећих образовних програма, г) за примену интерактивних метода подучавања/учења, д) за индивидуализацију образовног процеса е) за сарадњу са породицом и ромском заједницом ж) за сарадњу са ромским асистентом						МПС	Анализа колико наставника је већ учествовал о у релевантни м програмим а обуке Процена броја наставника који треба да буду обучени	2005 - 2010
Обука школских психолога за нове процедуре и инструменте предшколског тестирања ромске деце						МПС		2005 - 2006

Подршка укључивању деце у предшколске програме (целодневни програме - до 6 г.; програми за децу до 3 г. и мајке; обавезна припрема за школу) и редовне школе	*	*				МПС		2005-2015
Преиспитивање статуса деце која су погрешно разврстана у специјалне школе а) Ретестирање/тестирање б) Пребацивање у редовне установе		*				МПС	Подаци специјалних школа	2006-2008
Примена различитих програма рада са породицом у циљу подржавања школовања деце	*	*	*			основне и средње школе МПС	Социјални статус породица	2005-2015

Област: Унапређивање образовања деце и ученика припадника других националних мањина у Србији	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Времени рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
.Афирмација културе националних мањина путем репрограмирање садржаја рад у предшколским установама	*					МПС НСХМ	Примери добре праксе	2005-2008
Израда и публиковање двојезичног наставног материјала за рад са ученицима (радне свеске, вежбанке, практикуми)	*	*				МПС, МЉМП, НСНМ	Примери добре праксе двојезичног материјала	2005-2007
Унапређивање наставних програма за језике националних мањина са елементима културе		*				НВО		
Стручно усавршавање наставника и то за реализацију нових програма, употребу уџбеника и приручника, и остало у складу са приоритетима		*				МЉМП, НСНМ		2005-2010
Континуирана сарадња са Националним саветима у циљу унапређења образовања националних мањина						МПС НЦНМ		2005-2010
Конципирање и реализација кампања и пројеката у циљу афирмације мултикултуралности и толеранције						МПС НЦНМ НВО		2005-2010

Област: Праћење и унапређивање квалитета образовања	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Времени рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
Дефинисање општеприхваћених смерница за самовредновање школа који се односе на: § показатеље квалитета § процедуре § инструменте	*	*	*			МПС (Сектор и ПС, стручно усавр, ш рп) ЗУО. ШУ	Развојни документ»» Школа какву желимо»	2005
Припремање Приручника, техника инструмената за самовредновање школа Развијање културе самовредновања школа	*	*	*			МПС Завод за евалуацију ШКОЛЕ	Приручник за праћење и самовредновање рада школе (нацрт))	2005-07
Обука свих актера у васпитно-образовном процесу за вредновање рада и живота школе целини	*	*	*			МПС ЗУО, ШУ	Приручник	а) 2005-07
Израда програма спољашњег вредновања припрема за спољашње вредновање школа	*	*	*			МПС ЗУО, ШУ		2005-06.
Обрада и анализа резултата спољашњег вредновања, припрема извештаја	*	*	*			МПС ЗУО, ШУ	Подаци свих актера вредновања	2006-07
Размена примера добре праксе кроз умрежавање школа	*	*	*			МПС; ШУ		2007.
Информисање свих актера образовног процеса о елементима система вредновања и постигнућима	*	*	*			МПС, ШУ, школе, Локалне управе, стручна друштва		2005-2010

Област: Развој квалитета образовања кроз развојно планирање	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Времени рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
Обука школа за школско развојно планирање и израду предлога школских пројеката	*	*	*			МПС, ШУ		2005-06
Координација Пројекта Школски грант и организовање вредновања школских пројеката у циљу пружања финансијске подршке за њихову реализацију	*	*	*			МПС, Св. банка, ШУ		2005-07
Умрежавање образовних установа	*	*	*			МПС ЗУО, ШУ		2005-08
Мониторинг образовних установа	*	*	*			МПС, ШУ		2005-2010
Подршка иницијативама образовних установа за развијање нових пројеката	*	*	*			МПС ЗУО, ШУ		2005-10

Област: Унапређивање образовања деце и ученика са сметњама у развоју	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Времени рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
Израда националне стратегије	*	*	*	*	*	МПС ЗУО	Редовни извештаји евалуације	2006
Израда базе података са свим релевантним информацијама о корисницима (број деце и младих, образовни статус)	*	*	*	*	*	МПС МзСП	подаци МПС; Локалне управе;	а) 2005 б) 2006-
Израда базе података са свим релевантним информацијама о ресурсима (капацитети, програмски и људски ресурси)	*	*	*	*	*	МПС	подаци МПС и Центра за стручно усавршавање; обр. институције; НВО	а) 2005 б) 2006-2007
Израда прописа/инструмената и						МПС	Документа ЗУО	а) 2006

<p>успостављање механизма надзора за обезбеђивање:</p> <p>а) Равноправне заступљености деце до 6 г. у целодневним предшколским програмима</p> <p>б) Обавезне једногодишње припреме за школу</p> <p>в) Проширивања обавезне припреме за школу на 2 године</p> <p>г) Доследно спровођење законских мера за обавезно школовање (уписивање и редовно похађање)</p>	*	*	*	*	*			б) 2005 в) 2007 г) 2008
Израда прописа којим се регулишу критеријуми и процедуре Мера афирмативне акције		*	*	*		МПС		2005
<p>Увођење асистената дефектолога у настави:</p> <p>а) Измена релевантних закона – увођење радног места АД</p> <p>б) Израда привремених прописа којим се до измене закона регулише запошљ.РА</p>	*	*				МПС	-Искуства земаља у региону -Текући пројекти	а) 2005 б) 2005
Израда и усвајање привременог прописа (до успостављања ваљаног начина процене готовости за школу) за преиспитивање статуса деце која су погрешно разврстана у специјалне школе (критеријуми и процедуре преиспитивања, начин пребацивања у редовне школе)		*				МПС		2005
<p>Обезбеђивање појачаног надзора над образовним установама које похађају деца са посеб.потребама</p> <p>а) Израда препорука за школске управе</p> <p>б) Обука стручних кадрова за процесе интеграције</p> <p>в) Развијање и успостављање механизма</p> <p>г) Спровођење надзора</p>	*	*	*	*	*	службе инспекције и осигурања квалитета	Преглед образовних установа које похађају	а) 2005 а/б) 2005-2006 2006-20015
<p>Планирање посебних активности за укључивање и унапређивање квалитета образовања деце у оквиру Годишњих програма рада установе</p> <p>а) Обука управног и стручног кадра за планирање</p> <p>б) Израда плана у установама</p>	*	*	*			МПС образовне институције	Преглед установа које похађају Роми	2005 2005-2015
Подршка укључивању деце у предшколске програме (целодневни	*	*				МПС		2005-2015

програме - до 6 г.; програми за децу до 3 г. и мајке; обавезна припрема за школу) и редовне школе								
Преиспитивање статуса деце која су погрешно разврстана у специјалне школе а) Ретестирање/тестирање б) Пребацавање у редовне установе		*				МПС	Подаци специјалних школа	2006-2008
Примена различитих програма рада са породицом у циљу подржавања школовања деце	*	*	*			основне и средње школе МПС	Социјални статус породица	2005-2015

Област: Унапређивање образовања кроз програме међународне културно-просветне сарадње	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Временски рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	ОД			
Обезбеђивање рада катедри српског језика иностраним универзитетима				*	*	МПС	Опремање катедри	Конт.
Обезбеђивање рада лектора страних језика				*	*	МПС		Конт
Реципрочна размена стипендија за ред магистарске студије, постдипломска докторска усавршавања				*	*	МПС		Конт
Стипендирање припадника српске мањине			*	*	*	МПС		Конт
Прихват група студената из разних земаља				*		МПС		Конт
Летњи течајеви за наше професоре и студенте страних језика у иностранству (око 200 њих одлази на усавршавање) и летње течајеве српског језика за стране студенте у				*	*	МПС, владе страних земаља		Конт

Област: Унапређивање образовања кроз програме међународне културно-просветне сарадње	П Ш	О Ш	С Ш	В Ш	О Д	Носилац	Подаци/ Доступност и потребе	Временски рок
СЕЕПУС Реализација Централноевропског програма размене намењеног универзитетским студијама (СЕЕПУС)				*		МПС, Ун иверзите ти	универзите тска мрежа за сарадњу између три универзите та из земаља чланица СЕЕПУС-а.	2004-
TEMPUS/CARDS Програм TEMPUS/CARDS, за реформу факултета				*	*	МПС, Ун иверзите ти		2001-07
СОКРАТЕС Циљеви овог програма су јачање европске димензије образовања на свим нивоима, афирмација учења европских језика	*	*	*	*	*	МПС, Универз итети	Болоњска декларациј а	
ЕРАЗМУС Студентима даје могућност да студирају на иностраном универзитету у периоду од 3 до 12 месеци који се налази на територији земље- партнера.				*		МПС, Ун иверзите ти	Билатералн и споразум између Универзите та	
ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ Програм који покушава да усагласи индивидуалне потребе ученика и потребе економског система и тржишта.			*			МПС, Це нтар за средње стручно обрат.(З УО)		
ЕВРОПСКИ ЦЕНТАР ЗА МОДЕРНЕ ЈЕЗИКЕ (ECLM) И YOUTH			*	*		МПС Аустриј ска влада	Протокол о сарадњи са Аустр.влад ом у области науке, културе и образовања .	

УЈЕДИЊЕНИ СВЕТСКИ КОЛЕЦИ (Unite World Colleges) су међународна невладина организација чији је циљ унапређивање међународног разумевања кроз образовање прилагођено посебним захтевима нашег времена. У колецима се ради по програмима међународне матуре (The International Baccalaureate)			*			МПС Ујед.св.к олеци		
САРАДЊА СА ОБРАЗОВНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА Одељење за међународну сарадњу оствариваће сарадњу са европским и светским образовним институцијама.: Британска фондација, DAAD, WUS, Nufic, Шведски институт, Гете институт, Културконтакт, Француски културни центар, јапанске фондације, Корејска фондација	*	*	*	*	*			

Област: Успостављање и развој система сталног стручног усавршавања и професионалног развоја запослених	Ниво					Носилац	Подаци/Доступност и потребе	Временски рок
	ПШ	ОШ	СШ	ВШ	МПС			

<p>Утврђивање потреба и приоритета за стручно усавршавање запослених</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализа стања потреба • Утврђивање приоритета • Израда годишњих планова стручног усавршавања запослених 	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	База података о стручном усавршавању и професионалном развоју запослених Испитивања на терену Сарадња са Центром за професионални развој запослених	од јануара 2005. до јануара 2006. За сваку годину до 2010.
---	---	---	---	---	---	---	---	---

<p>.Разијање и унапређивање постојећих пројеката и програма стручног усавршавања и конципирање и покретање нових пројеката и програма</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфичности рада са децом са сметњама у развоју - инклузивни приступ • Методичка обука наставника страних језика за рад са млађим школским узрастом • Педагошко-психолошка и методичка обука вероучитеља у основним и средњим школама • Информатика у разредној настави • Описно оцењивање • Савремени начини праћења и вредновања постигнућа ученика основних и средњих школа • Педагошко-психолошка и методичка припрема наставника страних језика који су стекли услов за рад у настави полагањем испита Б2 • Обука наставника за реафирмацију васпитног рада у основној и средњој школи • Обука у оквиру пројекта»Полицајац у школи» • Обука наставног и васпитног особља у оквиру пројекта «Безбедност у школи» • Руковођење и управљање васпитно-образовним установама • Подршка стручном усавршавању запослених у српским мањинским школама у дијаспори • Други пројекти и обуке према исказаним потребама запослених 	*	*	*	*		Сектор за развој образовања међун.у просветну сарадњу	Сарадња са Центром за професионални развој запослених, факултетима, Струним друштвима и удружењима	Од 2005. до 2010.
---	---	---	---	---	--	---	--	-------------------

<p>Развој и унапређивање пројеката и семинара за извођење наставе изборних предмета у основној школи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Руке у тесту • Чувари природе • Лепо писање • Грађанско васпитање • Пројекат Грађанин • Верска настава • Од играчке до рачунара • Народна традиција • Матерњи језик са елементима националне културе 		*				Сектор за развој образовања међун.у просветну сарадњу	Сарадња са Центром за професионални развој запослених, факултети ма, Струним друштвима и удружењима	Од 2005. до 2010.
<p>Успостављање система континуираног праћења и процене квалитета остваривања програма стручног усавршавања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разрада методологије праћења и процене квалитета остваривања програма стручног усавршавања (индикатори, процедуре, технике, инструменти) • Примена разрађене методологије 	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Сарадња са Центром за професионални развој запослених Центар за евалуацију Стручна друштва и удружења	мај 2005. од септембра 2006. континуирано
<p>Успостављање система увођења приправника у посао</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање програмских докумената 	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Законски и подзаконски документ и факултети ма, Струним друштвима и удружењима	јун, 2005

Развијање и унапређивање базе података о стручном усавршавању и професионалном развоју запослених	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Постојеће базе података	септембар, 2005
Подршка стручном усавршавању запослених у организационим јединицама МПС	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Сарадња у оквиру активности и СЕДП пројекта и са осталим секторима МПС	Од маја 2005.
Планирање и расподела потребних финансијских средстава за реализацију програма за стручно усавршавање	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Буџет	Од маја 2005 и даље
Континуирано информисање васпитно-образовних установа о стручном усавршавању запослених	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу	Сарадња са Центром за професионални развој запослених, факултетима, Струним друштвима и удружењима	Од маја, 2005
Припрема анализа, извештаја, прегледа, публикација о стручном усавршавању и професионалном развоју запослених	*	*	*	*	*	Сектор за развој образовања и међународну просветну сарадњу		континуирано

ЛЕГЕНДА:

ЗУО	Завод за унапређење квалитета образовања и васпитања
МПС	Министарство просвете и спорта
НПС	Национални просветни савет
НСНМ	Национални савет националне мањине
НСРНМ	Национални савет ромске националне мањине
МЉМП	Министарство за људска и мањинска права државне заједнице СЦГ
ПШ	Предшколско образовање
ОШ	Основношколско образовање
СШ	Средњешколско образовање
ВШ	Више и високошколско образовање
ОД	Образовање одраслих

4.2

**СЕКТОР ЗА ПРЕДШКОЛСКО И ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ И
ВАСПИТАЊЕ**

СТРАТЕГИЈА

**РАЗВОЈА ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОГ
ОБРАЗОВАЊА У СРБИЈИ ОД 2005. ДО 2010. ГОДИНЕ**

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

др Милка Андрић

мај 2005.

МИСИЈА

Мисија Сектора у следећих пет година јесте да праћењем развоја предшколског и основног образовања и васпитања правовремено планира, предлаже и координира радње које ће довести до побољшања квалитета предшколског и основног образовања, које треба динамички да прати савремене токове образовања у земљама ЕУ а да при томе задржи препознатљива национална обележја, уз поштовање и реализацију свих докумената које је Влада потписала а тичу се предшколског и основног образовања.

Општи циљ:

Квалитетно образовање за сву децу у предшколском и основном образовању

АКТИВНОСТ: Праћење реализације докумената које је Влада потписала, а тичу се предшколског и основног образовања и васпитања

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Поштовање миленијумских циљева прокламованих декларацијом Уједињених нација (право сваке нације на: језик, веру, традицију, културу и обичаје)		2005-2010
Развијање Стратегије за смањење сиромаштва у Србији у предшколском и основном образовању и васпитању		2005-2010
Учешће у националном плану акције за децу (сегменти који се односе на предшколско и основно образовање)		2005-2010
Спровођење политике образовања за придруживање ЕУ и међуресурска сарадња на нивоу Владе (национални ниво)		2005-2010

АКТИВНОСТ: Праћење примене и иницирање промена у нормативној регулативи

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
<i>Праћење остваривања Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 58/04 и 62/04)</i>		2005-2010
<i>Учешће у припреми Закона о основном образовању и васпитању</i>		2005,2006
<i>Учешће у припреми јавне расправе о закону о предшколском васпитању и образовању</i>		2005
<i>Учешће у јавној расправи новог закона о уџбеницима и другим наставним средствима</i>		2005
<i>Учешће у припреми предлога правилника о врсти стручне спреме</i>		

<i>наставника и стручних сарадника за васпитно образовни систем</i>		
<i>Иницирање и учеиће у изради правилника о наставном плану и програму основног образовања и васпитања (основна музичка, односно балетска школа, ученици са посебним способностима, основна школа за образовање ученика са сметњама у развоју и основна школа за образовање одраслих)</i>		
<i>Иницирање израде правилника о прилагођеним програмима за реализацију у обавезном образовању (редовна настава, развојна одељења, болнички услови)</i>		
<i>Иницирање измене правилника о праћењу и вредновању - оцењивању постигнућа полазника предшколског и основног образовања</i>		
<i>Иницирање нормативне регулативе за стварање услова за израду правилника о инклузивном образовању (инклузивно, полуинклузивно и специјално)</i>		
<i>Учеиће у изради уредбе о раду комисије за процену потребе и усмеравање деце ометене у развоју</i>		

Сарадња на изради подзаконских аката:

Правилник о ближим условима за почетак рада и обављања делатности дејјих вртића		
Правилник о степену и врсти стручне спреме васпитача, медицинских сестара и стручних сарадника у дејјим вртићима и другим облицима организовања		
Правилник о структури радног времена васпитача, медицинских сестара и стручних сарадника		
Иницирати "прераду" Правилника о нормативу школског простора, опреме и наставних средстава за основну музичку школу		
Иницирати "прераду" Правилника о нормативу школског простора, опреме и наставних средстава за основну балетску школу.		
Иницирати "прераду" Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима, наставника, стручних сарадника и васпитача у ОШ.		
Иницирати "прераду" Правилника о наставном плану и програму основног образовања и васпитања		
Иницирати "прераду" Правилника о наставном плану и програму за основну музичку школу		
Иницирати "прераду" Правилника о наставном плану и програму за основну балетску школу		
Иницирати "измене" Стручног упутства за организовање наставе хора и оркестра у ОШ		
Иницирати израду "новог" упутства о организовању такмичења и смотре ученика ОШ		

Иницирање и сарадња на изменама подзаконских аката:

Закон о васпитању и образовању деце и омладине ометене у развоју – 1984. Сл.Гл. 43/84		
Одлука о критеријумима за разврставање деце ометене у развоју и начину рада комисија за преглед деце ометене у развоју – 1984. Сл. Гл 43/84		

Закон о основној школи – 1992		
Измене и допуне закона о основној школи – 2002. Сл Гл 22/2002		
Закон о основама система образовања и васпитања - 2003.		
Закон о друштвеној бризи о деци – 1992		
Закон о средњој школи – 1992		
Правилник о програму васпитно-образовног рада са аутистичном децом и омладином 1983, "Просветни гласник"бр.9		

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: ОБУХВАТ СВЕ ДЕЦЕ КВАЛИТЕТНИМ ОСНОВНИМ ОБРАЗОВАЊЕМ

упис све деце, одржање у систему и смањење осипања, повећавање процента деце која завршавају основну школу до 2010. године

АКТИВНОСТ: Увођење система праћења уписа, осипања деце и завршавања школовања

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
На постојећу апликацију за упис ученика у средњу школу надоградити апликацију за упис ученика у први разред основне школе и у припремни разред.		2005-2010
Иницирање израде новог наставног плана и програма којим ће се повећати заинтересованост ученика за наставак и завршетак школовања у музичким и балетским школама.		2006
Иницирати опремљеност школа адекватним/актуелним наставним средствима.		2006
Иницирање отварања новог одсека, одсек за народну игру, у основној балетској школи.		2006
Иницирати израду плана и програма одсека за народну игру у основној балетској школи.		2006
Иницирати отварање нових инструменталних класа у оквиру етномузичког одсека у основној музичкој школи, према територијалној припадности.		2006

АКТИВНОСТ: Оптимизација мреже предшколских установа и основних школа као основног механизма универзалне доступности основног образовања

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Анализа правилника о критеријумима за утврђивање мреже предшколских установа и основних школа (правилник утврђен фебруара 2004.) и предлагање измена и допуна правилника		2005
Успостављање, израда методологије и ажурирање регистра дечјих вртића и основних школа и њихове проширене делатности, других организација и физичких лица која обављају послове у области предшколског васпитања и образовања о критеријумима за мрежу основних школа и дечјих вртића ;		2005
Припремање и предлагање стандарда и норматива простора, опреме и наставних средстава дечјих вртића и основних школа, (у сарадњи са		2006

заводима), њихово праћење и развијање;		
Иницирање, координирање и континуирано праћење квалитетне мреже наведених установа (рационализације, ефикасна реализација плана и програма, доступност образовно-васпитних услуга свим корисницима);		
Праћење функционисања система мрежа ових установа и издвојених одељења и предлагање мера за њихово унапређивање;		
Анализа постојеће мреже школа са издвојеним одељењима;		2005,2006
Истраживање одрживости оптимизације по утврђеним параметрима и путем утврђене методологије;		2005
Сарадња са Заводом и локалним самоуправама на плану утврђивања мреже школа;		
Стварање механизма саморегулирајуће мреже школа и континуирано праћење ефеката оптимизације.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Посебне мере подршке за упис, смањење осипања и повећање процента деце која завршавају школу из ромске заједнице (у сарадњи са Националним саветом Рома) и деце са сметњама у развоју (2004/07).

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Предложити да се посебним законским актом омогући једноставнији поступак при усмеравању и упису деце са сметњама у развоју у редовне школе.		2004-2007

АКТИВНОСТ: Дефинисање основних стандарда школских уџбеника и њихова примена у продукцији уџбеничке литературе за предшколско и основно образовање

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Реализација програма Огледа о уџбеницима за 3. разред основног образовања и васпитања;		2005
Евалуација постојећих школских уџбеничких комплета;		2005
Одређивање стандарда за различите елементе квалитетног уџбеника;		2005
Израда критеријума за вредновање уџбеника и праћење применљивости на репрезентативном узорку. Тестирање стандарда;		2006-2007
Дефинисање стандарда за израду уџбеника за децу са сметњама у развоју;		2007-2010
Дефинисање стандарда за израду уџбеника за децу са сметњама у развоју у складу са степеном и врстом сметње у развоју;		2006-2010
Израда концепције обуке оспособљавања за рад са новим уџбеницима;		2006
Организовање обуке за рад са новим уџбеницима;		2005-2010
Иницирање израде уџбеничке литературе за децу са сметњама у развоју и деце са посебним способностима;		2006-2008

Иницирање израде серије уџбеника усклађених са образовним потребама ромске популације;		2005-2010
Инсистирање на уграђивању стандарда о изради квалитетне уџбеничке литературе у нов Закон о уџбеницима и другим наставним средствима;		2005-2006
Израда и објављивање листе одобрених уџбеника за наредну школску годину;		2005-2010
Иницирање израде стандарда квалитета уџбеника за основно образовање наших држављана у иностранству.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Јачање програма професионалног развоја наставника: издавање лиценци наставницима, акредитовање нових програма стручног усавршавања, усвајање правилника за професионално напредовање наставника (2004/2010)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Формирање базе података о професионалном развоју сваког запосленог васпитача, наставника и стручног сарадника;		2005.
Формирање базе података о професионалном развоју сваког запосленог васпитача, наставника и стручног сарадника који раде у редовној школи спремној да укључи децу са сметњама у развоју и "новој" спец.школи;		2005
Јавна расправа на тему образовног модела и на тему иницијалног образовања кадра...;		2005
Анализа постојећих програма стручног усавршавања (акредитовани и обавезни програми МПС);		2005. -2010.
Анализа постојећих програма стручног усавршавања основне школе спремне да укључи децу са сметњама у развоју и "нове" спец.школе;		2005
Заједничке активности МПС и стручних друштава у домену стручног усавршавања (програми обуке, иницирање и подршка);		2005. - 2010.
Развијање и примена нових програма стручног усавршавања у области образовања деце са сметњама у развоју;		2006. - 2010.
Развијање и примена нових програма стручног усавршавања у области образовања за демократију и људска права;		2005. - 2010.
Обука постојећег кадра за имплементацију специфичних образовних програма усклађених са потребама ромске деце;		
Обука постојећег кадра за сарадњу са породицом и ромском заједницом;		
Обука постојећег кадра за сарадњу са ромским асистентом;		
Обука постојећег кадра за примену различитих програма из области обр.за демократију и људска права и њихово праћење;		
Сарадња са НВО које су аутори или промотери одговарајућих програма стручног усавршавања;		2005. -2010.
Обука наставника за различите облике планирања и програмирања наставног и васпитног рада са ученицима;		2005. - 2010.
Доношење процедура за професионално напредовање наставника;		2004.
Утврђивање критеријума за акредитацију програма стручног усавршавања.		

АКТИВНОСТ: Увођење метода наставе/учења у којима је наглашена партиципација и активност деце

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Обука наставника вештинама фацитације и итерактивног рада;		2005-2010.
Иницирање израде и публикавање приручника за рад наставника у комбинованим и издвојеним одељењима;	УНИЦЕФ, Иститут за психологију	2005-2007
Обука наставника за рад у комбинованим и малим издвојеним одељењима АУ/Н;	УНИЦЕФ, Иститут за психологију	
Умрежавање одељења малих сеоских школа, размена искустава добре праксе;		2005-2007
Периодично објављивање примера добре праксе наставника и школа у примени метода у којима је наглашена партиципација и активност деце са сметњама у развоју;		2005.-2010.
Организовање периодичних регионалних стручних скупова посвећених евалуацији наставне праксе која подржава партиципацију и активност ученика;		2006.-2010.
Организовање периодичних регионалних стручних скупова посвећених евалуацији наставне праксе која подржава партиципацију и активност деце са сметњама у развоју;	УНИЦЕФ, Иститут за психологију	2006 -2010
Организовање повремених стручних скупова посвећених евалуацији процеса интегрисања ромске популације у систем основног образовања и васпитања;	УНИЦЕФ, Школска и локална управа	2005-2010
Организовање периодичних регионалних, супервизијских посета школама са значајним процентом ромске - ученичке популације;	Школска и локална управа	2005-2010
Иновирање школских програма у складу са методама наставе у којима је наглашена партиципација и активност ученика;		2006-2010.
Анализа ефеката пројекта Корак по корак («КпК»)у првом циклусу у школама Србије;	Центар за интерактивну педагогију	2006-2007
Компаративна анализа резултата пријекта »КпК« са земљама у региону и шире. Студијска путовања, посете, опсервација, стручни скупови и упоредна анализа;	Центар за интерактивну педагогију	2006-2008
Стварање услова за примену позитивних искустава у школској пракси.	Центар за интерактивну педагогију	2007-2009

АКТИВНОСТ: Иницирање постављања основних стандарда, развијање и праћење националних стандарда постигнућа ученика у основном образовању и васпитању - по циклусима и разредима

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика 2005-2010
Иницирање израде критеријума за постављање оквирних стандарда о реализацији ђачких екскурзија ,наставе у природи,излета, посета и осталих облика амбијенталног учења;		2005
Увид у постојеће стање простора, опреме и дидактичких средстава;		2006.
Анализа ефикасности и ефективности употребе наставних средстава Израда инструмената за снимање стања. Обрада података. Публиковање резултата анализе;		2006.
Иницирање израде стандарда за опремање простора и за набавку опреме и дидактичких средстава у предшколском и основном образовању и васпитању;		2006.
Израда и усклађивање норматива, подзаконског акта о простору, опреми и дидактичким средствима;		2006
Иницирање израде критеријума за постављање нових (оптималних) стандарда за опремање вртића и основних школа;		2006 - 2010
Организовање обука надзорне службе и локалне инспекције за праћење придржавања стандарда, простора, опреме и дидактичких средстава;		2006-2007
Континуиране процене стања опремљености и оплемењености вртића и основних школа и усаглашавање опремљености установа са постављеним националним стандардима. Подстицање развијања (подизања) нивоа опремљености установа у складу са европским стандардима. Осавремењавање опреме и наставних средстава и оплемењивање простора у складу са допунама и изменама школског програма.		трајно

АКТИВНОСТ: Успостављање и вођење регистра издатих, суспендованих и одузетих лиценци наставника, васпитача и стручних сарадника

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Формирати базу података са адресама свих предшколских установа и основних школа;		2005
Формирати базу података за регистар лиценци на основу Правилника о дозволи за рад наставника, васпитача и стручних сарадника ("Службени гласник РС", број 22/2005);		2005-2010
Унети у базу података за регистар лиценци прву групу лиценци које се издају наставнику, васпитачу и стручном сараднику по члану 163. Закона о основама система образовања и васпитања (Прелазне и завршне одредбе);		2005-2006
Пратити и ажурирати издате, суспендоване и одузете лиценце наставника, васпитача и стручних сарадника;		2005-2010

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: ПОБОЉШАТИ КВАЛИТЕТ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

АКТИВНОСТ: Побољшање квалитета школских програма: иновирање програма, повећање релевантности знања, развијање животних вештина, осигурање флексибилности школског програма – sukcesивно по разредима (2005/2010)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Формирање стручног тима који континуирано прати, конципира и креира флексибилне ШП у складу са потребама локалне средине;		2005-2006
Формирање стручног тима који континуирано прати, конципира и креира флексибилне ШП у које ће бити уграђено професионално усмеравање ученика;		2006
Евалуација постојећих ШП редовних и специјалних школа;		2006-2010
Иницирање израде критеријума за процену кључних садржаја и тема по предметима и разредима којима треба иновирати постојеће програме;		2005-2010
Развијање образовних програма прилагођених образовним потребама деце са сметњама у развоју;		2005-2007
Развијање специфичних образовних програма усклађених са образовним потребама основног образовања Рома;		2005-2010
Подстицање развоја различитих програма из области образовања за демократију и људска права;		2005-2010
Иницирање увођења факултативних програма и активности за мултикултурално образовање;		2005-2008
Иницирање увођења динамичких промена у школске програме и активности који захтевају праћење савремених технологија;		2005-2010
Дефинисање индикатора квалитета ШП и индикатора квалитета наставе у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања;		2006-2008
Организовање обуке наставника за различите облике планирања и програмирања наставног и васпитног рада са ученицима са сметњама у развоју (развијање индивидуалних планова и програма);		2005-2007
Публиковање литературе и информатора за децу, младе и родитеље о дечјим/људским правима и њиховој заштити;		2006
Обука школских тимова за реализацију ,евалуацију и самоевалуацију ШП . Обука наставника 1. и 2.циклуса за примену националних стандарда квалитета у настави (квалитета наставе/учења);		2005 -2007
Обука школских тимова за евалуацију и самоевалуацију ШП редовних инклузивних и нових специјалних школа;		2005-2007
Обука школских тимова за реализацију, праћење и вредновање дела ШП који се односи на образовање за демократију, људска права, уважавање различитости и мултикултуралности;		2005-2007
Публиковање каталога по нивоима и областима образовања у коме је приказана хоризонтална и вертикална развојност знања и вештина;		2006

Оспособљавање школа за школско развојно планирање и самоевалуацију;		2005-2006
Анализа годишњих програма рада школе и школских развојних планова;		2005-2006
Израда програма за задовољење различитих индивидуалних потреба и интересовања деце;		
Усаглашавање програма са узрасним и развојним могућностима ученика;		
Иницирање израде оптималних наставних планова и равномерне динамике њихове реализације;		
Континуирани рад на побољшању квалитета наставних програма.		

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: СМАЊЕЊЕ БРОЈА ОСОБА СА НЕЗАВРШЕНИМ ОСНОВНИМ ОБРАЗОВАЊЕМ

АКТИВНОСТ: Спровођење развоја основног образовања

одраслих

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Преглед актуелног стања у области основног образовања одраслих: школе, полазници, програми;	Републички завод за статистику	2006
Развијени регионални планови описмењавања и основног образовања одраслих и акциони планови за реализацију регионалних планова;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Развијена методологија прилагођавања редовног основног образовања образовању одраслих;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Развијени стандарди основног образовања одраслих;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Конструисани тестови за проверу постигнућа на основу стандарда;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Развијени програми припреме одраслих за досезање стандарда основног образовања одраслих, од стране школа за основно образовање одраслих (16) и редовних основних школа из региона где не постоје школе за основно образовање одраслих;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Јавна расправа о новом моделу стицања основног општег образовања одраслих;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Развијена методологија за интегрисање програма стручног образовања у програме основног образовања одраслих;	Завод за унапређивање	2006

	образовања и васпитања	
Развијени програми припреме одраслих за постизање стандарда;	Завод за унапређивање образовања и васпитања	2006
Иницирање отварања регионалних центара за основно образовање одраслих.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Иницирање израде прилагођених програма ради стварања услова и њихове флексибилне примене, у складу са образовним потребама корисника, могућностима локалне заједнице и циљевима образовања и васпитања

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Законом омогућити израду индивидуалних развојних планова у оквиру школског програма;		2007
Формирање тимова по типу сметње и тешкоће у развоју са задатком да се иновирају програми по образовном моделу;		2005-2006
Пилот програм у 12 локалних заједница.		2006-2007

АКТИВНОСТ: Неговање и развијање традиционалне културе у оквиру школских и предшколских програма (интегрисањем у постојеће програме, израдом изборних наставних програма и отварањем нових одсека у уметничким основним школама);

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирање обухвата деце основним музичким и основним балетским школама, које ће одговарати демографским и образовним потребама;		
Иницирати израду критеријума за утврђивање мреже основних музичких и балетских школа;		
Иницирање отварања нових основних музичких школа;		
Иницирање отварања нових основних балетских школа.		

АКТИВНОСТ: Унапређивање рада допунске наставе основног образовања за децу грађана СЦГ у иностранству

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Успостављање базе података школа, наставника и ученика;		2006
Формирање стручног тима који континуирано прати, конципира и креира флексибилне ШП у складу са потребама средине у којој се одвија настава;		2005
Иницирање концепције и израде уџбеничке литературе према иновираним програмима;		2006
Укључивање ученика из дијаспоре у систем смотре и такмичења у СЦГ;		2006

Иницирање израде програма образовно-васпитног рада за образовање деце наших грађана у иностранству, координирање сарадње и размена искустава у циљу неговања традиције.		
---	--	--

АКТИВНОСТ: Трансформација постојећих облика предшколског васпитања и образовања у јединствен систем

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Омогућити ширу понуду посебних програма и услуга у складу са потребама деце и породице и могућностима вртића и локалне заједнице;		
Пружити дефинисан стандард квалитета неге, васпитања и образовања за децу до поласка у школу и омогућити право избора и партиципације за родитеље.		

АКТИВНОСТ: Формирање базе података државног, невладиног и приватног сектора у делатности предшколског васпитања и образовања

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Пратити обраду прикупљених података из приспелих упитника за снимање постојећих капацитета и понуде програма и услуга у предшколским установама у Републици Србији и упитника за снимак понуде програма и услуга за рано образовање, васпитање и негу у приватном и невладином сектору;	Одељење за информатику и образовну статистику МПС	
Праћење територијалне покривености дечјим вртићима у Републици Србији и обухват деце.		

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: УНАПРЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА

АКТИВНОСТ: Континуирано стручно усавршавање и успостављен систем професионалног напредовања запослених

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Стварање услова за реализацију припремног предшколског програма;		2006-2010
Јачање аутономије дечјих вртића и професионалаца у делатности и снажније партнерство са родитељима и локалном заједницом;		2006-2010
Увођење система евалуације и самоевалуације;		2006-2010
Предшколско развојно планирање;		2006-2010
Укључивање приватног и невладиног сектора у систем;		2006-2010
Повећање понуде посебних програма дечјих вртића;		2006-2010
Континуирана размена информација и сарадња са медијима у циљу промовисања делатности и опште јавне информисаности;		2006-2010

АКТИВНОСТ: Иницирати активности и учествовати у изради стандарда

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Стандарда квалитета у делатности предшколског васпитања и образовања;		2006-2010
Стандарда за остваривање посебних програма предшколског васпитања и образовања;		2006-2010
Стандарда за одобравање програма стручног усавршавања;		2006-2010
Стандарда простора, опреме и дидактичких средстава и других стандарда у складу са Законом о основама система образовања и васпитања;		2006-2010

АКТИВНОСТ: Евалуација примене основа програма васпитног рада са децом до три године, основа програма предшколског васпитања и образовања деце од три до седам година и основа програма васпитно-образовног рада с децом предшколског узраста на језицима националних мањина

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Рад на установљавању показатеља квалитета у кључним областима рада дечјег вртића, (дефинисање кључних области, подручја вредновања);		2006-2010
Израда инструмената за самовредновање и вредновање рада дечјег вртића и њихова емпиријска провера;		2006-2010
Анализа добијених података;		2006-2010
Израда приручника за самовредновање и вредновање дечјег вртића;		2006-2010
Увођење у процес самовредновања и вредновања дечјег вртића у циљу обезбеђивања квалитета рада дечјег вртића. Овај процес биће основа за планирање, припрему и доношење предшколског програма и развојног плана дечјег вртића.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Припремни предшколски програм

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Формирање базе података о реализацији припремног предшколског програма на територији Републике;		2006-2007
Сагледавање постојећег стања у 2005-06. години (праћење реализације Плана припремног предшколског програма за 2005-06. годину -укупан обухват деце у припремним групама, услови организовања рада припремних група, кадровска покривеност);		2005
Израда плана реализације малих школа за 2005-06. годину;		2005
Сагледавање реалних капацитета за реализацију припремног предшколског програма до 2006. године;		2005
Израда водича за развијање припремног предшколског програма и програмског упутства за припремни предшколски програм;		2006-2007
Правилник о припремном предшколском програму;		2006-2007

Иницирати формирање припремног разреда у основним музичким и основним балетским школама;		2006-2007
Иницирати израду програма припремног разреда у музичким и балетским школама.		2006-2007

АКТИВНОСТ: Трансформација постојећих облика предшколског васпитања и образовања у циљу развијања предшколске делатности

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Унапређивање квалитета рада дечјег вртића кроз развијање стратегије развојног планирања;		2005-2010
На основу извештаја о реализованим стручним сусретима на тему: “Правци развоја делатности предшколског васпитања и образовања” сачинити стратегију развојно планирања у предшколској делатности;		2006-2010
Обука чланова оперативног тима и локалних координатора;		2006-2010
Пилот фаза пројекта – 1. талас у 5 предшколских установа на територији Републике Србије;		2006-2007
Израда водича за акцију и развој – развојног плана;		2006-2010
Сагледавање и преиспитивање стратегије развојног планирања и стварање услова за реализацију 2. таласа.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Стручно усавршавање медицинских сестара, васпитача, стручних сарадника и директора дечјих вртића

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Учешће у припреми и реализацији стручних скупова предшколских радника у сарадњи са стручним удружењима;		2005-2010
Учешће у припреми и реализацији семинара за медицинске сестре, васпитаче, стручне сараднике и директоре дечјих вртића.		2005-2010

СТРАТЕШКИ ЦИЉ: ПОВЕЋАЊЕ ОБУХВАТА ДЕЦЕ КВАЛИТЕТНИМ ПРЕДШКОЛСКИМ ВАСПИТАЊЕМ СА ПОСЕБНИМ МЕРАМА ЗА ОБУХВАТ ДЕЦЕ ИЗ НЕОБУХВАЋЕНИХ ГРУПА

Специфични циљ:

До 2007. године обезбедити потпуни обухват деце квалитетним предшколским васпитањем годину дана пре поласка у школу.

АКТИВНОСТ: Израда програма васпитања за децу годину дана пре поласка у школу (2005)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Израда стратегије која обухвата децу предшколског и школског узраста.		2005

АКТИВНОСТ: Разрада посебних мера за обухват деце која до сада нису била обухваћена предшколским васпитањем годину дана пре поласка у школу: сеоске деце, ромске деце, деце са сметњама у развоју (2006)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Израда централне базе података у МПС о деци са сметњама у развоју на предшколском узрасту;		2006-2010
Израда упитника и ажурирање података;		2006-2010
Сензибилизација јавности за уважавање различитости и излажење у сусрет различитим групацијама деце из маргинализованих група ради обезбеђења услова за квалитетно образовање за све;		2006-2010
Ромска деца Подршка укључивању деце у предшколске програме Кампање у ромској, просветној и широј заједници Рад на повећању мотивације родитеља за укључивање у припремне групе Увођење Рома асистената који би радили у вртићима;		2006-2010
Деца са сметњама у развоју Посебним правилницима или законом омогућити једноставније поступке за упис деце са сметњама у развоју и обавезати родитеље да уписују децу са сметњама у развоју у предшколско;		2006-2010
Финансијска подршка установама које су спремне да раде по инклузивним образовним моделима. Годишње издвајање по детету 3 пута веће;		2006-2010
Увођење асистента у групе где су укључена деца са сметњама у развоју;		2006-2010
Сеоска деца – повећање доступности преко организовања превоза до вртића и организовање покретних вртића учионица.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Усавршавање кадрова за рад са децом годину дана пре поласка у школу; посебна обука за рад са децом из посебних културних и социјалних група

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Израда програма за обуку кадра за рад по прилагођеним програмима за рад у предшколским установама.		

АКТИВНОСТ: Израда и усвајање законске регулативе о систему предшколског васпитања (власнички односи, стандарди за акредитацију установа и програма, типови установа) (2004/05)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Израда правилника или законског акта којим се обавезују родитељи да уписују и редовно доводе децу са сметњама у развоју у предшколске установе;		2005
Израда законског акта којим се регулише финансијска подршка установама које су спремне да раде по инклузивним моделима;		2006-2007
Израда законског акта којим се регулишу обавезе локалне заједнице у вези са регистравањем и образовањем деце са сметњама у развоју.		2006-2007

АКТИВНОСТ: Развој мреже установа за предшколско васпитање: реорганизација постојеће мреже, повећање броја установа, усклађивање мреже установа са локалним потребама (2005)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Извршити избор припремљених установа за рад по прилагођеним и посебним програмима у оквиру мреже предшколских установа.		2006-2010

АКТИВНОСТ: образовање, обука и усавршавање кадрова за рад у предшколском васпитању: посебна обука васпитача за рад са децом из запостављених група (деца неких етничких и културних група, сеоска деца, деца са сметњама у развоју), укључујући и кадрове из појединих националних мањина.

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Обука кадра за рад са децом са сметњама у развоју, даљи рад на обуци.		2008 - 2010

АКТИВНОСТ: Дефинисање посебних мера за обухват деце из угрожених и маргинализованих група (80% обухвата ове деце у 2007.)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирати израду стратегије за обезбеђивање адекватног обухвата деце - ангажовање референтних стручњака(база података, обавезујући законски акти, адекватни програми).		2006-2010

АКТИВНОСТ: Обезбедити учешће родитеља у раду предшколских установа, посебно оних из маргинализованих друштвених група.

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирати израду законског акта о партиципацији родитеља у раду предшколских установа;		2006
Увести категорију родитељ-асистент, за групу у којој се налазе деца са сметњама у развоју, примена;		2006

Предложити израду јасно дефинисаних програма који предвиђају укључивање родитеља као асистента.		2007
---	--	------

АКТИВНОСТ: Израда програма васпитања за децу годину дана пре поласка у школу (2005)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Евалуација постојећих садржаја и ефеката предшколских програма и различитих модела за рад са ромском децом и децом са сметњама у развоју;		2006-2010
Израда критеријума за процену садржаја и ефеката припремног предшколског програма (ППП) у редовним групама, програма за рад са децом са сметњама у развоју и ромском децом;		2006-2010
Евалуација васпитно – образовних ефеката деце која су похађала ППП и деце која нису похађала ППП;		2006-2010
Евалуација садржаја постојећих програма за рад са децом у редовним вртићима ,децом са сметњама у развоју са ,ромском децом и децом на болничком лечењу;		2006-2010
Израда базе података постојећих програма, модела и пројеката (програми за рад са ромском децом, са децом са сметњама у развоју, деца на болничком лечењу, државног и приватног сектора;		2006-2010
Израда нацрта припремног програма предшколског васпитања и образовања;		2006
Израда «водича за развијање ППП»;		2005-2006
Израда различитих модела програма за рад са децом предшколског узраста;		2006-2007
Пробна примена различитих модела програма на терену;		2006-2007
Приређивање и штампа примера добре праксе;		2006-2010
Израда финалне верзије припремног предшколског програма;		2006-2007
Израда општег ППП(припремног предшколског програма);		2006-2007
Израда појединачних програма за децу из етничких заједница и националних мањина;		2006-2010
Израда посебних,прилагођених и индивидуалних програма за децу са сметњама у развоју;		2006-2010
Израда прилагођених програма за децу на болничком лечењу.		2005-2010

АКТИВНОСТ: Усавршавање кадра за рад са децом годину дана пре поласка у школу; посебна обука за рад са децом из посебних културних и социјалних група

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Обука за процену постојећих програма Израда концепције обуке за евалуацију постојећих програма (за процену садржаја и ефеката ППП);		2005-2010
Обука за примену критеријума и евалуацију ППП;		2005-2010
Обука за примену водича за развијање ППП;		2005-2010
Израда концепције обуке;		2005-2010
Обука инструктора- водитеља, васпитача;		2005-2010

Обука за примену ППП;		2005-2010
Израда концепције обуке за основе ППП;		2005-2010
Израда концепције обуке за васпитаче који раде са децом из етничких заједница и националних мањина, са децом са сметњама у развоју, са децом на болничком лечењу.		2005-2010

АКТИВНОСТ: Развијање васпитне функције школе

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Сагледавање постојећег стања, планирање и програмирање културних и спортских обавезних ваннаставних активности;		2005.
Квалитетна реализација различитих облика педагошког рада (настава у природи, посете, екскурзије и остали облици амбијенталног учења);		2005-2010
Иницирање израде флексибилних програма одељењског старешине у оквиру школског програма и дефинисање заједничких тема за програме одељењског старешине;		2006
Подстицање и координирање развоја социјалне функције школе (потпун обухват деце од 6 до 15 година, ефикасно организовање продуженог боравка ученика и/или целодневне наставе за ученике првог циклуса, израда флексибилнијих програма наведених облика рада, стварање услова у оквиру школских развојних програма за уважавање потреба маргинализованих група посебно у мултикултуралним срединама и срединама са израженом социјалном неуједначеношћу).		2005-2010

АКТИВНОСТ: Стварање школе као пријатног места (амбијента за учење и развој деце)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирање одређивања оптималних стандарда за отварање нових одељења у основној школи (редовних одељења, комбинованих, целодневне наставе и продуженог боравка);		2005-2010
Припрема програма рада за сусрете свих школских актера у циљу доношења консензуса у погледу иницијалне листе индикатора за Школу по мери детета;		2005.
Континуирано иницирање активности за стварање услова за квалитетно образовање за ученике предшколског и основног образовања.		2005.-2010

АКТИВНОСТИ: Обезбедити афирмацију и приказ ученичког стваралаштва у циљу подршке развоја успешних форми и модалитету рада, као и развоја самопоштовања код деце.

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирати увођење такмичења и смотри по нивоима и узрасту у основним школама;		2006
Иницирати увођење такмичења и смотри по нивоима, инструменту, врсти ансамбла и категоријама према узрасту ученика, обавезних и изборних наставних одсека у основним музичким школама;		2006
Иницирати увођење такмичења и смотри, по нивоима и категоријама према узрасту ученика и наставном одсеку у основним балетским школама;		2006
Иницирање израде јединствених критеријума за организовање такмичења под покровитељством МПС;		2006-2007
Подршка смотри ученичког стваралаштва нетакмичарског карактера у основним образовању и васпитању;		2005-2010
Праћење и сарадња са стручним друштвима у организацији и спровођењу такмичења и смотри;		2005-2010
Координирање рада стручних друштава (у организовању смотри, такмичења, фестивала...);		2005-2010
Републичко такмичење у знању ученика седмог разреда школа за децу оштећеног слуха и говора Дисциплине: српски језик, математика, историја, домаћинство, ликовно васпитање и техничко образовање (Друштво дефектолога Србије; Заједница школа за децу оштећеног слуха Србије; Савез глувих и наглувих Србије);		2005-2010
«СПОРТ ХУС» Такмичење ученика са сметњама у развоју Организатори: Актив педагога физичке културе хендикепираних ученика – Београд; Друштво дефектолога Србије Такмичење у спорту ученика ОШ са сметњама у развоју (спортске гране: стони тенис, кошарка, атлетика, мали фудбал, мини одбојка и др.);		2005-2010
Разматрање и медијско промовисање постигнућа и креативног стваралаштва ученика и наставника, успешних организација школских програма и примера добре праксе, партнерских односа у локалној средини.		2005-2010

АКТИВНОСТ: Праћење остваривања програма, вредновања постигнућа, вредновање квалитета рада у предшколском и основном образовању

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Иницирање континуираног праћења квалитета образовно-васпитних програма рада у образовању путем различитих инструмената, ради добијања валидних података (анализе,... даље конкретне акције);		2005-2010
Иницирање израде валидних индикатора и квалитета рада у предшколском и основном образовању;		2005-2010

Упознавање свих корисника и актера образовног процеса са стандардима квалитета;		2006
Иницирање огледних програма за проналажење нових путева квалитетног образовања (оглед);		2005-2010
Рад на оспособљавању кадра за самовредновање и вредновање постигнућа ученика и примену квалитетних стандарда у образовању.		2005-2007

АКТИВНОСТ: Стручно и континуирано праћење квалитета образовних постигнућа ученика: примена нових модела оцењивања у школи, национални програми оцењивања ученика у појединим разредима, нови модел мале матуре, учешће у међународним програмима оцењивања образовних постигнућа ученика ПИСА, ТИМСС (2005-2010)

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Праћење и анализа постигнућа ученика на нивоу школе, на основу националних образовних стандарда;		2005-2010
Праћење и анализа постигнућа ученика на међународним тестирањима;		2005-2010
Иницирање израде националних стандарда постигнућа ученика у 1. и 2. циклусу основног образовања и васпитања;		2006-2010
Иницирање израде индикатора за откривање деце са посебним способностима; подршка њиховом развоју; остваривање могућности њиховог афирмисања;	Одељење за стратегију образовања	2005
Помоћ у изради акционог плана школе за побољшање постигнућа ученика;		2006
Систематско праћење и анализа постигнућа ромске деце и предузимање мера за повећање постигнућа;		2005-2010
Иницирање израде новог модела мале матуре;		2006
Иницирање израде новог модела критеријума за упис у први разред;	Друштво педагога и психолога	2006

АКТИВНОСТ: Разрада различитих облика оцењивања (формативног, сумативног; описног, бројчаног), по циклусима и разредима, као и издавање различитих сертификата и јавних исправа

Конкретизација активности	Сарадници	Временска динамика
Обука учитеља за евалуацију праксе описног оцењивања након одређеног периода;		2006.-2010.
Иницирање израде стандарда за вредновање постигнућа ученика у основном образовању;		2007
Иницирање израде критеријума и облика праћења напредовања ученика у основном образовању;		2006-2010
Израда компаративних анализа постигнућа ученика и квалитета школских програма, квалитета програма наставе, квалитета уџбеничке литературе.		2006-2010

АКТИВНОСТ: Континуирано праћење квалитетних образовних система у свету и јачање стручних потенцијала запослених у Сектору за предшколско и основно образовање и васпитање

Конкретизација активности	Надлежно тело	Временска динамика
Праћење домаћих и страних публикација о развоју система образовања;		2005-2010
Стручно усавршавање;		2005-2010
Студијска путовања;		2005-2010
Организовање и учешће на домаћим и међународним скуповима о образовању;		2005-2010
Учешће на регионалним и локалним скуповима управних и стручних органа везаних за предшколско и основно образовање.		2005-2010

СЕКТОР ЗА СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

СТРАТЕГИЈА
СЕКТОРА ЗА СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Дејана Субић Милијић

БЕОГРАД

Мај 2005.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству просвете и спорта утврђене су унутрашње јединице у Министарству, њихови послови и међусобни односи, руковођење, овлашћења и одговорности руководилаца унутрашњих јединица, начина сарадње Министарства са другим органима и организацијама, укупан број радних места, потребан број извршилаца за свако радно место и неопходни услови.

СЕКТОР ЗА СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ једна је од унутрашњих јединица која је формирана поменутиим Правилником, а у овину њега образоване су следеће унутрашње јединице:

1. Одсек за стручно образовање
2. Одсек за опште и уметничко образовање
3. Одсек за управне послове.

Правилником је дефинисан и делокруг рада унутрашњих јединица, па је тако дефинисан и ДЕЛОКРУГ РАДА СЕКТОРА ЗА СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ.

У Сектору за средње образовање обављају се послови из делокруга Министарства у области општег, стручног и уметничког средњег образовања, и то:

- праћење стања и покретање иницијатива за решавање питања у области средњег образовања (општег, стручног и уметничког);
- израда анализа, студија, елабората, извештаја из ове области;
- припрема предлога одлуке о мрежи школа;
- спровођење поступака утврђивања испуњености услова за рад школа;
- развијање стандарда и норматива простора, опреме, наставних средстава за ову област;
- стручна обрада решења о давању сагласности, верификацији, именованима, разрешењима, нострификацији и сл.
- припремање предлога уписне политике, анализе и докумената потребних за упис.

Систематизацијом радних места предвиђено је да Сектором руководи помоћник министра, који уједно и планира, усмерава и организује рад ужих унутрашњих јединица унутар Сектора.

Сектор има 18 запослених, од којих је према систематизацији предвиђено 5 извршилаца у Одсеку за стручно образовање, 5 извршилаца у Одсеку за опште и уметничко образовање, 5 извршилаца у Одсеку за управне послове, 1 извршилац на пословима техничког секретара Сектора и 1 извршилац на радном месту за стандардизацију и регистре.

У Одсеку за стручно образовање дефинисано је да се обављају послови који се односе на:

Планирање, праћење и развој стручног образовања, оспособљавања, обуке и усавршавања младих ученика и одраслих са сметњама у развоју, ученика са посебним способностима; образовања на језицима

националних мањина; покретање иницијатива за решавање питања у овој области, праћење и унапређивање функционисања мрежа средњих школа, сарадња са заједницама стручних школа, локалном заједницом и социјалним партнерима;

планирање и спровођење уписа у средње школе...

У *Одсеку за опште и уметничко образовање* дефинисано је да се обављају послови који се односе на: планирање, праћење и развој општег и уметничког образовања, образовања на језицима националних мањина, ученика са посебним способностима и талентованих ученика; праћење стања и покретње иницијатива за решавање питања у наведеним областима; праћење и унапређивање функционисања мреже школа, планирање и спровођење уписа у средње школе; сарадња са заједницама школа и локалном заједницом...

У *Одсеку за управне послове* обављају се послови за области предшколског, основног и средњег образовања који се односе на: учествовање у припреми акта за Владу Републике Србије о мрежи средњих школа и критеријума за мрежу основних школа и педагошких установа; стручну обраду одлука за Владу; стручну обраду решења о давању сагласности, верификацији, именовањима и разрешењима, нострификацији и др; припрему одговора суду по тужбама у управним споровима и друге послове у складу са законом.

* * * * *

У циљу побољшања квалитета образовања, финансирања образовања и управљања образовањем, учешћа интересних група, уважавање етничких, културних и језичких различитости, подизање нивоа професионализма и ефикасности у образовању, усаглашавања образовања са отпочетим процесима у Европи, Министарство просвете и спорта се још 2001. године определило за реструктурирање система образовања, а **ново** Министарство је у потпуности подржало даљи рад на започетим реформама у домену средњег **стручног образовања**. Основни циљеви тада постављене реорганизације система образовања, а тиме система средњег образовања били су:

-што је могуће ефикаснији допринос образовања економском опоравку земље,

-подршка развоју демократије у нашој земљи

-подршка европској интеграцији наше земље.

Када се говори о Србији, њена развојна стратегија, дефинисано је тада, треба да почива на отвореној, чврсто интеграцијски одређеној тржишној привреди – где су језгро привредне структуре мала и средња предузећа, а приватна својина темељни облик својине, што одговара развоју флексибилног и конкурентног тржишта рада. Највећи ризик за националну економију Србије представља неповољна образовна структура становништва, односно, потребама привреде и тржишта рада непримерен ниво и структура способности, знања и вештина радно активног становништва. Јер, конкурентност економије на глобалном тржишту рада захтева висок ниво стручности и компетентности радне снаге, коју треба да промовише и развије политика запошљавања. Зато су мере Владе Србије за подршку економском развоју и повећању могућности запошљавања усмерене на повећање компетентности радне снаге, креирање нових радних места и развој

предузетништва, промовисање флексибилности на тржишту рада, обезбеђивање социјалне сигурности и друштвене укључености.

У складу са тим, реформисано и модернизовано образовање и оспособљавање треба да подржи друштвено-економски развој, а појединцима омогући стицање знања, способности и вештина неопходних за обављање посла, одржање запошљивости, пуну социјалну партиципацију, лично самоиспуњење и укључивање у оштру конкуренцију посебно у областима: производње и прераде хране, саобраћаја, трговине, технологије развоја и производње опреме, енергије.

Три су стратешка задатка која треба да буду остварена до 2010 године:

- Повећање квалитета и ефективности система образовања и оспособљавања у складу са новим захтевима друштва заснованог на знању и променама образаца наставе и учења;
- Доступност образовања и оспособљавања свима у складу са принципима доживотног учења, бржег запошљавања, развоја каријере и активног грађанства, једнаких шанси и друштвене кохезије ;
- Отварање образовања и оспособљавања према широком свету у светлу бржег повезивања рада и друштва и одговора на изазове који настају у процесу глобализације.

ОПШТЕ ОБРАЗОВАЊЕ у 21. веку требало би такође да буде национални интерес, кључни чинилац унапређивања модерних друштвених и економских односа. Оно би требало да пружи:

- знања у смислу савладавања и процесуирања садржаја, сазнања и информација уз употребу виших когнитивних циљева;
- развој општих знања и вештина;
- развој интересовања, мотивација и социјалне укључености.

Опште образовање треба да буде:

- атрактивно и доступно свима који имају способности и жеље да уче,
- широко детерминисано,
- интегративно,
- функционално,
- ефикасно.

ПРИОРИТЕТНЕ АКТИВНОСТИ

реформа гимназија и уметничких школа – анализа постојећег стања и дефинисање оквира за даљи стратешки развој општег и уметничког образовања ,

реформа наставних планова и програма, уџбеници, стручно усавршавање наставника и менаџмента у уметничким школама и гимназијама

Основне идеје реформе СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА засноване су на идеји доживотног учења које потенцира:

- потпуну и сталну доступност стручног образовања свим члановима друштва;

-такво учење које је сагласно са реалним потребама и могућностима оних који уче и у складу са могућностима и потребама друштвене средине;

-повећање могућности за учење у различитим образовним институцијама, кроз разноврсне програме и најразличитије форме и облике учења, као и повезивање формалних и неформалних облика образовања;

-обезбеђивање квалитета и професионализма у реализацији стручног образовања, што подразумева друштвену верификацију норми и стандарда за институције и програме образовања.

Реформски процеси започети 2001. и 2002. године настављени су и касније дефинисањем приоритета и кључних области деловања. То је обухватило:

- Законске промене у стручном и општем образовању;
- Стварање нових институција у области образовања, што је значило започињање процеса децентрализације;
- Увођење новог система уписа у први разред средњих стручних школа;
- Модернизација програма образовања и увођење 27 нових образовних профила као огледни пројекти у 9 подручја рада¹;
- Увођење модуларног принципа у структурирање наставних програма;
- Стручно усавршавање наставника за реализацију нових профила и програма.

У ОКВИРУ Програма КАРДС – Програм реформе средњег стручног образовања у периоду од октобра 2004. до фебруара 2005. шест радних група бавило се одређеним сегментима стручног образовања .

1. Усклађивање захтева и понуде у стручном образовању;
2. Стручно усавршавање и оспособљавање наставника у стручном образовању;
3. Оцењивање и обезбеђивање квалитета у стручном образовању;
4. Управљање у средњем стручном образовању;
5. Национално планирање средњег стручног образовања;
6. Финансирање средњег стручног образовања.

Радне групе су радиле на припреми сета планских докумената који заједно са *Концепцијом* чине целовит стратешки развојни документ даље модернизације и реформе стручног образовања. У раду радних група учествовали су представници из 18 различитих институција и то - Привредне коморе Србије, Министарства просвете и спорта, Министарства рада, запошљавања и социјалне политике, Министарства за економске односе са иностранством, Министарства финансија, Министарства привреде, Националне службе за запошљавање, Завода за унапређивање васпитања и образовања, Уније послодаваца, Машинског факултета из Београда, Техничког факултета из Чачка, Уније просветних радника, Самосталног синдиката „Независност“, средњих стручних школа из Сомбора, Краљева, Београда, Новог Сада, Чачка, Ниша, Пожеге и других градова, професионалних институција.

¹Девет подручја рада су: Пољопривреда и производња хране (7 профила); Здравство и социјална заштита (8); Геодезија и грађевинарство (2); Електротехника (2); Машинство и обрада метала (1); Економија, право и администрација (1); Хемија, неметали и графичарство (3); Шумарство и обрада дрвета (1); Саобраћај (1)

Предложени *нацрт документа* „Развој политике и стратегије стручног образовања“ представља логички наставак већ усвојене „Концепције средњег стручног образовања у Србији“ и даје целовиту слику даљег развоја стручног образовања и оспособљавања. Препоруке које доноси овај документ засноване су на већ започетим активностима модернизације и усавршавања стручног образовања и оспособљавања, које су иницирали и реализовали Влада Републике Србије и *Програм реформе стручног образовања* у следећим областима: законодавна активност, институционални развој, развој људских ресурса, прикупљање информације са тржишта рада, модернизација наставног програма (огледи), организација наставног процеса, модернизација управљања на школском нивоу. То имплицира да и наредни програми Европске уније, који подржавају модернизацију и реформисање стручног образовања и оспособљавања, треба да подрже ове препоруке и буду у складу са овим документом.

Посебан сегмент целокупног стратешког документа представља посебно припремљен **стратешки план примене свих предложених и понуђених решења за даљи развој стручног образовања у Србији**. Имплементациони план обухвата временске фазе реализације, учеснике, носиоце и ресурсе.

Основни циљ даљег развоја стручног образовања у Србији јесте његово позиционирање међу факторе техничко-технолошког, социјално-економског и индивидуалног развоја. Први корак у том процесу је концептуализација развоја образовања и усаглашавање са друштвеним и индивидуалним потребама и могућностима.

Према савременим схватањима, широка дефиниција образовања и оспособљавања обухвата више или мање организоване или структуриране активности, без обзира на то да ли обезбеђују добијање признатих квалификација. Циљ образовања и оспособљавања јесте да обезбеди ученицима и одраслима стицање знања, вештина и способности (компетенција), које су им потребне и довољне да би могли обављати један или више сродних послова. Такође, процес образовања и оспособљавања треба да им омогући професионалну припрему у оквиру које ће појединац добити такве вештине које ће му помоћи да се лако адаптира на променљиве радне захтеве. У складу са оваквим схватањима, садржај образовања може да буде оријентисан према захтевима тржишта рада, директно усмерен на посао или занимање или њихову комбинацију, али мора да укључи и опште образовање и стручно теоријско образовање. Колико и како се ови елементи усклађују зависи од специфичности и карактеристика сваког националног система образовања и оспособљавања.

ВИЗИЈА И МИСИЈА ДАЉЕГ РАЗВОЈА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

У Србији је *Стратешки оквир за реформу средњег стручног образовања* предвидео да развој стручног образовања треба да се прилагоди новим изазовима који доносе просперитет, али и траже адекватно образоване и оспособљене појединце и нацију у целини. Да би се обезбедили услови и могућност за квалитетан развој људских ресурса потребних за убрзани друштвено-економски развој и успостављање економије и друштва заснованог на знању, **ВИЗИЈА** даљег развоја стручног образовања и оспособљавања у Србији јесте:

Стручно образовање у XXI веку постаје чинилац и један од кључних актера економског и друштвеног развоја и фактор унапређивања модерних друштвених и економских односа. У условима изграђеног ефикасног система социјалног партнерства и заједничког деловања свих релевантних актера, оно ствара стручњаке који ће моћи да се укључе у оштру домаћу и међународну конкуренцију у свим областима економије.

Млада генерација која данас стиче образовање улази у свет који доживљава промене у свим сферама - економији, култури, политици, науци, технологији, друштвеним односима. У тим променама образовање добија једну од кључних улога - постаје фактор јединства и интеграција унутар друштава. Да би одговорило на те нове захтеве, образовање и оспособљавање треба да пружи:

- потребно когнитивно и теоријско знање како би се омогућило стицање вештина које постају све више софистициране с обзиром на технолошке промене у процесу рада;
- широке компетенције које су потребне у савременој производњи и у сфери услуга и то не само за тренутну производњу већ за континуирано доживотно оспособљавање и учење радника;
- такво образовање, које ће подржавати самозапошљавање и јачати продуктивност.

Да би одговорило на те нове захтеве, **МИСИЈА** стручног образовања и оспособљавање јесте да буде:

- **атрактивно** и **доступно** свима - ученицима, одраслима, хендикепиранима, онима који немају одговарајуће улазне квалификације, итд;
- **способно да одговори** на потребе тржишта рада;
- **широко детереминисано** - да постави основу за доживотно учење и континуирано оспособљавање и да припреми младе људе за активно грађанство;
- **флексибилно** - посебно када је реч о систему оцењивања и вредновања, о процесу сертификације, о програмској разноврсности, о повезивању формалног и неформалног стручног образовања и оспособљавања;
- **ефективно** – да омогући свим учесницима да досегну жељене нивое квалификација и да им пружи могућност наставка образовања;
- засновано **на сарадњи** и укључивању свих релевантних партнера - као што су Влада, социјални партнери и родитељи;
- **интегративни део** укупне образовне структуре - сваки ниво мора да припрема за следећи ниво и да обезбеди пролаз из образовања у оспособљавање и назад;
- **рационално** - да оптимално користи расположиве ресурсе/опрему како би се обезбедиле све врсте образовања и оспособљавања;
- **функционално** – да буде постављено једноставно у погледу организационе структуре и поделе одговорности за реализацију.

Образовање и оспособљавање треба да пружи сваком појединцу могућност пуне социјалне партиципације, унапређивање квалитета живота, лични избор, запошљавање, могућност континуираног професионалног развоја.

ЦИЉ И ЗАДАЦИ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

Основни циљ стручног образовања и оспособљавања јесте: **обезбеђивање могућности младима и одраслима да стекну вештине, знања и способности (компетенцију) потребне за рад и запошљавање, даље образовање и учење.**

Конкретни задаци стручног образовања и оспособљавања јесу:

- стицање занимања и квалификација, односно релевантних стручних компетенција, знања и вештина неопходних за рад у одређеном подручју рада;
- континуирано образовање и усавршавање;
- развој способности, талената и потенцијала, и самоиспуњење и наставак образовања.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ на којима почива модернизација и развој образовања и оспособљавања у Србији јесу:

Партнерство

Стручно образовање и оспособљавање је партнерска делатност и заједничка одговорност различитих актера:

- Владе, послодаваца и синдиката,
- Различитих интересних група: комора, струковних удружења, високошколских институција, научно-истраживачких организација, невладиних организација, самих институција за стручно образовање и оспособљавање и њихових асоцијација, ученичких родитеља и
- Ученика и појединаца.

Децентрализација

Примена принципа децентрализације огледа се:

- У управљању системом образовања и школом, односно организацијом за образовање;
- У обликовању програма и модула и
- У успостављању мреже школа, у креирању и имплементацији уписне политике.

Једнакост

Образовање и оспособљавање је доступно свима који испуњавају улазне захтеве за поједине врсте програма и нивое образовања и оспособљавања без обзира на пол, године старости, националну, верску или расну припадност. То подразумева права и реалну могућност стицања образовања и оспособљавања под условима и на начин који су сагласни са потребама, жељама и могућностима оних који уче² и у складу са друштвеним могућностима и потребама регионалне и локалне заједнице.

² Организација и реализација образовања и оспособљавања, односно наставе и учења мора бити усаглашена са психосоцијалним карактеристикама оних који уче, њиховом реалном социјалном и животном ситуацијом (уважавање породичних и професионалних улога и одговорности), због чега овај принцип у првом реду подразумева једнакост услова образовања младих и одраслих.

Отвореност

Образовање и оспособљавање је канал комуникације и отворен систем дистрибуције знања, вештина, стручних компетенција, у којем постоје реалне могућности:

- Уласка, изласка и поновног враћања, сходно потребама појединца и тржишта рада.
- Вертикалне и хоризонталне проходности;
- Интегрисаности и повезивања са облицима и програмима оспособљавања у предузећима и на тржишту рада;³

Програмска разноврсност

Институције за образовање и оспособљавање развијају и реализују програме и модуле различитог типа (формално, неформално и информално образовање и учење), односно програме образовања, оспособљавања и обуке и програме стручног усавршавања и освежавања знања, прилагођене и намењене различитим циљним групама (младима, одраслима, запосленима, незапосленима, особама са сметњама у развоју).

Институционална разноврсност

Школа је основни, али не и једини институционални облик образовања и оспособљавања. Неопходно је омогућити:

- Разнолике начине институционалног организовања, односно разноликог правног статуса институција за образовање (школе, заводи, центри и сл.),
- Различитим актерима, који испуњавају законом предвиђене услове да обављају делатност образовања и оспособљавања;
- Креирања властитог темпа и пута у развоју компетенција и стицању знања и вештина, што је један од кључних корака ка демократизацији образовања и квалитетном образовању и учењу.

Професионализација рада наставника и сарадника

Стално стручно усавршавање наставника, инструктора и координатора је неопходан процес и директан услов за модернизацију образовања и оспособљавања.

Усмереност на исходе

Укупна организација образовања, наставе и учења у образовању и оспособљавању базира се на идеји о исходима, односно прецизном и недвосмисленом дефинисању онога што ученици и одрасли знају и у стању су да ураде по завршетку процеса образовања или оспособљавања, односно одређеног програма и на јасној организационој, дидактичко-методичкој артикулацији начина постигнућа исхода. Усмереност на исходе је подршка институционалној и програмској разноврсности. Исходи су једнаки без обзира на време, место образовања или оспособљавања и на старосну категорију ученика, а различити и разнолики су у погледу могућности и начина постизања.

³ Могућност коришћења ресурса предузећа у процесу учења и оспособљавања (програмских, материјално-техничких и кадровских).

Примена ових принципа треба да обезбеди даљи развој стручног образовања и оспособљавања у Србији, али и њихов квалитет, ефикасност и ефективност и интеграцију у шире друштвено-економско окружење

Уважавајући потребе и захтеве тржишта рада, потребе друштва, циљеве и задатаке укупног образовања и оспособљавања, али и индивидуалне жеље и могућности ученика и полазника - **процес даље реформе обухватиће:**

- даље усавршавање и иновирање образовних програма заснованих на исходима учења; усавршавање модуларног модела образовних програма; увођење нових програма, курсева;
- програмско и организационо редефинисање практичног рада и професионалне праксе а на основу успостављеног и дефинисаног договора између кључних социјалних партнера и Министарства просвете и спорта;
- даље осавремењавање - садржаја, организације и метода наставног процеса, рада наставника и школа у целини;
- развој адекватног система оцењивања и вредновања ученичких постигнућа;
- развој задовољавајуће равнотеже између општег и стручног образовања, теоријског и практичног образовања ;
- даље редефинисање образовних профила, како би одговарали потребама нове економске реалности;
- обезбеђивање услова за стицање система сертификата, диплома и квалификација усклађених са европским стандардима;
- рационализација и усаглашавање мреже школа са потребама привреде, тржишта рада и политиком запошљавања и жељама и могућностима ученика;
- развој система образовних стандарда;
- обезбеђивање квалитета образовања, његово стално праћење и евалуација резултата како ученика и наставника, тако и школа, односно институција за образовање у целини;
- обезбеђивање боље вертикалне и хоризонталне покретљивости ученика унутар образовања и њихова даља проходност;
- стварање услова за континуирано стручно усавршавање наставника и укупан професионални развој наставника (нова улога наставника, њихов стални развој и усавршавање), увођење нових метода наставног рада (групни рад, интерактивно учење, пројектни рад, решавање проблема, итд),
- иновирање опреме и наставног материјала;
- осамостаљивање и јачање школа у новим условима, повезивање са локалном средином, потребама локалне привреде, тражење нових начина финансирања;
- усавршавање директора и њихово оспособљавање за нове услове рада.

УПРАВО ЋЕ ОВЕ АКТИВНОСТИ ЧИНИТИ ОКОСНИЦУ ДАЊЕГ РАДА СЕКТОРА ЗА СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ (нарочито Одсека за стручно образовање) МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА у наредном периоду (2005-2010 година).

НАСТАВНИ ПРОГРАМИ У СТРУЧНОМ ОБРАЗОВАЊУ И ОСПОСОБЉАВАЊУ

Сви процеси и активности образовања и учења усмерени су на остваривање циљева и исхода образовања и морају бити усклађени, добро избалансирани, али и диверсификовани, да би задовољили шире друштвене потребе, конкретне потребе локалне заједнице и појединаца. Диверсификација програма, садржаја и наставних метода једно је од најсложенијих питања у реформи образовања и оспособљавања које омогућава увођење различитих облика програма у зависности од потреба профила и подручја рада и потреба локалне заједнице и саме школе. На тај начин се отварају могућности увођења нових наставних метода, посебно активних облика наставе и различитих комбинација теоријске наставе и професионалне праксе. У том процесу кључни елементи су:

- успостављање баланса између општег и стручног образовања, стручног теоријског образовања и професионалне праксе;
- обезбеђивање вертикалне и хоризонталне проходности унутар програма у оквирима једног и више подручја рада;
- увођење модулараног принципа, било у целини образовања и оспособљавања, било по подручјима рада или у оквирима појединачних школа и образовних институција;
- повезивање са вишим облицима образовања и омогућавање проходности ка високом образовању.

РЕАЛИЗАЦИЈА СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА И ОСПОСОБЉАВАЊА

-Мрежа стручних школа

Једна од базичних претпоставки економског развоја јесте постојање образовних установа које ће школовати потребне стручњаке, различитих нивоа образованости и оспособљености за рад. То је могуће уколико је мрежа стручних школа усаглашена, или бар претежно усаглашена, са структуром привреде на регионалном и локалном нивоу. Велике диспропорције постоје и између жеља ученика и родитеља и капацитета школа у појединим подручјима .

Даљи развој и усавршавање мреже средњих стручних школа и образовних институција засниваће се на принципу диверсификације и флексибилности, што ће директно значити усавршавање мреже школа и установа за образовање - посебно средњих и то на основу **националних, регионалних и локалних критеријума за успостављање мреже школа и образовних институција.**

Дефинисање националних, регионалних и локалних критеријума за успостављање мреже средњих школа и образовних институција засниваће се како на укупним економским и привредним карактеристикама развоја државе, региона/подручја и локалних заједница, тако и на географским, демографским и културним специфичностима региона и локалних заједница.

Сви критеријуми морају бити праведни, прецизни, видљиви, јасни, свеобухватни и финансијски утемељени. Критеријуми треба да уваже

постојеће стање и могућности али и захтеве даљег развоја образовања и оспособљавања. Праћење оствареног квалитета и успеха школа биће основа за стално процењивање статуса школа и припадност одређеној категорији критеријума.

У складу са оваквом структуром мреже, биће и дефинисана уписна политика на националном нивоу. У том смислу неопходно је уважити и следеће захтеве:

- омогућити отварање средњих школа за образовање одраслих;
- појачати развој занатских профила и омогућити отварање посебних центара за занатско образовање у сарадњи са Привредном комором и другим социјалним партнерима;
- отворити средње школе за реализацију различитих програма, за комбинацију општег и стручног образовања, а у складу са потребама средине и могућностима школе за остваривање оваквих програма итд.

Увођење критеријума, као основе за структурирање мреже средњих школа и образовних институција, захтева и промену њихове досадашње унутрашње организације. Диверсификација облика и модела обухватиће више аспеката организационих структура како би се обезбедило ефикасније и економичније организовање школа и образовних институција. Да би се то обезбедило, неопходно је развити сет потребних стандарда за структурирање и организацију средњих школа и образовних институција (број одељења, број ученика, број наставника, потребна опрема, опремљеност школских радионица итд).

НАСТАВНА ОПРЕМА И СРЕДСТВА

Даљи развој стручног образовања и оспособљавања захтева модернизовање опреме и наставних средстава у школама. Постојеће стање показује да је опремљеност школа наставном опремом и средствима различита и варира од школе до школе. На обим и ниво опремљености, посебно специјализованом опремом за извођење наставе стручних предмета, утичу различити фактори – спремност и могућност локалне заједнице, учешће и ангажовање послодаваца, компанија и способност школских колектива. Међутим, без обзира на појединачне примере, школе не могу да адекватно прате убрзан развој технологија које су кључ веће продуктивности у модерној економији. Због тога је неопходно развити комплексан приступ савременом опремању школа који ће укључити и социјалне partnere, посебно послодавце и компаније које могу у великој мери да помогну школама у овом процесу.

СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ НАСТАВНИКА

Модернизацију система усавршавања наставника треба започети побољшањем педагошких способности и вештина наставника и сарадника, како би били што адекватније припремљени за примену новог програма, градећи истовремено систем који ће повезивати иницијално и перманентно образовање. Тако успостављен процес развоја водиће ка **пуној професионализацији наставног особља** и омогућити **стално усклађивање са глобалним и технолошким променама у свету рада**. На тај начин, нови концепт сталног стручног усавршавања наставника представља део развоја укупне политике и стратегије развоја стручног образовања и оспособљавања.

Циљ новог концепта је да се наставници "опреме" функционалним знањима и вештинама које ће им помоћи не само да успешно примене нове реформисане програме, већ и да активно и креативно учествују у даљем развоју стручног образовања и сопственом професионалном развоју.

Систем који се овом концепцијом дефинише почива на следећим стубовима:

- развој и усавршавање на нивоу школе;
- савремене методе наставе и учења;
- нове информационе технологије;
- развој професионалне сарадње и партнерства.

.ФИНАНСИРАЊЕ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

Даље усавршавање система финансирања образовања и оспособљавања у Србији треба да буде комплементарно и засновано на стратегији даљег развоја образовања. Модификовани систем финансирања треба да буде вођен потребама тржишта рада и да одговори на локалне потребе. То значи да систем финансирања треба да буде способан да:

- подржи средње школе да сарађују са тржиштем рада;
- обезбеди упис сваком појединцу и да сваки регион има једнак статус у државном буџету.

У садашњој ситуацији потребно је ускладити подзаконски акт (израдити нови) - којим се дефинише износ новца који издвајају локалне заједнице за материјалне трошкове школа у складу са законом о локалној самоуправи и увести обавезу контроле датих и потрошених средстава. Потребно је изградити јасне критеријуме на основу којих се формира буџет локалне самоуправе (поставити их у закон о локалној самоуправи) и уградити контролни механизам од стране Републике у поштовању датих критеријума. Са друге стране, дати локалној самоуправи право и обавезу контроле потрошених средстава. У случајевима када локална заједница нема довољно средстава, обезбедити трансфер новца са републичког буџета на локални за дате трошкове, у складу са новим подзаконским актом и новим критеријумима. Дефинисање националних, регионалних и локалних критеријума, на основу којих ће се структурирати мрежа средњих школа, представљаће један од битних елемената у даљем усавршавању система финансирања образовања и оспособљавања.

Код комерцијалних активности треба изградити јасне критеријуме расподеле средстава унутар школе, након плаћања свих пореских задужења и тиме обезбедити додатни приход наставника који је већи од досадашњег, који не прелази 30% од плате.

Један од могућих модела даљег усавршавања система финансирања образовања и оспособљавања представља „динамички модел“ финансирања, који би се заснивао на базичним елементима постојећег система финансирања. Предложени модел обухвата елементе која могу да мотивишу школе да понуде програме који могу да одговаре на потребе тржишта рада и да остваре додатне комерцијалне активности. Један од њих је:

- *Проширена делатност (додатна делатност) и кратки флексибилни програми*, који се остварују у оквиру ко-финансирајуће шеме.

За реализацију овог модела постоје четири стратешка предуслова:

- Школе треба да буду слободне да функционишу на комерцијалном тржишту,
- Да би се повећала ефикасност њихових буџета школе треба да имају могућност да буду штедљиве и рационалне у односу на средства добијена из буџета у оквиру „улаза“,
- Школе морају да имају обавезу да извештавају о својим средствима и да дају тромесечне извештаје,
- Овај модел захтева снажне капацитете управљања у оквиру Министарства просвете и спорта.

У оквиру „динамичком модела“ школа добија средства на основу три параметра : 1. из буџета, 2. на основу „излазних резултата“ (тражених диплома на тржишту рада) и 3. на основу комерцијалних активности. Модел је динамичан јер обим сваке од ове три компоненте је флексибилан и зависи од успеха школе и сваке године је предмет разматрања и анализе Министарства просвете и спорта и локалне самоуправе.

Циљеви ове ко-финансирајуће шеме су:

- Промоција одређених дефинисаних активности школе;
- Подршка школама да имају проширену делатност;
- Привлачење приватних средстава у јавни систем;
- Побољшање финансијске ефикасности школа.

Овај модел има своје предности и недостатке (видети у проширеној верзији нацрта документа „Развој политике и стратегија стручног образовања у Србији).

Различити ресурси који могу да допринесу ко-финансирајућем моделу:

- Министарства (просвете и спорта; рада, запошљавања и социјалне политике; за економске односе са иностранством; капиталне инвестиције; пољопривреда) и агенције (Serbian Investment and Export Promotion Agency, агенције за мала и средња предузећа) која могу да промовишу одређене дефинисане активности школа. На пример, да одговоре на економске приоритете појединих региона, да усмеревају (стране) инвестиције у одређене регионе;
- донаторско финансирање;
- редовни прилив средстава из Министарства просвете и спорта.
- редовни прилив средстава из локалне заједнице
- самосталне комерцијалне активности.

Ко-финансирајући фондови могу донети значајне иницијативе за школе, али њихово успостављање захтева политички договор на нивоу државе и спремност државног система образовања да добију улогу инструмента економске политике. Када је реч о примени, предложени систем има нове елементе и зато је потребно дати довољно времена школама да их укључе у дневну праксу. Реализација овог модела захтева експертску помоћ и Министарства просвете и спорта.

Предложени модел захтева претходну реализацију у оквиру огледне примене за почетак на малом узорку.

ДИНАМИКА РЕАЛИЗАЦИЈЕ И АКТИВНОСТИ

II фаза 2005-2007	Учесници	Време	Финансирање	Носиоци реализације
Даље иновирање образовних профила	Министарство просвете и спорта, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Програм реформе стручног образовања; Привредна комора, Унија послодаваца, стручне школе, Центар за стручно и уметничко образовање, GTZ	2005/6	Програм реформе стручног образовања: GTZ	Центар за стручно и уметничко образовање; стручне школе, Министарство просвете и спорта
Даља модернизација наставних програма	Стручне школе, Центар за стручно и уметничко образовање, министарства, Програм реформе стручног образовања; социјални програми, GTZ	2005-2007	Програм реформе стручног образовања; GTZ	сви учесници
Концепт стручног усавршавања наставника	Министарство просвете и спорта, стручне школе, Програм реформе стручног образовања; Центар за стручно и уметничко образовање, стручна друштва, Универзитет	2005	Програм реформе стручног образовања	Министарство просвете и спорта, стручне школе
Развој система акредитације и сертификације	Министарства, социјални партнери, Програм реформе стручног образовања; Центар за стручно и уметничко образовање; стручне школе	2005-2006	Програм реформе стручног образовања	сви учесници
Развијање система квалификације	Сви кључни учесници	2005-2007	Програм реформе стручног образовања	На основу договора учесника
Израда огледних образовних стандарда	Министарства, социјални партнери, Центар за стручно и	2005-2006	Програм реформе стручног	Центар за стручно и уметничко

	уметничко образовање; Програм реформе стручног образовања		образовања	образовање
Договор о огледним индикаторима у процесу обезбеђивања квалитета	Министарство просвете и спорта, стручне школе; Програм реформе стручног образовања	2006-2007	Министарство просвете и спорта уз подршку Програма реформе стручног образовања	Министарство просвете и спорта
Успостављање и развој социјалног партнерства	Министарство просвете и спорта, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Национална служба запошљавања, Социјални партнери	2005-2006		сви учесници

Јачање Центра за стручно и уметничко образовање	Министарства, социјални партнери, стручне школе, друге институције; Програм реформе стручног образовања	2005-2007	Програм реформе стручног образовања	Министарства, социјални партнери
Модернизација система финансирања - дефинисање праваца модернизације (подзаконска акта) - припрема огледа - праћење примене на огледном узорку	Министарства, социјални партнери, стручне школе	2005 2005 2006-2007	Програм реформе стручног образовања; Министарство просвете и спорта	Министарство просвете и спорта
Дефинисање критеријума за успостављање мреже средњих стручних школа	Министарство просвете и спорта, социјални партнери, стручне школе, Завод за унапређивање васпитања и образовања	2006	Програм реформе стручног образовања; Министарство просвете и спорта	Министарство просвете и спорта
Даље усавршавање образовања одраслих	Министарство просвете и спорта; Министарство рада, запошљавања и социјалне политике;	2005-2007	Програм реформе стручног образовања; Министарство	

	Програм реформе стручног образовања; Центар за стручно и уметничко образовање; Регионални центри за образовање одраслих; Социјални партнери		просвете и спорта, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике	
Стратегија каријерног вођења и саветовања	Министарство просвете и спорта, Министарство рада, запошљавања и социјалне политике, Национална служба запошљавања	2005-2006		

III фаза 2007-2010	Учесници	Време	Финансирање	Носиоци реализације
Даља модернизација система финансирања	Министарства, социјални партнери, стручне школе	2007-2008	Програм реформе стручног образовања; Министарство просвете и спорта	Министарство просвете и спорта
Утврђивање образовних стандарда у стручном образовању	Министарство просвете и спорта, стручне школе, Центар за стручно и уметничко образовање	2007	Програм реформе стручног образовања; Министарство просвете и спорта	Министарство просвете и спорта, стручне школе, Центар за стручно и уметничко образовање
Стратешко усаглашавање документа "Политика и стратегија развоја стручног образовања" са Националном стратегијом запошљавања	Кључна министарства	2006		Сви учесници

ОБРАЗОВАЊЕ ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

ПРЕДЛОГ
ЕЛЕМЕНАТА СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА ОБРАЗОВАЊА
ЗА ПЕРИОД 2006-2010

ЦИЉНЕ ГРУПЕ:

Популацију деце са сметњама у развоју чине:

- деца са сметњама у менталном развоју
- деца оштећеног слуха
- деца са говорним и језичким сметњама
- деца са оштећењима вида
- деца са телесним сметњама
- деца са поремећајем у понашању
- деца са граничним интелектуалним способностима
- деца са специфичним сметњама и тешкоћама у учењу

АКТУЕЛНИ СИСТЕМ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Актуелни систем образовања деце и омладине са сметњама у развоју у Србији институционално је организован кроз:

- школе за ученике са менталним сметњама
- школе за ученике са слушним сметњама
- школе за ученике са сметњама вида
- школе за телесно инвалидну децу и
- школе за ученике са поремећајима у понашању

На **институционалном** плану, васпитање и образовање деце са сметњама у развоју одвија се

- у предшколским установама:
- **Предшколско васпитање и образовање** деце са сметњама у развоју одвија се кроз редовне вршњачке групе:
- **васпитне групе** (деца са сметњама у развоју су практично већ интегрисана-инклузирана) и
- **кроз развојне групе.**
- * у **основним школама** за децу са сметњама у развоју
- * у **болничким групама** (када су деца на хоспитализацији)
- * у **средњим школама** а кроз:

- Посебне, специјалне **ОСНОВНЕ ШКОЛЕ**
- **Посебна одељења** за ученике са истим сметњама у развоју, а при **редовним школама** и у
- **РЕДОВНИМ одељењима РЕДОВНИХ ШКОЛА** у којима се деца са сметњама у развоју образују заједно са осталом децом (без развојних тешкоћа). Ови ученици са сметњама у развоју и специфичним сметњама и тешкоћама у учењу немају системски организовану стручну подршку, јер је кадровска структура намењена деци без специфичних сметњи.

У друштвеном понашању, што такође имплицира неопходност да се деци системски обезбеди стручна подршка, преко обезбеђивања стручног кадра.

Ова огромна популација ученика, који своја образовна права остврује при редовним школама и у редовним одељењима, практично су у инклузивном образовању, али на жалост без праве стручне подршке.

КАДАР

У предшколским развојним групама, са децом са сметњама у развоју раде васпитачи-дефектолози и стручни сарадници.

У основним школама образовно-васпитни рад реализују наставници-дефектолози и стручни сарадници.

У средњим школама за децу са сметњама у развоју образовно васпитни рад реализују наставници – дефектолози, наставници предметне наставе (законски обавезни да се оспособе на Дефектолошком факултету за рад са децом са сметњама у развоју).

У редовним основним школама, у посебним одељењима, образовно васпитну делатност реализују наставници-дефектолози и стручни сарадници.

У редовним основним школама, а при редовним одељењима, раде наставници редовне наставе и стручни сарадници редовне школе (психолог, педагог). Ови ученици са сметњама у развоју и тешкоћама у учењу немају стручну подршку, јер је кадровска структура намењена деци редовне школе.

ДЕФИНИСАТИ И ОБЕЗБЕДИТИ СТАНДАРДЕ И НОРМЕ ЗА РАД ДЕФЕКТОЛОГА У РЕДОВНИМ ШКОЛАМА ЗА РАД СА ДЕЦОМ СА СПЕЦИФИЧНИМ СМЕТЊАМА У УЧЕЊУ. Ту би дефектолог био стручни сарадник у настави . Статистике и код нас и у свету потврђују да је процентуално већи број деце са специфичним тешкоћама у учењу него из свих осталих категорија ометености, као што статистике потврђују да се управо из ове огромне групације издваја велики број деце са поремећајима.

Основни правци стратегије образовања деце са сметњама у развоју:

Приликом конципирања стратегије образовања деце са сметњама у развоју усмерили смо се на садржаје следећих стандарда и ратификованих конвенција

- Конвенција о правима детета, коју је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација 1989. а наша земља ратификовала 1990.
- Закон о основама система и образовања Републике Србије, 2003/2004

Позитивна искуства у досадашњем систему образовања и васпитања

Планиране активности:

1. УНАПРЕЂИВАЊЕ ПРАВА ДЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

- Повећање укључивости деце са сметњама у развоју у васпитно-образовне процесе, на предшколском, основношколском и средње-школском нивоу.
- Стварање услова за подршку ученицима са сметњама у развоју у редовним школама

2. Предлог мера за унапређивање рада Комисије за разврставање деце и омладине са сметњама у развоју: На међуресорском нивоу (Министарство просвете и спорта, Министарство рада, запошљавања и социјале политике и Министарство здравља) дефинисати надлежности, критеријуме, састав и начин рада комисије за процену потреба, усмеравање и праћење деце са сметњама у развоју. Актуелни рад комисије није у складу са текућим променама у образовању и васпитању деце са сметњама у развоју.

3. Унапређивање мера за рад васпитно-образовних установа за децу са сметњама у развоју

- унапређивање стандарда и норми,
- израда наставних планова и програма и прилагођених програма,
- успостављање оперативне базе података,
- едукативни и саветодавни рад са родитељима,
- проширивање делатности школе (ђачке зсадруге, производна и услужна деклатност и сл.),
- успостављање динамичнијих односа са локалном заједницом (школама, службама јавних сервиса, органима локалне самоуправе).

4. Предлог мера за унапређивање рада кадра у предшколским установама и школама за децу са сметњама у развоју

- перманентно образовање запослених, наставника и стручних сарадника, преко стручних семинара и осталих облика стручног усавршавања.

5. Већа партиципација родитеља деце са сметњама у развоју;

- у органима управљања школе,
- информисање родитеља са правима и могућностима школовања њихове деце,
- остваривање права родитеља на избор програма.

АКТИВНОСТ

1. Приоритети: Комисија за разврставање деце са сметњама у развоју

Циљ: Унапређење рада Комисије за разврставање

АКТИВНОСТ	ЗАДАТАК	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕ	ДИНАМИКА
Формирање Комисије у надлежности Министарства просвете	Формирати Комисије при секретаријатима за образовање на локалном нивоу	Министарство просвете и спорта		2005
Израда новог Правилника за разврставање	Дефинисање едукативних и социјално-адаптивних способности ученика са сметњама у развоју	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет		2005-2006
		Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет		2005-2006

2. приоритет: Унапређење стандарда и норми

Циљ: Иновације у области васпитања и образовања деце са сметњама у развоју.

АКТИВНОСТ	ЗАДАТАК	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕ	ДИНАМИКА
Унапређење стандарда и норми	Методичко-дадактичка упутства, увођење нових технологија и помагала, прилагођени уџбеници, Дефиницање група и простора	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет, Школа за децу са сметњама у развоју		2006-2010
Израда наставних планова и програма	Прилагођени наставни планови и програми и Посебни наставни планови и програми за сваку категорију сметење у развоју посебно	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет, Школа за децу са сметњама у развоју		2006-2010
Саветодавни рада са родитељима	Служба у оквиру школе	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет, Школа за децу са сметњама у развоју		2006-2010
Проширивање делатности школе	Ћачке задруге, издавачка делатност, производна и услужна делатност, и сл.	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет, Школа за децу са сметњама у развоју		2006-2010

	школе, службе јавних сервиса, органи локалне самоуправе итд.	Министарство просвете и спорта и Дефектолошки факултет, Школа за децу са сметњама у развоју		2006-2010
--	--	---	--	-----------

3. Приоритет: Перманентно образовање кадрова

Циљ: Организација едукације

АКТИВНОСТ	ЗАДАТАК	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕ	ДИНАМИКА
Перманентно образовање запослених, наставника и стручних сарадника	Стручни семинари, Специјалистичке студије	МПС ДДС Дефектолошки факултет		2006-2010
Обезбеђивање стручне подршке за ученике са специфичним проблемима у учењу у редовним школама	Коришћење законског основа запошљавањем дефектолога као стручног сарадника у редовним школама	МПС	2006-7 у школама која имају више од 500 ученика; од 2007 псотупно у осталим школама у складу са буџетским могућностима	2006-2010

4. приоритет: Повећање укључивости деце са сметњама у развоју

Циљ: Већи обухват деце васпитно-образовним процесом

АКТИВНОСТ	ЗАДАТАК	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕ	ДИНАМИКА
Повећање укључивости деце са сметњама у развоју у васпитно образовне процесе на предшколском, основношколском и средњошколском образовању	Координација са надлежним здравственим установама	МПС Надлежне здравствене установе		2006-2010
Стварање услова за подршку ученицима са сметњама у развоју у редовним школама.	Уклањање баријера и предрасуда	МПС		2006-2010

5. приоритет: Већа партипација родитеља деце са сметњама у развоју

Циљ: Пружање психосоцијалне подршке

АКТИВНОСТ	ЗАДАТАК	НОСИЛАЦ	ВРЕМЕ	ДИНАМИКА
Информисање родитеља	Семинари Промотивне кампање	МПС Установе		2005
Оставаривање права на избор програма	Партипација у раду Комисије за разврставање	МПС		2006-2010
Партипација у органима управљања школе	Школски одбор Савет школе	МПС Локална самоуправа		2005

4.4

СЕКТОР ЗА ВИШЕ И ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

СТРАТЕГИЈА
СЕКТОРА ЗА ВИШЕ И ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

др Емилија Станковић

СТРАТЕГИЈА и РАЗВОЈНИ планови високог образовања

усмерени су ка:

- Неопходности укључивања у европски образовни простор,
- очувању вредне традиције високошколског образовања у Србији,
- рационализацији мреже високошколског образовања,
- уједначавању критеријума за оснивање и функционисање као и обезбеђивање квалитета рада приватних и факултета које оснива република односно покрајина.

ПРИОРИТЕТИ

У области високог и вишег образовања највиши приоритет има доношење новог реформског Закона о високом образовању, којим се успоставља модеран систем високог образовања, у складу са Болоњским процесом.

У многоструком залагањем **министра просвете и спорта**, припремљен је Предлог закона о високом образовању, који је потпуно усаглашен са ставовима академске заједнице, као и са принципима Болоњског процеса и он је сада у процедури доношења.

Предлог закона утврђује да је делатност високог образовања од посебног интереса за Републику Србију и саставни је део међународног, а посебно европског образовног, научног, односно уметничког простора.

У успостављању модерног система високог образовања, у складу са Болоњским процесом, главни циљеви могли би се прецизирати на следећи начин:

- повећање ефикасности система високог образовања тако да се значајно повећа број дипломираних студената, као и да се смањи реална дужина студирања;
- успостављање релевантних студијских програма имајући у виду националне потребе као и захтеве тржишта;
- реформа студијских програма;
- увођење тростепеног система студија;
- увођење Европског система преноса бодова (ECTS) као мере радног оптерећења студената;
- осигурање квалитета - хармонизација система високог образовања са европским тенденцијама, посебно у области осигурања квалитета, и то увођењем механизма вредновања који ће осигурати висок ниво квалитета наставе, научно-истраживачког и уметничког рада, као и укупног исхода образовног процеса;
- признавање квалификација у складу са Лисабонском конвенцијом;
- промовисање мобилности студената и наставника;
- стварање услова за интердисциплинарне и мултидисциплинарне студијске програме, примерене новим професијама које настају у условима савременог технолошког развоја;

- подржавање развоја струковних студија које обезбеђују вештине и способности прилагођене захтевима тржишта;
- укључивање студената као партнера у процес високог образовања.

Сектор за високо и више образовање у неким сегментима координира и синхронизује свој рада са Сектором за развој образовања и међународну просветну сарадњу. До сада смо сарађивали највише са Одељењем за међународну сарадњу, програме, донације и кредите у образовању.

Кроз ту сарадњу се у једном делу реализује један од важних циљева реформе, а то је мобилност студената и наставног кадра. Сарадња треба да постоји и у оквиру европских и светских пројеката у образовању.

Студенти у Републици Србији веома су заинтересовани за могућност да период студија проведу у иностранству. Свакако да је ограничавајући фактор још увек инкомпатибилност наставних планова и програма, систем преноса бодова, као и визни режим.

Размена стипендија по билатералним међудржавним програмима даје могућност за повећану мобилност, како студената, тако и наставног кадра.

Споразуми о просветној, културној и техничкој сарадњи потписани су са великим бројем држава, а програми просветно-културне сарадње са свим државама са којима постоје споразуми, редовно се обнављају. По тим програмима двосмерно се размењује око 150 наставника годишње.

Мобилност наставног кадра такође је и на основу Фулбрајтове, или Хумболтове (Хумболдт) стипендије, као и преко немачке агенције за размену-DAAD.

Сваке године Министарство просвете и спорта расписује конкурс и реализује доделу стипендија страних влада и фондација. За школску годину (2005/2006) конкурсом је обухваћено чак 20 држава.

На основу ТЕМПУС програма, реализовани су пројекти на факултетима у Србији, као и већи број индивидуалних стипендија.

Крајем 2004. године, именован је национални координатор за СЕЕРУС програм. На факултетима је направљена презентација, где се пријавило преко 500 студената за 100 месеци стипендија.

Универзитети у Републици Србији су ушли у реформе у складу са Болоњским процесом између осталог и кроз разне програме Европске уније (TEMPUS, UNESCO-CEPES, WUS, JJI, ..).

Наши универзитети, као и појединачни факултети, имају бројне билатералне споразуме који доприносе европској димензији у високом образовању. Затим, постоје бројне успешне апликације у оквиру ТЕМПУС-а, као и учешће у оквиру интернационалних мрежа као што је CAMPUS EUROPAE. Процес интернационализације изводи се у оквиру броја студијских програма, преко факултета, а у складу са Болоња принципима и у сарадњи са партнерима из иностранства.

Поједини универзитети, у сарадњи са другим европским универзитетима већ изводе заједничке програме магистарских и докторских студија из интердисциплинарних и мултидисциплинарних научних, односно

уметничких области. У недостатку законске регулативе, проблем издавања заједничке дипломе може се превазићи тако што ће обе институције издати своје дипломе. Овакво решење је у складу са мишљењем европске међународне заједнице (Савет Европе) и може се примењивати док се ово питање не регулише националним законодавством.

Законска регулатива

У области високог и вишег образовања, у овом тренутку, постоје два закона који регулишу ове области. Прво, постоји Закон о универзитету, април 2002. године, који регулише област високог образовања.

Затим, постоји и Закон о вишој школи који датира из 1992. године, са изменама из 1993.г. Он регулише област вишег образовања. Он је веома застарео и унеколико онемогућава ефикасан рад у овој области. Реформом је предвиђено да више школе прођу кроз процес акредитације и да оне које се успешно акредитују, постану високе струковне школе.

Дакле, у будућности, усвајањем новог, реформског закона, постојаће само један закон и он ће се звати закон о високом образовању. Он ће регулисати област универзитета, факултета, академија високих струковних школа и високих струковних школа.

Реорганизација министарства

Управо је у току реорганизација Министарства просвете и спорта. Она се огледа у управо донетом Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министартву просвете и спорта.

Један од утврђених сектора је и Сектор за високо и више образовање у коме су образоване уже унутрашње јединице:

1. Одељење за систем високог образовања,
2. Одсек за управни надзор и
3. Одсек за европски и међународни образовни простор.

У Сектору за високо и више образовање обављају се послови из делокруга МПС у области високог и вишег образовања и то:

- праћење стања и покретање иницијатива за решавање питања у овим областима,
- израда концепције развоја, елабората, анализа и студија који служе као стручна основа за утврђивање и спровођење политике у овим областима,
- предлагање броја студената за упис у установе високог и вишег образовања ,
- припремање анализа и праћење уписне политике,
- управни надзор над радом установа високог и вишег образовања,
- утврђивање испуњености услова за рад установа,
- послови везани за акредитацију и контролу квалитета,
- вођење информационе базе о високом и вишем образовању и давање одговарајућих информација,
- стручни и административно-технички послови за Републички савет за развој универзитетског образовања и његова радна тела,
- праћење међународних активности у овим областима,

- обављање других послова у складу са законом.

У **Одељењу за систем високог образовања** обављају се послови који се односе на: израду анализа, елабората и студија за потребе утврђивања и спровођења политике у области високог и вишег образовања; прикупљање и обраду материјала од значаја за статус и интересе студената у процесу образовања; стручну обраду и административно техничку припрему материјала за седнице Републичког савета за развој универзитетског образовања и његових радних тела; стандардизацију у области акредитације установа и студијских програма, укључујући праћење, сачињавање анализа, извештаја и студија у вези са акредитацијом, вредновањем квалитета и самовредновањем установа и студијских програма; праћење домаћих и страних прописа и давање предлога у вези са усаглашавањем домаћих и страних стандарда и поступака у овим областима; припремање уверења о акредитацији и друге послове у складу са законом.

У **Одсеку за управни надзор** обављају се послови који се односе на: вршење надзора над законитошћу аката и инспекцијски надзор над установама високог и вишег образовања и студентским домовима; управне послове у вези са повереним пословима ; израду решења о испуњености услова за рад, припрему одговора на тужбе и друга изјашњења за потребе судских и других поступака пред надлежним органима; старање о остваривању законом утврђених права и обавеза грађана и организација у овим областима и друге послове у складу са законом.

У **Одсеку за европски и међународни образовни простор** обављају се послови који се односе на: праћење међународних активности у области високог и вишег образовања; припремање и обраду материјала за учествовање на међународним скуповима и извршавање међународних обавеза; обезбеђивање и развој информационе мреже и пружање услуга у оквиру Европске мреже информационих центара: пружање информација у поступку признавања јавних исправа стечених у иностранству; обезбеђивање презентација Сектора на WEB сајту Министарства; формирање и ажурирање базе података у овим областима и друге послове у складу са законом.

МИСИЈА ВИЗИЈА

Расцепканост и некомпатибилност националних система високог образовања велика је препрека уједињењу Европе и јединственом тржишту рада које би у њој требало да настане.

Болоњска декларација је европски одговор на ове проблеме. Резултат процеса реформе универзитета, који ће трајати до 2010. године, требало би да буду конвергентни системи високог образовања у Европи, уз очување националних, културних и језичких специфичности .

Ово треба спровести кроз низ реформских поступака који се називају и Болоњски процес, а циљ је стварање европског простора високог образовања и повећање међународне компетитивности европских универзитета.

ЦИЉЕВИ

Основне одлике реформисаних система су :

- Флексибилност студијских програма са нагласком на интердисциплинарност и мултидисциплинарност,
- Деоба компетенција.
- Држава - оснива, спаја, затвара, лиценцира и акредитује установе, расподељује финансијска средства, брине о интересу студената, обавља надзор над радом установе, промовише контролу квалитета, стара се о признавању квалификација, подржава мобилност.
- Установа – запошљава наставнике, уписује студенте, одлучује о студијским и истраживачким програмима , додељује дипломе и степене образовања, остварује комерцијалне активности, сарађује са другим високошколским установама.
 - Велики број програма струковних студија, јачање високих струковних школа.

ЗАДАЦИ

- Утврдити врсте и нивое студија као:
 - **Студије првог степена:**
 - А) основне академске студије (од 180 до 240 ECTS)
 - Б) основне струковне студије (180 ECTS);
 - **Студије другог степена:**
 - А) специјалистичке струковне студије (најмање 60 ECTS)
 - Б) специјалистичке академске студије (најмање 60 ЕСПБ када су претходно завршене основне академске студије),
 - В) магистарске академске студије (најмање 60 ECTS, односно најмање 120 ECTS)
 - **Студије трећег степена:**
 - А) докторске академске студије (најмање 180 ECTS, односно најмање 300 ECTS).
- Успоставити систем обезбеђења квалитета високог образовања и акредитације (Национални савет, Комисија за акредитацију и проверу квалитета);
- Успоставити ECTS;
- Признавање диплома у складу са Лисабонском конвенцијом;
- Обавезно издавање додатка дипломи уз диплому;
- Успоставити нова стручна тела (Конференција универзитета, Конференција академија струковних студија и Студентска конференција);
- Високошколска установа има орган управљања, орган пословођења, стручне органе и студентски парламент;
- Нацрт закона начелно регулише услове и поступак за избор у звања наставника, режим и правила студија;
- Образовање током читавог живота;
- Заједничка диплома када се изводе заједнички студијски програми;
- Нацртом закона је предвиђено, као веома важно, прерастање постојећих виших школа у високе школе струковних студија, у којима би се школовао кадар првенствено оријентисан ка директном

укључивању у радни процес у привреди. Овом прерастању претходио би процес вредновања квалитета и акредитације.

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

Из горе описаних приоритета, разматрања организације и систематизације Министарства просвете и спорта, циљева и задатака, произлазе активности, прво на формирању Сектора и организационих делова у потпуности како је описано у претходним разматрањима; стварање амбијента за реализовање главних циљева реформе осигурање квалитета , признавање диплома по Лисабонској конвенцији...

- **уједначити академске степене** – диплома, магистратура, докторат, који су се до сада разликовали у националним системима високог образовања. Тиме се постиже потпуна преводивост стеченог образовања у читавој Европи . 3+2 или 4+1 систем; уједначавањем академских степена, постиже се **покретљивост** оних који су већ стекли неку диплому, али и покретљивост оних који још увек студирају. Дакле, не само дипломе, већ и семестри (делови студија), морају бити преводиви;

- **увођење Европског система преноса бодова (ECTS);**

-уградити **механизам евалуације и обезбеђивања квалитета**. Овај механизам треба да обезбеди непрестану и корективну саморегулацију високог образовања и да институцију високог образовања оспособи да се стално прилагођава новим условима, да подиже квалитет образовања које нуди и тако опстаје у условима све веће и оштрије међународне конкуренције.

- **ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА** је означена као приоритетна у реализацији принципа Болоњска декларације. Од сваке земље се очекује да успостави стандарде контроле квалитета, усаглашене са европским стандардима. Водећа улога у успостављању стандарда додељена је Европској мрежи за обезбеђење квалитета. (ENQA - European Network of Quality Assurance).

- издефинисати послове вредновања квалитета, стандарде, критеријуме,

- издефинисати послове акредитације, стандарде, критеријуме,

- признавање приватних факултета и виших школа,

- припрема за акредитацију виших школа (које ће прве бити на удару када се усвоји закон),

- формирање Националног информационог центра, који ће садржати податке који су од помоћи за признавање квалификација по Лисабонској конвенцији,

- политика уписа студената на факултете и више школе и његова реализација .

4.5

СЕКТОР ЗА УЧЕНИЧКИ И СТУДЕНТСКИ СТАНДАРД

СТРАТЕГИЈА
СЕКТОРА ЗА УЧЕНИЧКИ И СТУДЕНТСКИ СТАНДАРД

ПОМОЋНИК МИНИСТРА

Петар Одоровић

УВОД

1. Полазне основе

1.1. Постојећи контекст, приказ постигнутог

У Републици Србији, у којој је образовање један од најзначајнијих сегмената друштва, школује се и знатан број средњошколаца и студената који, због немогућности да тај део образовног процеса обаве у месту становања, одлазе у друге градове и универзитетске центре. Плазећи од опредељења да се свим младим људима пружи бар приближно подједнаки услови за школовање, Република из свог буџета финансира већи део трошкова исхране и смештаја ученика и студената који постижу одличне резултате у школовању, слабијег су материјалног стања и школују се ван места боравка. За коришћење ових погодности основан је један број установа ученичког и студентског стандарда.

Поред смештаја и исхране, ученицима се у домовима обезбеђују и васпитни рад, културно-забавне и спортско-рекреативне активности. Ово право у 57 ученичких и два студентска дома користи око 10.000 ученика средњих школа. Студентима се у овим установама обезбеђују смештај и исхрана, а право на одмор и опоравак, културно-забавне и спортско-рекреативне активности, информисање и издавачку делатност, остварују у оквиру посебних установа студентског стандарда. Право на смештај у девет студентских центара, у оквиру којих смештај пружају 33 студентска дома, користи око 20.000 студената (око 500 студената смештено је и у 11 ученичких домова). Право на регресирану исхрану у 35 студентских ресторана, 11 ученичких домова и четири угоститељска предузећа (у местима у којима нема ни ученичких ни студентских домова), користи око 35.000 студената.

Други аспект бриге и помоћи државе ученицима и студентима, без обзира да ли станују код родитеља или ван места боравка, односи се на коришћење стипендија и кредита у току школовања. Ученичке стипендије које се додељују одличним ученицима користи око 11.000 ученика – месечни износ стипендије је 1.500,00 динара, а ученички кредит, у истом месечном износу, који се додељује ученицима који се школују за дефицитарна занимања, користи око 300 ученика годишње.

Студентске стипендије које се додељују студентима који у току студија имају просек изнад 8,5 и све положене испите прима око 3.000 студената у месечном износу од 3.750,00 динара, а студентске кредите у истом месечном износу прима око 18.000 студената.

Око 100 ученика прима стипендије које се додељују за научни и уметнички подмладак у износу од 3.500,00 динара месечно, а око 600 студената прима ове стипендије у месечном износу од 5.600,00 динара за основне и 7.000,00 динара за последипломске студије. Помоћ коју Република на овај начин даје ученицима и студентима је од изузетног значаја, посебно за оне најсиромашније који без ње не би ни могли да се школују.

Посебан допринос последњих година даје се и побољшању услова смештаја и исхране ученика и студената. Стање објеката, дотрајалост опреме и недостатак инвентара, дуго је био веома изражен проблем у установама ученичког и студентског стандарда, а оно се знатно разликовало од средине до средине. Због тога је политика Сектора била да се повећају средства за текуће и

инвестиционо одржавање и опремање кроз буџет, али и да се повећа учешће сопствених средстава установа која стичу из додатних зарада и рационалнијег пословања. Основна оријентација улагања била је да се обезбеди бољи квалитет смештаја исхране и услова за бољи живот и рад. Иако у недостатку финансијских средстава и ограничености времена и рокова у којима су могуће градња, реконструкција и адаптација објеката, последњих година приметни су стални радови у установама ученичког и студентског стандарда. Оваквом оријентацијом обезбеђено је смањење броја лежајева у собама, све већи број соба са купатилом, а у кухињама и ресторанима обезбеђена је квалитетнија опрема и побољшани су санитарно-хигијенски услови.

1.2. Законска регулатива

Важећи Закон о ученичком и студентском стандарду усвојен је 1992. године и због значајних промена до којих је дошло у друштву, у много чему не одражава садашње потребе. Поред тога, у њему нису назначене могућности за решавање неких питања подзаконским актима, а то Сектору ствара значајне проблеме у раду. Стога ће усвајање новог текста Закона о ученичком и студентском стандарду бити од изузетног значаја за даљи рад и деловање сектора.

1.3. Реорганизација Министарства

Новом организацијом и систематизацијом Сектор за ученички и студентски стандард и инвестиције обављаће следеће послове:

- праћење стања и покретање иницијатива за решавање питања у овој области;
- израда концепције, елабората, анализа, пројеката, студија и других материјала који служе као стручна основа за утврђивање и спровођење политике ученичког и студентског стандарда;
- праћење спровођења мера здравствене и санитарно-хигијенске заштите у установама;
- утврђивање испуњености услова за рад установа ученичког и студентског стандарда;
- послови у вези са кредитирањем и стипендирањем ученика и студената и послови везани за Републичку фондацију за развој научног и уметничког подмлатка;
- сарадње у области ученичког и студентског стандарда, омладинског удруживања и партиципације омладине у областима друштвеног живота;
- праћење и анализа материјалног положаја установа ученичког и студентског стандарда;
- увођење система квалитета (стандарда квалитета) у установама ученичког и студентског стандарда;

- праћење програма и делова програма установа у развоју комерцијалних услуга и остваривању сопствених прихода установа ученичког и студентског стандарда;
- међународна сарадња у областима ученичког и студентског стандарда и омладинског удруживања;
- праћење болести зависности и утицаја секти;
- планирање средстава за инвестиције, израда програма изградње, опремања и инвестиционог одржавања објеката из делатности Министарства;
- израда годишњих извештаја о инвестиционим пројектима;
- обављање других послова у складу са законом.

У оквиру Сектора за ученички и студентски стандард и инвестиције делују Одељење за послове ученичког и студентског стандарда у којем се обављају сви послови сектора изузев ученичких и студентских кредита и стипендија који се обављају у Одсеку за ученичке и студентске кредите и стипендије.

2. Мисија Сектора у оквиру мисије Министарства просвете и спорта

Основна мисија Сектора за ученички и студентски стандард и инвестиције јесте да се подигне стандард ученика и студената у установама ученичког и студентског стандарда преко значајног побољшања услова смештаја и исхране, живота и рада ученика и студената (да се што више приближи стандардима Европске уније) и да се, колико год могућности дозвољавају, повећа број и месечни износ ученичких и студентских стипендија и кредита. Ово је могуће постићи, пре свега, значајним повећањем и бољим усмеравањем средстава за инвестиције и инвестиционо одржавање и опремање и инсистирањем на редовном расписивању и потпуном спровођењу тендера, када је у питању исхрана ученика и студената. Сектор ће, такође, посебно инсистирати на доношењу и потпуном спровођењу подзаконских аката о стандардима за обављање делатности, о смештају, исхрани и нормативима исхране. Стога ће у постизању ових циљева у наредном периоду Сектор инсистирати на следећим приоритетима:

1. Рад на утврђивању текста новог Закона о ученичком и студентском стандарду, на основу праћења, сагледавања и анализирања ефеката и искустава у примени досадашњих решења, са основним циљем да се изнађу најоптималнија решења у овој области и Закон усагласи са новим европским тенденцијама и његовом усвајању у току 2005. године.

2. Доношење и усаглашавање следећих подзаконских аката са одредбама новог закона:

- о ценама услуга у установама ученичког и студентског стандарда;
- о смештају и исхрани ученика и студената у установама ученичког и студентског стандарда;
- о кредитима и стипендијама ученика и студената;
- о одмору и опоравку ученика и студената у установама за одмор и опоравак;

- о стандардима за обављање делатности установа ученичког и студентског стандарда;
- о нормативима исхране у установама ученичког и студентског стандарда;
- о регистру установа ученичког и студентског стандарда;
- о стручној спреми васпитача и стручних сарадника у домовима ученика;
- о педагошкој евиденцији у установама ученичког стандарда.

3. Инвестиције и инвестиционо одржавање и опремање објеката установа ученичког и студентског стандарда и развијање пратеће инфраструктуре.

4. Побољшање услова исхране и смештаја ученика и студената и усклађивање са европским стандардима.

5. Стипендирање и кредитирање ученика и студената (стипендије за одличне ученике и студенте; студентски кредити и кредити за ученике који се школују за дефицитарна занимања; стипендије за научни и уметнички подмладак).

6. Национална политика и стратегија за омладину.

7. Примарна превенција болести зависности (за едукацију како ученика, тако и других фактора који учествују у васпитно-образовном процесу.

8. Измена мреже установа ученичког стандарда (одвајање домова у саставу школа где год је то могуће).

9. Праћење спровођења мера здравствене и санитарно-хигијенске заштите ученичких и студентских домова и ресторана.

10. Праћење васпитног рада и стручног усавршавања васпитача и стручних сарадника у домовима ученика.

11. Инсистирање на остваривању већих сопствених прихода установа ученичког и студентског стандарда из додатног рада.

3. Циљеви и задаци Сектора

Законодавно-нормативна активност

Најзначајнија активност Сектора у овој области биће на осмишљавању, усвајању и примени текста новог закона о ученичком и студентском стандарду. Основни разлог за доношење закона о ученичком и студентском стандарду јесте потреба да се у потпуности уреди ова област, да се усклади са искуствима у примени досадашњег закона и са системским законима Републике Србије и прописима Европске уније. Имајући у виду значај и комплексност системског уређивања области ученичког и студентског стандарда као делатности од јавног, односно посебног интереса, којим се остварују материјални и други услови за стицање образовања ученика и студената, као и чињеницу да важећи Закон о ученичком и студентском стандарду није мењан дванаест година, сачињени текст закона садржи најоптималнија решења у овој области, усаглашена са новим европским тенденцијама.

Усвајање новог закона о ученичком и студентском стандарду подразумева и усаглашавање осталих подзаконских аката и других решења са његовим одредбама. Стога ће у наредном периоду бити сачињено више подзаконских аката међу којима и: о смештају и исхрани; о кредитима и стипендијама; о регистру установа ученичког и студентског стандарда; о нормативима исхране; о стандардима за обављање делатности у установама ученичког и студентског стандарда; о стручној спреми васпитача и педагошкој евиденцији. У доношењу и примени свих подзаконских и других аката водиће се рачуна о насталим променама и потребама дефинисања и обухватања нових сазнања у науци и пракси, па ће ова решења бити заснована на принципима побољшања квалитета, ефикасности и уважавања социјалних могућности корисника.

Приоритетни задаци, у складу са законом о ученичком и студентском стандарду, односиће се и на организационо дефинисање установа ученичког и студентског стандарда које треба да одговори захтевима ефикасног и рационалног конципирања садашње мреже установа, као и потребе прилагођавања ове мреже мрежи школа и факултета, што сада није увек случај. Посебан задатак биће и, где год је то могуће, раздвајање ученичких домова, који сада организационо делују у оквиру школа, чиме би се избегли садашњи проблеми у функционисању и коришћењу финансијских средстава.

Исхрана и смештај

У области исхране и смештаја посебно ће се инсистирати на одржавању и, према могућностима, побољшању квалитета смештаја и исхране ученика и студената, у складу са утврђеним нормативима. Посебан значај биће дат систему превентивне контроле, како би се од почетка створили услови за бољи и квалитетнији рад. Стога ће примена и праћење ефеката норматива исхране, у циљу побољшања квалитета исхране и хигијенско-техничких услова, бити један од приоритетних задатака.

С обзиром на то да одмор и опоравак ученика и студената представља значајан вид помоћи државе младој популацији, ствараће се услови за проширење и побољшање садашњих капацитета за одмор и опоравак студената, као и успостављање капацитета за одмор и опоравак ученика.

У складу са досадашњим искуствима, вршиће се пријем ученика и студената у установе сваке школске године. Критеријуми и мерила за смештај и даље ће посебно стимулисати ефикасност и квалитет учења и студирања, уз уважавање материјалног положаја ученика и студената.

Инвестиције и инвестиционо одржавање и опремање

Основни правци деловања у овој области засниваће се на подизању стандарда смештаја и исхране корисника услуга у установама ученичког и студентског стандарда. Биће сачињен програм адаптације, реконструкције и инвестиционо-техничког одржавања и опремања објеката. У

првој фази, тежиште ће бити на адаптацији и санацији објеката и обнављања опреме, док би следећи корак био довршетак капиталних пројеката започетих у претходним годинама. Набавком и уградњом опреме, добиће се на квалитетној припреми и обради, бољи санитарно-хигијенски услови, бољи услови за становање и учење и квалитетнија услуга за трећа лица (комерцијални ефекти обезбедили би уштеде од 20-25%). Ово је значајно тим пре што неке установе ученичког и студентског стандарда већ раде као хотели у периоду распуста и тиме, поред додатне зараде, дају и допринос обогаћивању туристичке понуде свог места. У следећој фази приступиће се извођењу нових капиталних пројеката, чиме би се услови смештаја подигли на знатно виши ниво и створили предуслови да се у многим постојећим објектима, на рачун смањења капацитета, побољша квалитет смештаја. Овакав приступ и подизање општег квалитета омогућиће коришћење објеката установа ученичког и студентског стандарда приликом организовања разних међународних спортских и културних манифестација (Европски шампионат у кошарци, Универзијада, међународне размене ученика и студената и сл.) за пружање услуга исхране и смештаја учесницима, што ће створити услове за још већа улагања у побољшање квалитета исхране и смештаја ученика и студената.

Имајући у виду да у оквиру мреже установа ученичког стандарда делује један број пољопривредних школа са домовима ученика које имају сопствене економије, биће сачињени програми и планови њиховог активног учешћа у пројекту интензивирања пољопривредне производње. Преко улагања у запуштене објекте и технику, значајно ће се побољшати и појефтинити снабдевање ученичких и студентских установа намирницама за исхрану.

С обзиром на то да ће Сектор, новом организацијом и систематизацијом, обављати послове инвестиција и инвестиционог одржавања и опремања за потребе целог Министарства, у овом периоду ће бити сачињен комплетан програм инвестиција, са тежиштем да се централизацијом средстава постигне бољи квалитет и рационалнији утрошак средстава.

Стипендирање и кредитирање ученика и студената

Значајна материјална подршка младима пружа се давањем ученичких стипендија и кредита. Последњих година, овај вид помоћи у школовању ученика и студената представљао је у исто време и велики допринос у борби против сиромаштва, како кроз повећање броја корисника (од око 18000 у 2000/2001. до око 32000 корисника у 2004/2005. години), тако и кроз повећање износа кредита и стипендије. Имајући то у виду, основно опредељење биће и даље да се ученички и студентски кредити и стипендије ставе у функцију подстицања квалитета и ефикасности учења и студирања, уз уважавање социјалног статуса корисника.

Културна и спортско-рекреативна активност и васпитни рад

Специфичност и оцена реализације програма у културној сфери захтева непрестану координацију и стално праћење рада установа културе, као и потребу за изградњом одговарајућег система њиховог финансирања. Стога ће акценат делатности сектора бити усмерен не само на праћење реализације

конкретних програмских садржаја, већ и на стваралачко-едукативну димензију рада ових установа. Имајући у виду позитивна искуства у досадашњем раду студентских установа културе, биће формиран и ученички културни центар.

Општи интерес у области студентског стандарда јесу програми, или делови програма, којима се обезбеђује информисање студената и издавачка делатност (кроз рад студентских организација, студентских часописа), остваривање културно-забавних и спортско-рекреативних активности (кроз рад академских културно-уметничких друштава и универзитетских спортских савеза), као и рад здравствено-потпорних удружења. Стога ће акценат делатности бити усмерен не само ка праћењу реализације конкретних програмских садржаја, већ и ка стваралачко-едукативној димензији рада ових установа. Активност ће бити усмерена и ка стварању свих неопходних предуслова за несметан и нормалан рад удружења и асоцијација када су у питању просторни, организациони, материјални и други услови. Да би се ојачала материјална основа ових институција и удружења, неопходно је у праћењу и финансирању њиховог рада укључити и Министарство културе и Управу за спорт.

Имајући у виду да установама за смештај и исхрану ученика ученици остварују и право на васпитни рад и на културно и спортско рекреативне активности, ствараће се бољи услови за рад са ученицима, пре свега за квалитетнију примену програма васпитног рада. Сачиниће се програм стручног усавршавања васпитача и стручних сарадника, а у циљу даљег садржајног развоја културно-забавног и спортског живота, инсистираће се на што организованом и квалитетнијем раду секција за културно-уметничко и спортско деловање у домовима ученика.

Примарна превенција болести зависности

У циљу едукације из области зависности, како ученика тако и свих фактора који учествују у васпитно-образовном процесу, биће сачињени планови боље информисаности и начина деловања, како би борба против наркоманије постала питање од приоритетног значаја. Ова едукација треба да садржи и досадашња сазнања о ризицима и последицама коришћења дрога, као и питања развоја и примене позитивних искустава из праксе утврђивањем које су методе у превенцији најефикасније. У том циљу неопходно је успоставити ужу сарадњу са одговарајућим ресорним министарствима здравља и унутрашњих послова. Програмом и планом активности биће обухваћене мере за редуковање понуде и доступности наркотика на илегалном тржишту и спречавање путева којима дрога долази до младих, како кроз едукацију, тако и кроз програме помоћи младима да у друштву развију све своје потенцијале (да се баве културним, спортским и осталим активностима) и на тај начин одврате од употребе наркотика. Имајући у виду изузетан значај и комплексност овог проблема, као и то да многи његови делови превазилазе могућности и надлежности Сектора и Министарства просвете и спорта, потребно је оснивање Националног референтног центра за сарадњу о свим питањима која се тичу дроге.

Непосредни основни циљ:

- Спречавање употребе дроге пре него што до тога дође;

- Повећање, у узрасту од 5 до 16 године, нивоа знања о ризицима и последицама коришћења дрога;
- Смањивање броја особа, испод 25 година старости, који користе хероин;
- Развој и примена позитивних искустава из праксе, утврђивањем које су методе у превенцији и едукацији најефикасније;
- Доношењем новог закона о спречавању и коришћењу илегалних дрога и третману корисника, могло би се регулисати и дефинисати већина питања садржаних у националној стратегији (у многим земљама укључујући и неке земље у региону, доношење сличних закона дало је веома добре резултате).

Национална политика и стратегија за омладину

У оквиру овог дела активности биће дефинисани нови приоритети рада које треба усагласити на суштинском и институционалном нивоу са државама Европске уније. Неопходно је израдити системска решења за подршку младима у свим областима друштвеног живота по принципу 11 индикатора за развој Националне стратегије и политике за омладину, препоручених од стране Савета Европе, као стратешких елемената који се могу применити не само на националном, већ и на регионалном и локалном нивоу. Предложени индикатори омогућују препознавање младих као партнера у процесу израде овог важног документа.

У циљу оспособљавања младих да активно и одговорно учествују у економском, друштвеном и културном животу и доприносе демократском развоју друштва, задовољавању сопствених потреба и интересовања, развијању сопствене личности и потенцијала, уз поштовање других особа, њиховог идентитета, потреба и интереса и повећању доступности, квалитета и ефикасности школе као институције која служи младима, неопходно је:

- отворити школе да у оквиру ваннаставних активности организују културне, образовне и спортске догађаје;
- осавременити ваннаставне активности у складу са интересовањима младих;
- отворити простор за партиципацију младих на свим нивоима одлучивања;
- подржати оснивање и оснаживање ученичких парламената;
- направити прецизну евиденцију омладинских организација која се баве неформалним образовањем;
- направити базу података реализованих и будућих пројеката;
- омогућити већу покретљивост младих кроз пружање информација о могућностима путовања и размене са младим људима из других средина;
- промовисати живот на селу и вредности руралне средине преко подржавања рада омладинских организација и настајање нових организованих група у малим местима.

4. Планиране активности

Област	Ниво						Носилац	Подаци/ Доступност и потребе	Време- нски рок
	П Ш	О Ш	С Ш	В Ш	О Д	УС СИ			
Закон о ученичком и студентском Стандарду	-	-	-	-	-	х	Сектор за уч. и ст.ст.		2005.
Подзаконска акта	-	-	-	-	-	х	"		2005- 2006 и даље
Инвестиције и инвестиционо опремање установа	х	х	х	х	х	х	"		2005-2010.
Стипендирање и кредитирање ученика и студената – конкурси	-	-	-	-	-	х	"		Сваке године
Исхрана и смештај ученика и студената – конкурси	-	-	-	-	-	х	"		Сваке године
Национална политика и стратегија за омладину	-	-	-	-	-	х	"		Сваке године
Примарна превенција болести Зависности	-	х	х	х	х	х	Сектор у сарадњи са другим секторима и другим министарствима		Сваке године
Измена мреже установа ученичког Стандарда	-	-	-	х	-	х	Сектор у сарадњи са Сектором за средње образовање		2005. и даље
Праћење спровођења мера здравствене и санитарно-хигијенске заштите ученичких и студентских домова и ресторана	-	-	-	-	-	х	Сектор у сарадњи са Заводом за здравствену заштиту студената		Сваке године
Остваривање већих сопствених прихода установа ученичког и студентског стандарда – рационализација	-	-	-	-	-	х	Сектор заједно са установама уч. и студ. стандарда		Сваке године
Културна и спортско-рекреативна активност ученика и студената	-	-	-	-	-	х	Сектор у заједници са ученичким и студентским установама културе и спорта		Сваке године
Праћење васпитног рада и стручног усавршавања васпитача стручних сарадника у домовима ученика	-	-	-	-	-	х	Сектор у заједници са домовима ученика		Сваке године

4.6

СЕКТОР ЗА ФИНАНСИЈСКЕ ПОСЛОВЕ

**СТРАТЕГИЈА
РЕФОРМЕ СИСТЕМА ФИНАНСИРАЊА ОБРАЗОВАЊА У
РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ**

**Славко Каравидић, дипл.еџ.
помоћник министра за финансијске послове**

Образовни ниво становништва незаобилазан је показатељ достигнутог степена друштвеног развоја у свакој друштвеној заједници. Виши степен образовања подразумева и већи степен оспособљености за обављање сложених и одговорних послова у друштву и утиче на све области друштвеног живота – на економију, политику, културу, здравствену културу и социјалну сигурност, једноставно, образовање је темељ и мерило прогреса у свакој друштвеној заједници.

У светлу наведеног, морамо посматрати могућности за улагања у образовање.

У сваком временском пресеку захтеви за финансијским улагањима за финансирање образовања већи су од могућности буџета, односно потребе превазилазе тренутне могућности државе Србије за њихово задовољење.

То подразумева респектовање чињенице да средства за улагање у образовање представљају део укупних расположивих буџетских средстава и да су у моменту када су одређена за поједине намене лимитирана.

Ово значи да је главни изазов са којим се суочава Министарство просвете и спорта, како модернизовати образовни систем у Србији, као одговор на озбиљне и нове друштвене и економске изазове у оквиру веома тесних буџетских лимита. Ово ће захтевати много ефикаснију употребу постојећих ресурса и радикално унапређивање управљања и руковођења у образовним институцијама на свим нивоима система.

Здрава и разумна реформа образовања зависна је од суштине друштвених потреба, друштвеног уређења, утемељености његовог развоја и темпа његовог остваривања.

Досадашњи процес промена у области образовања садржински је осиромашен, а квалитет промена учињен потпуно неизвесним, јер се промена образовног система третира као циљ, а не као пут и средство да се дође до друштвено формулисаног циља. Није дакле остварен друштвени и економски амбијент погодан за остваривање здраве и разумне реформе образовног система.

Друштво у целини мора да прихвати образовање мање као терет за буџет, а више као дуготрајну инвестицију, јер се тиче сваког појединца, породице и друштва у целини.

Србију карактерише висока јавна потрошња која превазилази половину друштвеног производа. Економска структура привреде, велика незапосленост, утичу на могућност улагања у јавне расходе. Просвета је 2000. и 2001. године учествовала у друштвеном бруто производу са по 2,6%, 2002. са 3,2%, 2003. и 2004. са по 3,4%, а планирано учешће у 2005. години је 3,8%. У буџету Републике Србије просвета је 2004. године учествовала са 12,8% а планирано учешће за 2005. годину је 14,0%.

Укупни расходи на образовање од стране Републике Србије, изражени као проценат БНП-а према нормама ОЕЦД-а налази се на нижој страни лествице.

Из финансијских података и података о структури образовања и запослених у образовању очигледно је да постоје два извора неправилно расподељених средстава у систему:

- ***средњошколски образовни систем, који је изграђен око индустријских профила који су одговарали условима прошлости, а који више не***

одговара потребама једног модерног , пост индустријског друштва, као ни постојећим економским условима;

- *основношколски образовни систем, који није прилагодио школску мрежу и расподелу рада радикалним демографским и другим променама у последњих 20 година.*

Ово подразумева да се мора изградити систем финансирања који неће као до сада бити само праведан, већ и ефикасан, како би се превазишле апсурдне ситуације које су створене еволуцијом система.

РЕФОРМА СИСТЕМА ФИНАНСИРАЊА ОБРАЗОВАЊА

Уводне напомене

Проблем са којим се ново руководство Министарства просвете и спорта суочава јесте јак притисак да се процес реформе финансијског система просвете мора спровести одмах, тачније од следеће школске године (1 септембар 2005 године). Јасно је испољена неопходност трансформисања основа економског и социјалног живота просвете, али ту је и незаобилазни фактор време, који нам не иде на руку. Ово тим пре ако се зна да у **следећих 2-4 године, Србија мора да користи мере улагања у просвету да би се омогућило остваривање жељених резултата.** Реформе су уступци спонтаности органском развоју, природним токовима и шире схваћено-слобода стварања, а не чин. **Не може се преко ноћи прескочити бедем историје.**

Претходне власти су покушавале да на свој сопствени начин уђу у процес реформи образовања. Иако сваки од ових покушаја уноси нешто ново ниједан од тих покушаја није успео да допринесе дужем прогресу образовања, ниједан није успео да оствари циљ до краја. Разлог лежи у томе што се у пројекат реформи образовања још на самом почетку ушло са мало знања и још мање праксе, са чисто теоријским претпоставкама великих "мислилаца".

Исто тако, све велике промене захтевају прераспodelу економског богатства и политичке моћи, што са своје стране ствара велики отпор оних друштвених група чији би интереси били највише угрожени. Велике промене неизбежно захтевају и велике искоракe у смеру непознатог, непредвидивог и изразито неизвесног.

Оно што руководство Министарства просвете и спорта не сме себи дозволити јесте да се реформи финансијског система просвете приђе само са економске стране и само прагматски, издвојено од њене условљености и зависности, што је битно за њен смер и темпо извођења.

На крају треба нагласити да реформа финансијског система образовања, као саставни део укупне реформе образовног система, није сама себи циљ, већ је само један од елемената и саставних делова укупних активности које се морају предузети са циљем стварања нове структуре образовног система у целини, што подразумева рационалније и ефикасније функционисање, ефикаснији систем одлучивања, управљања и руковођења и стварање позитивног социјалног притиска, климе и културе, као основе новог менталног става и понашања.

Једноставно, није могуће превести образовни систем у виши квалитет и само декретом или законом створити нови амбијент. У практичном и институционалном смислу, то је дуг процес са различитим последицама које су делимично предвидиве.

Опрез упозорава да реформу треба схватити као процес, а не као чин.

Ово и због тога што је због недостатка додатних средстава (новчаних и других) тај процес јако отежан, биће успорен и социјално пренапрегнут, са драстичним наговештајима и неизвесним ефектима. Зато је неопходна научна смиреност и економски реализам.

А) КЉУЧНА СТРАТЕШКА ПИТАЊА

Основна питања са којима се данас суочавамо и за која не постоје једноставни одговори јесу:

1. **Да ли се и шта може учинити на плану промене финансирања образовања заснованог на формули.** То подразумева помак од одређивања школских буџета на основу програмских норми и величине одељења, ка одређивању школских буџета на основу уписаних ученика и рационализације мреже школа.

Ово из разлога јер финансирање основног и средњег образовања на основу броја одељења и наставника у Србији је током последњих десет година постало крајње проблематично из два разлога:

- Прво, **демографске промене** су значајније снизиле ниво уписа ученика, нарочито у основним школама, па се финансира велики број одељења са малим бројем ученика;
- Друго, **структурне промене у економији**, тако да се финансирају часови и наставници у великом броју стручних школа чија је структура створена да служи претходној економији, а које су данас предимензиониране и неприлагођене потребама друштва и економије и крајње непривлачне за ученике.

2. **Ко би и у којој мери требало да буде одговоран за финансирање образовања, рационализацију школске мреже и запослености : држава или локалне власти ?**

То подразумева израду критеријума и националне стратегије за утврђивање програма образовања и образовне мреже, уз уважавање регионалних и локалних потреба. Овде треба посебно имати у виду специфичности и све веће захтеве националних мањина, изборне предмете и др. што усложњавања проблем.

У светлу наведеног, јасно дефинисати одговорност за организацију и финансирање образовања.

Коначно, добро дизајниран систем образовања мора да буде ефикасан.

Неефикасност постојећег система образовања воде га ка рационализацији школа, било финансирањем заснованим на формули или усвајањем правила о новом минимуму величине одељења. С друге стране, политичка цена смањења ових неефикасности је толико застрашујућа (затварање школа, отпуштање наставника, масовни протести и др.) да је свака претходна власт зазирала од спровођења финансијске реформе у нади да ће неко други обавити тај посао.

На питање да ли се и шта може учинити на реформи финансирања образовања, не постоји јединствен одговор.

Б) ДИЛЕМЕ И ПРЕПОРУКЕ

Министарство просвете и спорта суочава се са низом тешких одлука. У непосредној будућности мораће да се одлучи да ли Министарство треба да преузме одговорност за успостављање, мониторинг и уопштување школских буџета и за преузимање тешког терета рационализације мреже, или је боље да се овај посао пребаци на локалне власти, заједно са власништвом над школским објектима и увођењем образовног гранта по ученику.

Прва опција подразумева веома озбиљна улагања да би се оснажиле школске управе Министарства просвете и спорта, зато што су оне представници државне управе, који су довољно близу школама и могу спроводити одговарајуће контроле, пратити одређене трендове и предлагати одговарајућа рационална решења. Подједнако је важно да ће, све док је одговорност за школске буџете подељена између државне управе и локалних власти, сваки озбиљан напор да се мрежа школа рационализује бити изузетно тежак због потребе за локалном координацијом и истовременог померања наставничких протеста са републичког на локални ниво.

Из овог и неких других разлога, верујем да би било боље да се одговорност за финансирање пословања школа (изузев плата наставника) пребаци на локалну управу, уз омогућавање пондерисаног гранта за образовање по глави ученика, и да им се пружи могућност да постепено рационализују школе, које би у том случају морале да буду у њиховој својини.

Ово ће, између осталог, захтевати промене на начин да локалне власти добију финансијска средства из републичког буџета и увођење транспарентних механизма грантова. То ће, такође, захтевати и одлучивање о томе да ли су школе буџетски корисници државне или локалне власти и чији део система Трезора треба да буду.

Због постојећих разлика у трошковима школских јединица, јављају се дилеме у вези са финансирањем по формули:

- формуле морају имати способност да спрече шок у прилагођавању при преласку са садашњег начина финансирања школа на нове начине финансирања заснованог на систему формуле;
- формуле морају имати способност да прилагоде нивое финансирања тако да они обраде разлике у ценама различитих врста образовања, различитих врста ученика у различитим деловима земље.

Ц) ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЈА ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА

1. Постоје добри разлози да се верује да су већина локалних власти релативно добро оспособљене да управљају школама. Као што је поменуто, општине су релативно велике и само се мали број ученика школује ван граница општине у којој живи. Ово знатно поједностављује кретање ка пондерисаној формули финансирања образовања по глави ученика. На крају, чини се да неке општине агресивно покушавају да исправе некадашње пропусте по питању школа. У сваком случају и у свим могућим сценаријима, званичници Министарства просвете и спорта би требало да од Сталне конференције градова и општина затраже бољи

увид у проблеме са којима се локалне власти суочавају у сектору образовања и његовој реформи.

2. У свим сценаријима рационализације порашће потреба да се ученици пребацују у неке друге школе. Веома је важно да Министарство просвете и спорта има приступ бази података о мрежама школа. Увођење финансијског стандарда "по ученику" врши директан притисак на "скупе" школе да смање број запослених, или чак да се затворе. То повратно значи смањење буџетских издатака за плате наставника, али и смањење других трошкова (материјалних, инвестиционих и др.) и повећава могућност њихове алокације у побољшање услова других школа.
3. Када локалне власти буду одговорне за утврђивање целокупног буџета за образовање (изузев плата наставника), постаће свесне да су неки расходи школа нерационални. То се посебно односи на демографски притисак који повећава трошкове малих објеката по глави ученика. Верујемо да ће локалне власти одмах приступити рационализацији школске мреже, зато што ће схватити да мале руралне школе и архаичне стручне школе угрожавају животне шансе њихове деце, или зато што ће желети да уштеде новац на трошковима неефикасних и неефективних школа.
4. Ако локалне власти изаберу да мале школе остану отворене, мораће генерално да подигну квалитет својих школа, под притиском родитеља, пореских обвезника, додајући већи удео својих општих прихода образовању на својој територији.
5. Министарство просвете и спорта је у последње време преузело важне кораке ка подстицању локалних власти и локалног становништва (преко народних посланика) да се осећају одговорним за оно што се дешава у школама. Школски одбори су ојачали, а заступљеност локалних власти у њима повећана, а самим тим и одговорност.
6. На крају, треба нагласити да постоји, пре свега, неколико економских разлога који објашњавају потребу да се изврши децентрализација финансирања образовања.
Алокативна функција намеће потребу да се локалним нивоима власти дозволи да воде такву политику јавних расхода и јавних прихода која ће најбоље одговарати интересима и потребама њихових резидената.
Децентрализована власт је у стању да буде боље и потпуније информисана о потребама и захтевима појединаца, што може да допринесе бољем квалитету задовољења јавних потреба.
Сем тога, обезбеђивање услуга на локалном нивоу је мање скупо.

IV ЗАКЉУЧАК

Промишљено уређен, сложен систем финансијских односа између различитих нивоа власти, "кључ" је за постизање реформских циљева Републике Србије, па и образовног система. У том смислу, финансијско изравнање означава расподелу јавних финансија између различитих нивоа власти и расподелу јавних прихода који служи за њихово финансирање.

Неопходно је створити могућност јачања финансијско-фискалне самосталности локалне управе, посматрано у контексту укупне друштвене развијености и циља промена које су неопходне.

Ово изнад свега подразумева унапређивање правила о управљању финансијама локалних власти, нарочито увођењем јасних и предвидивих механизма грантова, као и стварање могућности да локалне власти управљају школском имовином.

Децентрализација образовног система представља значајан инструмент за повећање демократског учешћа локалних власти у поступку доношења одлука и преузимања одговорности, не само за финансирање образовања, већ и за развој и резултате образовања.

Децентрализацијом се локална власт доводи у непосредну везу са пореским обвезницима, чиме се подстиче њихово учешће у управљању јавним приходима и расходима намењених образовању.

Преношењем компетенција одлучивања и одговорности за образовање на локалну управу, образовни систем се трансформише у скуп децентрализованих, флексибилно изграђених образовних јединица, које у узајамним односима условљавања творе цео систем образовања који има атрибуте више адаптивности конкретним економским и социјалним околностима.

Основни аргумент који говори у прилог децентрализације образовања везује се за побољшање алокације ресурса, а тиме и на економску ефикасност и побољшање резултата образовања. Оно што се поставља као дилема за спровођење децентрализације у овом тренутку је питање квалитета и степена одговорности локалних власти да преузму одговорност за образовање. То подразумева успостављање одговарајућих институција локалне управе и стварање техничких и организационих могућности за ефикасно извршавање поверених послова.

Као посебан циљ у променама система финансирања образовања јесте да извођење овог процеса буде са што мање потреса, неправди, губитака, односно да то буде дугорочно повољна промена. Тако дубоке промене финансијског система просвете, морају бити утемељене у законима Републике Србије (закон о државним службеницима, закон о платама, закон о локалној управи, закон о средствима у државној управи, и другим законским и подзаконским актима).

Исто тако је важно доношење појединачног колективног уговора и социјалног програма.

То подразумева и формирање посебног буџетског фонда за примену социјалног програма.

За тако дубоке промене треба знања, одлучности, мотивисаности свих субјеката у процесу реформе образовања, и нарочито времена.

Нарочито је важна стратегија промена која подразумева дефинисане циљеве, методе и поступке извођења, утврђене улоге појединих актера, мотивацију свих субјеката и ефикасну контролу целокупног процеса реформе финансирања образовања.

Оно што могу бити препреке у реализацији програма реформи је:

- доношење одговарајућих закона и стратегија као основа за реализацију реформе,
- недостатак финансијских и материјалних средстава,
- недостатак професионалног и реформски оријентисаног кадра.

Веома битан чинилац је и програм рада са јавношћу који обухвата информисање и образовање јавности да разуме, прихвати и подржи процес реформе образовања.

4.7

ОДЕЉЕЊЕ ЗА УПРАВНИ НАДЗОР

СТРАТЕГИЈА
ОДЕЉЕЊА ЗА УПРАВНИ НАДЗОР

НАЧЕЛНИК

Богољуб Лазаревић

Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04) и Правилником о унутрашњој организацији и систематизацијом радних места, као саставни део Министарства просвете и спорта предвиђен је и рад Одељења за инспекцијски надзор. Одељење за инспекцијски надзор утврђује основне правце деловања кроз: успостављање, документовање, одржавање система инспекцијског надзора и активно настојање на проналажењу могућности за стална побољшања.

Инспекцијски надзор вршиће се на основу Закона о државној управи, Закона о министарствима, Закона о општем управном поступку, Закона о основама система образовања и васпитања, посебних закона, подзаконских аката као и на бази Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству просвете и спорта, у вршењу и организовању рада просветних инспектора.

Израда процедуре инспекцијског надзора обавиће се путем доношења документа (процедуре) за непосредно извођење инспекцијског прегледа тј. документовати поступања инспектора у вршењу непосредног инспекцијског прегледа у установама и заводима, почев од припреме за вршење надзора, најаве, уводног састанка, тока вршења надзора, завршног састанка, писања записника, доношења решења и информисања подносилаца представки.

Инспекцијски надзор ће се спроводити континуираним праћењем, вредновањем параметара ефективности и предузимањем корективних и превентивних мера, и вршењем контроле спровођења и праћења ефеката спроведених мера. Ово се пре свега односи на праћење рада општинске, односно градске просветне инспекције и мере за побољшање њиховог рада и уједначавање критеријума поступања приликом инспекцијског прегледа установе.

Стална побољшања система инспекцијског прегледа представља императив организационе структуре МПС - управног надзора са циљем побољшања његових перформанси у остварењу очекиваних резултата и нивоа задовољења заинтересованих страна (МПС, установа, завода и појединаца).

Побољшање инспекцијског надзора могуће је постићи бољом сарадњом и координацијом са стручно-педагошким надзором, у ситуацијама када је потребно свеобухватно снимање стања у установи и када се деловање једног и другог надзора прожимају. У будућности треба размишљати о могућности сједињавања надзора у посебном сектору. Разлог за ово је врло једноставан. Контролна функција државе, колико год била децентрализована, остаће вероватно јака и у наредном периоду. Могуће је да ће ова улога дивергирати полако у улогу подршке и контроле, а то се може много лакше постићи обједињавањем инспекцијског и стручно-педагошког надзора.

Како остварити повезаност инспекцијског и стручно-педагошког надзора:

- дефинисањем заједничких задатака;
- усаглашавањем плана и програма рада;
- усаглашавањем методологије рада;
- усаглашавањем процедуре прегледа установе;
- усаглашавањем заједничког кодекса понашања просветних инспектора и саветника;
- стално међусобно информисање;

- идентификација додирних и кризних тачака у деловању просветних саветника и инспектора;
- израда предлога за корекцију рада након обављене евалуације.

Професионализација Одељења за инспекцијски надзор

Остваривање овог циља могуће је на два основна начина:

- пројект промена
- стална побољшања рада.

Ова настојања Одељења управног надзора заснивати на Систему менаџмента квалитета (менаџмент система и менаџмент процеса), што подразумева неопходно спровођење **едукације, обуке и тренинга** просветних инспектора из следећих области:

- менаџмент (управљање) инспекцијским надзором,
- праћење и примена законске регулативе,
- менаџмент инспекцијским прегледом (вршење прегледа на терену),
- комуникација (писана и вербална),
- извештавање,
- мониторинг инспекцијског надзора,
- захтеви за стална побољшања инспекцијског надзора
- мерење очекивања и нивоа задовољства заинтересованих страна.

За спровођење едукације, обуке и тренинга кроз успостављену структуру (општински односно градски и републички инспектори), утврдити поступке, процесе, облике и методе рада и ресурсе.

Едукација просветних инспектора битан је фактор побољшања ефикасности рада ове службе. Она се може обавити на неколико начина. Непосредном едукацијом свих просветних инспектора, републичких и локалних, едукацијом републичких инспектора и стварања тзв. нуклеуса који би био основа за ширење мреже едукатора.

Ова друга метода је чини нам се прихватљивија јер све инспекторе доводи у активан положај, тј. доводи их у позицију преузимања одговорности за лични професионални развој.

У наредном периоду потребно је изградити механизам обавезности стручног усавршавања просветних инспектора. Ово је потребно јер је пракса показала да су јединице локалне самоуправе, у једном већем броју, врло површно схватиле значај ове инспекције, или су се оглушиле о обавезу ангажовања лица на пословима просветних инспектора.

Један од важних задатака Одељења за инспекцијски надзор Министарства просвете и спорта јесте контрола рада локалне просветне инспекције са упутствима за начин поступања, али и са корективним мерама када то буде потребно, а у складу са овлашћењима која проистичу из закона.

Утврдити задатке, циљеве и правце активности којима се обезбеђује контрола примене наведених закона и прописа, као и пружање стручне помоћи школама и предшколским установама, а ради унапређивања свеукупног образовно-васпитног рада.

Током, прегледа просветни инспектори ће настојати да превентивно и саветодавно делују ради реализације законом и прописима предвиђених задатака и циљева рада свих образовно-васпитних установа, да помогну благовременом, ефикасном, стручном и квалитетном остваривању

наведених програмских циљева и задатака и својим ангажовањем и деловањем да допринесу успешности целокупног рада установа које савремено друштво пред њих поставља и од њих очекује, а у складу са реформом.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА:

1. *Уставна повеља Србије и Црне Горе* ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 1/03), *Повеља о људским и мањинским правима и грађанским слободама* ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 6/03).
2. *Устав Републике Србије* ("Службени гласник РС", број 1/90).
3. *Закон о заштити права и слобода националних мањина* ("Службени лист СРЈ", бр. 11/02),
4. *Закон о утврђивању надлежности аутономне покрајине* ("Службени гласник РС", број 6/02),
5. *Закон о министарствима* ("Службени гласник РС", број 19/04 и 84/04),
6. *Закон о државној управи* ("Службени гласник РС", број 20/92, 6/93, 48/93, 53/93, 67/93, 48/94 и 49/99),
7. *Закон о радним односима у државним органима* ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02),
8. *Уредбе о начелима за унутрашњу организацију и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе* ("Службени гласник РС", број 78/04),
9. *Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања* ("Службени гласник РС", број 58/04 и 62/04),
10. *Закон о основној школи* ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 66/94) и *Закон о изменама и допунама Закона о основној школи* ("Службени гласник РС", број 22/02),
11. *Закон о средњој школи* ("Службени гласник РС", број 50/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 24/96) и *Закон о изменама и допунама Закона о основној школи* ("Службени гласник РС", број 23/02),
12. *Закон о уџбеницима и другим наставним средствима* ("Службени гласник РС", број 29/93).
13. Конвенција о правима детета УН (1989), Београд: UNICEF
14. *Закон о друштвеној бризи о деци*, ("Службени гласник" РС, бр. 49/92, 29/53, 53/93, 67/93, 28/94, 47/94, 48/94, 25/96 и 29/01).

15. Комисија за развој школског програма и Комисија за образовне области, (2003): *Опште основе школског програма, радни нацрт*, Београд: Министарство просвете и спорта Републике Србије. Доступно на: <http://www.mps.sr.gov.yu/code/navigate.php?Id=172>

16. Министарство просвете и спорта Републике Србије (2002б): *Квалитетно образовање за све: Пут ка развијеном друштву*, Београд.

17. Министарство просвете и спорта Републике Србије (2002в): *Реформа средњег стручног образовања: од разговора ка реализацији*, Београд.

18. Министарство просвете и спорта Републике Србије (2002г): *Школско развојно планирање: Пут ка школи какву желимо: Водич кроз школско развојно планирање: Водич кроз писање школских пројеката*, Београд.

19. Министарство просвете и спорта Републике Србије, *Квалитетно образовање за све, изазови реформе образовања у Србији*, Београд 2004.

20. Петер Радо, (2002а). *Транзиције у образовању*, Бихаћ. Педагошки завод.

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ
И СПОРТА

СТРАТЕГИЈА
МИНИСТАРСТВА ПРОСВЕТЕ И СПОРТА
за период **2005 -2010.** године

МИНИСТАР

др СЛОБОДАН ВУКСАНОВИЋ

Београд, мај 2005. године